VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAHE

FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

Odbor: Medzinárodná politika a diplomacia

Izraelská bezpečnosť a existenčné hrozby v 21. storočí

Diplomová práca

Autor: Bc. Petra Podracká

Vedúca práce: Ing. PhDr. Radka Havlová, Ph.D.

Prehlásenie:

Prehlasujem na svoju česť, že som diplomovú prácu na tému *Izraelská bezpečnosť a existenčné hrozby v 21. storočí* vypracovala samostatne a vyznačila všetky citácie z prameňov.

V Prahe dňa 27. 4. 2015 ……

podpis študenta

Poďakovanie:
Ďakujem svojej vedúcej diplomovej práce, pani Ing. PhDr. Radke Havlovej Ph.D.,
za venovaný čas, odborné vedenie, dôležité podnety a cenné pripomienky, ktoré prispeli
k lepšej kvalite tejto práce.

Motto: „Nestačí vyhrať vojnu, treba vyhrať mier.“

ABSTRAKT / ABSTRACT

Diplomová práca sa zaoberá novodobými existenčnými bezpečnostnými hrozbami pre Izrael - židovskú krajinu uprostred moslimského regiónu, ktorej zánik si želá nejedna zainteresovaná strana. Autorka popisuje sofistikované bezpečnostné systémy krajiny, ich efektivitu a neoficiálny jadrový program Izraela. Spomedzi štátov najviac vyniká Irán, ktorý sa vďaka svojej rétorike, podpore teroristickým skupinám a jadrovému programu dostal na popredné miesto vnímaných hrozieb v Izraeli. Izrael je často aktérom v asymetrických konfliktoch, kde stojí proti neštátnym aktérom ako Hamás a Hizballáh. Potenciálnou hrozbou sa môže stať aj nová extrémistická skupina súčasnosti Islamský štát. Má Izrael dôvody obávať sa o svoju existenciu? Priniesla Arabská jar pozitíva, negatíva, alebo nové príležitosti? Na tieto otázky autorka v tejto práci odpovie.

This Master Thesis aims to present the current existential threats to Israeli security. Israel is a Jewish country in the middle of the Muslim region and her demise is wished by many involved parties. The Author describes sophisticated security systems of Israel, their efficiency and its unofficial nuclear program. From the state actors, it is Iran that has become the number one perceived threat in Israel thanks to its officials' rhetoric, its support towards terrorist organizations and its nuclear program. Israel is often involved in asymmetrical conflicts against non-state actors like Hamas and Hezbollah. The new extremist group Islamic State can also potentially pose a threat. Has Israel got reasons to worry about her existence? Has the Arab Spring brought about positives, negatives, or new possibilities? The Author aims to answer these questions.

Úvod 6

1. Vymedzenie termínov.....10

1. 1. Teoretické východiská.....10

1. 1. 1. Huntingtonova teória stretu civilizácií 13

1. 2. Definícia bezpečnosti.....17

1. 2. 1. Vnímanie bezpečnosti v Izraeli.....17

1. 3. Vymedzenie existenčných hrozieb pre Izrael.....20

2. Bezpečnostné systémy Izraela 28

2. 1. Izraelské obranné sily 30

2. 2. Bariéra 32

2. 3. Protiraketové systémy.....34

2. 3. 1. Železná kupola (Iron Dome).....34

2. 3. 2. Dávidov prak.....36

2. 3. 3. Arrow a Patriot.....36

2. 3. 4. Záver k tejto podkapitole 38

2. 4. Úloha izraelských tajných služieb pri zachovaní bezpečnosti 38

3. Izraelský jadrový program.....42

3. 1. Zrod Izraelského jadrového programu.....42

3. 2. Výroba jadrovej bomby.....44

3. 3. Izraelský jadrový program - odhalenia a odhady.....46

3. 4. Úloha jadrového programu v bezpečnosti Izraela 47

4. Iránsky jadrový program – ako hrozba na úrovni štátu.....50

4. 1. Úroveň vyzbrojenia Iránu.....50

4. 2. Názory na rozsah a využitie potenciálnych iránskych jadrových zbraní ...51

4. 3. Iránska podpora teroristických organizácií 53

4. 4. Rokovania o jadrových zbraniach.....55

5. Hrozba islamských extrémistických skupín – ako hrozba na úrovni neštátnych skupín 57

5. 1. Hamás v Palestíne 60

5. 3. Hizballáh v Libanone 63

5. 4. Islamský štát 63

5. 5. Možné zmeny v súvislosti s Arabskou jarou 65

6. Budúcnosť Izraela 68

Záver 73

Literatúra 76

Knižné monografie 76

Dokumenty, analýzy, články 78

Internetové zdroje, tlač 82

Prílohy 97

Príloha 1 - Mapa oblasti 98

Príloha 2 – Schopnosť Izraela úspešne sa vyrovnať s rôznymi hrozbami, 2004-2007 (percento kladne odpovedajúcich) 99

Príloha 3 - Bariéra 100

Príloha 4 - Porovnanie výdavkov na obranu a vojenských síl 102

Príloha 5 - Znázornenie prerušenia prichádzajúcej rakety systémom Arrow 103

Príloha 6 - Konflikty na Blízkom východe v roku 2014 103

Príloha 7 - Mapa Islamského štátu 104

Príloha 8 - Top 15 rozpočtov na obranu za rok 2014 (v miliardách $) 105

Príloha 9 - Ako funguje Železná kupola 106

ÚVOD

Izrael je relatívne mladý štát, ktorý odo dňa vyhlásenia nezávislosti 14. mája 1948 bojuje o svoje prežitie. Začiatky boli ťažké. Židov, ktorí by mohli tento novovzniknutý štát ochrániť bolo v krajine relatívne málo[1], no predsa sa im podarilo odolať armádam niekoľkých arabských štátov. Na týchto úspechoch potom budovali a zväčšovali svoju spoločnosť, v ktorej je hlboko zakorenené odhodlanie za každú cenu ochrániť krajinu, ktorej sa im dostalo po tisícoch rokoch v diaspóre[2].

Napriek tomu, že do Izraela imigrovali ľudia z rôznych kútov sveta a priniesli si so sebou časť kultúry z krajiny, v ktorej dovtedy žili, v Izraeli ich spája spoločná vôľa prežiť. V diaspóre si Židia *„udržali kultúrne a náboženské tradície z biblického obdobia a svoju kultúrnu odlišnosť a špecifickosť predovšetkým vďaka uzavretosti židovskej kultúry“*[3].

Izrael pri snahách zaistiť svoju bezpečnosť zachádza oveľa ďalej, než iné demokratické štáty so západnými hodnotami a popri tom bežne obmedzuje slobody svojich občanov, ktorí tieto obmedzenia s pokorou prijímajú v záujme bezpečnosti celej spoločnosti. S podobnými obmedzeniami mám aj osobné skúsenosti počas mojej návštevy Izraela. Paranoju a strach môžete vnímať každý deň pri akýchkoľvek bežných činnostiach. S bezpečnostnými kontrolami sa stretnete už na letisku, z ktorého do Izraela odlietate, ale aj po príchode a na každom verejnom mieste, kde sa bežne nachádza viac ľudí, ako napríklad autobusové, či vlakové stanice, alebo nákupné centrá. Všade hľadajú, či máte pri sebe nejakú zbraň. Ak Arabovi napríklad nájdu kadernícke nožnice, ktoré pri sebe má, pretože je kaderník, vezmú mu ich. Ale ak je to Žid, pustia ho do autobusu aj s meter dlhou strelnou zbraňou. Neustály strach z útoku sa odzrkadľuje aj v povinnom vojenskom výcviku, ktorý je pre mužov trojročný a pre ženy dvojročný

[1] Oficiálne sčítanie obyvateľstva v roku 1948 sa nekonalo, no odhaduje sa, že v roku 1947 bolo na území Britského mandátu Palestína 650 000 Židov a tvorili tak okolo 33% obyvateľstva, zatiaľ čo Moslimov na tomto území bolo vyše 1,1 milióna (MidEastWeb. *Population of Ottoman and Mandate Palestine*).
[2] Diaspóra: židovské osídlenia mimo izraelské územie, rozptýlenie Židov po svete. V súčasnosti sa tento termín používa pre označenie Židov žijúcich mimo štátu Izrael. (viď HAVLOVÁ, R. a kol. (2006). *Kulturní pluralita současného světa II.* s. 171).
[3] HAVLOVÁ, R. a kol. (2006). *Kulturní pluralita současného světa II.* s. 178.

hneď potom, ako dokončia strednú školu. Židia sa tohto výcviku účastniť musia[4], izraelskí Arabi síce môžu, ale väčšinou tak nerobia.

Práve snahy Izraela zaistiť svoju bezpečnosť, úspechy ‘ úskalia týchto snáh budem v tejto diplomovej práci rozoberať. Aby som uviedla na pravú mieru význam druhej časti názvu tejto diplomovej práce – v tejto práci nebudem popisovať všeobecné existenčné hrozby, či také hrozby, ktoré svetovo vnímame za existenčné (hladomor, globálne otepľovanie, preľudnenie a podobne). Existenčnými hrozbami v tejto diplomovej práci mám na mysli tie hrozby, ktoré za existenčné považuje sám Izrael, teda jeho politickí predstavitelia. Ako je zároveň uvedené v názve práce, budem sa zaoberať hrozbami v 21. storočí a teda hrozbami súčasnými.

Na tejto diplomovej práci som začala robiť už v roku 2011, no potom ma nepredvídané skutočnosti poslali do Blízkeho východu, konkrétne do Spojených arabských emirátov, kde som mala možnosť udalosti Arabskej jari sledovať z iného uhlu pohľadu, než sú prezentované v Európe. Na Izrael Arabi nazerajú ako na votrelca, ktorí medzi nimi nemá čo robiť. Človek by však povedal, že ak si nájdete spoločného nepriateľa a spojíte sa proti nemu, budete silnejší. V arabskom svete tomu však tak nie je. Je rozštiepený, panuje v ňom nenávisť kmeňová, náboženská, národnostná, čo vedie k tomu, že Arab neváha zabiť Araba. Izrael dnes stojí na okraji týchto regionálnych turbulencií, prizerá sa, kde tu zasiahne, ak má pocit, že to ohrozuje jeho národnú bezpečnosť, no vo všeobecnosti prešiel od stredobodu pozornosti vlád arabských krajín na ich okraj. Tie sa dnes musia sústrediť najmä do vnútra na seba.

V prvej kapitole s názvom *Teoretický úvod* rozoberiem teórie medzinárodných vzťahov, ktoré vysvetľujú konfliktnú povahu vzťahov medzi Izraelom a arabskými krajinami, vysvetlím pojem bezpečnosť a predstavím existenčné hrozby pre Izrael. Historické pozadie konfliktu úplne vypustím, nie preto, že by nebolo dôležité, ale preto, že o ňom už bolo popísané veľa a v tejto práci sa chcem pozrieť na problematiku súčasnosti do hĺbky. Veľmi dobré historické pozadie, vysvetlenie a úvod do izraelsko-arabského (resp. palestínskeho) konfliktu poskytuje kniha M. Čejky *Izrael a Palestína: Minulost, současnost a směřování*

[4] Čím ďalej tým ľahšie sa však tomuto výcviku dá vyhnúť. Výnimky sa udeľujú popri fyzickým, či psychyckým dôvodom, napríklad aj ortodoxným Židom, či vydatým ženám.

blízkovýchodního konfliktu, alebo aj kniha G. Harmsa *The Palestine-Israel Conflict: A Basic Introduction.* Veľmi podrobný prehľad izraelskej štátnosti ďalej ponúka kniha H. M. Sachara *A history of Israel : from the rise of Zionism to our time.* Konflikty, ktorými si Izrael so svojimi arabskými susedmi od svojho vzniku z historického vojenského hľadiska dopodrobna popisuje kniha P. Tylera *Fortress Israel.* Popis činnosti, vývoja a aktivít izraelských tajných služieb a najmä Mossadu do podrobností nájdete v knihe *Mossad: izraelské tajné války : dějiny izraelské tajné služby* od I. Blacka a B. Morrisa.

Druhá kapitola tejto práce sa bude zaoberať tým, ako Izrael postupuje pri zabezpečovaní svojej bezpečnosti, aké k tomu vyvinul obranné systémy a nakoľko významné sú izraelské bezpečnostné služby. Tretia kapitola do podrobností popisuje *amimut,* teda izraelský jadrový program, ktorý dodnes nebol oficiálne potvrdený, a zaoberá sa tým, ako táto skutočnosť ovplyvnila bezpečnosť Izraela.

V ďalšej časti práce sa budem venovať jednotlivým existenčným hrozbám (teda tým, ktoré za existenčné považuje Izrael). Ako budem prezentovať v kapitole venovanej teoretickému úvodu, môžeme sledovať niekoľko úrovní hrozieb pre existenciu Izraela. Systémová existenčná hrozba by mohla nastať v prípade zmeny medzinárodného systému a úpadku moci Spojených štátov. Touto hrozbou pre existenciu Izraela sa v tejto diplomovej práci zaoberať nebudem, hoci ako je vidieť v Prílohe 2, je to hrozba, ktorú Izraelčania považujú za hrozbu, s ktorou by sa Izrael nemusel vyrovnať. Ďalšia úroveň hrozieb je úroveň štátna, v ktorej sa zameriam najmä na Irán, ktorý spomedzi jednotlivých štátov sveta predstavuje pre Izrael momentálne najväčšiu hrozbu – teda hrozbu existenčnú a to najmä kvôli jeho jadrovému programu a postoju k samotnej existencii Izraela. Čo sa týka jadrového útoku, mnoho Izraelčanov neverí v schopnosť Izraela vyrovnať sa s touto hrozbou. Taktiež budem polemizovať o tom, či by sa konflikt v Sýrii mohol preliať a predstavovať tak reálnu hrozbu pre Izrael. Na subštátnej úrovni môžeme rozoberať niekoľko hrozieb, ktoré sú z pohľadu Izraela existenčné, no v skutočnosti nemajú subštátne skupiny sami o sebe tak veľkú moc, aby mohli Izrael sami o sebe zničiť.[5] Aby predstavovali významnú hrozbu, museli by sa spojiť vo svojom úsilí zničiť Izrael. Neštátni aktéri však svojim konaním, ktoré sa často označuje termínom terorizmus, prispievajú k napätiu v regióne a provokujú

[5] Viď aj prílohu 1, kde je zreteľné, že ani Izraelčania útoky týchto skupín nepovažujú za neodvratné hrozby.

Izrael k opatreniam, ktoré sú potom odsúdené veľkou časťou medzinárodného spoločenstva. Na úrovni subštátnych hrozieb tak popíšem Hamás, Hizballáh, aj novú možnú hrozbu zo strany skupiny ISIS. Arabská jar, ako sa ukázalo, mala čo sa týka bezpečnosti Izraela ako pozitívne, tak aj negatívne dopady. Poslednou úrovňou analýzy je úroveň jednotlivca, ktorou sa však v samostatnej kapitole zaoberať nebudem. Príkladom na tejto úrovni je bývalý iránsky prezident Mahmoud Ahmadinedžád. Ten je dôkazom toho, že rétorika jedného človeka môže zvýšiť obavy o existenciu iného štátu. Izraelská vojenská inteligencia brala jeho hrozby týkajúce sa zničenia Izraela vážne. Skúmala jeho verejné prejavy a zhodnotila, že Ahmadinedžád nehovoril len o "*zmene režimu*" v Jeruzaleme, ale o "*fyzickej deštrukcii štátu Izrael*".[6] Nový prezident zvolený v roku 2013 H. Rouhani má miernejšiu rétoriku, no poukazuje na skutočnosť, že najväčším nebezpečenstvom blízkovýchodného regiónu je samotný Izrael, ktorý jadrové bomby už vlastní.[7]

V poslednej časti tejto diplomovej práce sa pozriem na budúcnosť štátu Izrael. Je možný zánik Izraela? Ako jeho existenciu môže ovplyvniť odklon jeho najväčšieho spojenca USA, či zisk nových spojencov v regióne?

Táto diplomová práca má za úlohu načrtnúť vývoj hrozieb pre Izrael v posledných desiatich rokoch a jej cieľom je ukázať, že prevraty arabskej jari, ktoré sa pre mnohé krajiny regiónu stali osudovými, či existenciu ohrozujúcimi, v skutočnosti priniesli Izraelu pozitíva v tom smere, že bola odvrátená pozornosť arabských krajín od Izraela smerom do vnútra na seba. Izrael taktiež prišiel k šanci rozvinúť nové spojenectvá. Zároveň za predpokladu, že rámcová jadrová dohoda svetových mocností s Iránom sa naplní a Irán jednoznačne preukáže, že sa vzdáva možnosti vývoja jadrovej zbrane, budeme môcť hovoriť o zvýšenom pocite bezpečnosti pre izraelskú štátnosť, a to aj napriek tomu, že v súčasnosti izraelské vedenie takémuto vývoju situácie neverí.

[6] CORSI, J. R. (2009). *Why Israel Can't Wait: the coming war between Israel and Iran.* s. 90.
[7] Arutz Sheva. (4. 3. 2015). *Rouhani Calls Israel 'Greatest Danger' in the Middle East.*

1. VYMEDZENIE TERMÍNOV

Táto úvodná kapitola sa zaoberá teóriami medzinárodných vzťahov, ktoré sú relevantné pre skúmanie otázky bezpečnosti pre Izrael - realizmom a konštruktivizmom. Ďalej popisuje Huntigtonovu teóriu stretu civilizácií a čo to pre Izrael ako židovskú krajinu v moslimskom regióne znamená. V tejto kapitole tiež definujem bezpečnosť a ako je v Izraeli bezpečnosť vnímaná, a nakoniec vymedzím existenčné hrozby pre Izrael, s ktorými budem potom ďalej v tejto diplomovej práci pracovať.

1. 1. Teoretické východiská

Z dvoch hlavných smerov, ktoré v medzinárodných vzťahoch existujú, vysvetľuje kroky a konanie Izraela voči iným štátom lepšie realistický smer. *Liberálne – idealistický smer* tvrdí, že štáty *„vo svojich vzájomných vzťahoch uprednostňujú ústretovosť a spoluprácu pred konfliktami a vojnami.“*[8] Oproti tomu *„realisti prikladajú veľký význam sile a odhodlaniu štátov použiť ju v záujme dosiahnutia svojich cieľov.“*[9] Na realistickú školu nadväzuje *neorealizmus*, ktorý tvrdí, že medzinárodný systém je anarchický a primárnym záujmom štátu je jeho prežitie.[10] Neorealizmus, rovnako ako aj realizmus, kladie dôraz na moc, ktorú sa krajiny neustále snažia zvyšovať. Ide hlavne o vojenskú moc, no úlohu môže zohrať napríklad aj hospodárska moc. V realizme je bezpečnosť hrou s nulovým súčtom, kedy skutočnosť, že jeden štát niečo získal, znamená, že druhý štát niečo musel stratiť. Pre realizmus je rovnako typická bezpečnostná dilema, ktorá bola prvý krát popísaná J. Hertzom a znamená, že keď sa *„krajina snaží zvýšiť svoju bezpečnosť, dochádza k nezamýšľanému efektu znižovania bezpečnosti iných.“*[11] Ďalšie krajiny však na to reagujú a snažia sa situáciu dohnať, čo potom vedie k začarovanému kruhu ozbrojovania. Ak krajiny Blízkeho východu veria tomu, čo je všeobecne známym tajomstvom a síce, že Izrael vlastní jadrové zbrane, povedie to k snahe týchto krajín tiež zbrane získať. Irán síce oficiálne tvrdí, že jeho jadrový program je mierový[12], nálezy však odkryli tajné zariadenia (Natanz)[13] na obohacovanie uránu, ktoré ak bude pokračovať vo

[8] EICHLER, J. (2004). *Mezinárodní bezpečnostní vztahy.* s. 10.
[9] Tamtiež. s. 11.
[10] BURCHIL, S. et al. (2005). *Theories of international relations*. s. 190.
[11] JERVIS, R. (Apr. 1988). *Realism, Game Theory, and Cooperation*. s. 317.
[12] COUGHLIN, C. (9. 11. 2011). *Why Iran wants the bomb.* The Telegraph.
[13] CHUBIN, S. *The Politics of Iran's Nuclear Program.* Iran Primer. United States Institute of Peace.

svojom vývoji, Irán bude jedného dňa jadrovú bombu schopný vyrobiť. A potom je len otázkou času, kedy jeho príklad budú nasledovať aj iné krajiny Blízkeho východu.

Ďalšia teória, ktorú J. Eichler radí do realistického smeru je *teória odstrašovania* (z angl. *deterrence)*. Táto teória *„vychádza z presvedčenia, že vojna medzi štátmi môže byť odvrátená prostredníctvom hrozby použitia sily.“*[14] Pre účinnosť odstrašovania musia byť splnené tri predpoklady: racionalita tých, kto rozhoduje (mali by sa chcieť vyhnúť vojne), zbrane, ktoré majú odstrašovať, majú takú ničivú silu, že žiadna iná krajina sa neuchýli k ozbrojenej agresii proti krajine, ktorá tieto zbrane vlastní a vojna má vždy nejakú alternatívu.[15] Politike odstrašovania pri zaisťovaní svojej bezpečnosti prikladá veľký význam práve Izrael, čomu sa budem venovať najmä v kapitole s názvom *Izraelský jadrový program.*

V realistickej teórii sú záujmy štátu dané zvonka a na ich určovaní sa nepodieľa sociálna interakcia, čo teda znamená, že realisti neberú do úvahy vnútornú štruktúru, či vnútorné identity krajiny.[16] *Konštruktivisti* to na rozdiel od realistov vnímajú inak a v zahraničnej politike štátu sa podľa nich odzrkadľuje aj domáca politika, identita obyvateľstva a vedúcich osobností, či kultúra ako taká.[17] Medzinárodné bezpečnostné vzťahy sú teda podľa nich *„závislé od interpretácií aktérov a sú teda sociálne konštruované. Na štruktúry v medzinárodných bezpečnostných vzťahoch a na chovanie štátov sa nahliada ako na ovplyvniteľné a premenlivé javy.“*[18]

Práve tieto dva smery – realizmus a konštruktivizmus – sa dopĺňajú a spoločne tak vysvetľujú to, čo sa už vyše 60 rokov deje na Blízkom východe, teda medzi Izraelom a jeho arabskými susedmi. Jeden smer bez druhého je len polovičným vysvetlením a preto je vhodné ich skombinovať, aby sme vzťahy medzi týmito krajinami lepšie pochopili. Realizmus sa na jednej strane zaoberá mocenskými vplyvmi a egoistickými záujmami štátov, či ich snahou o prežitie, konštruktivizmus však k tomu dodáva, že chovanie štátov môže ovplyvniť aj tak na oko bezvýznamná jednotka, akou je jednotlivec (napr. bývalý iránsky prezident Ahmadinedžád). Zároveň prisudzuje význam aj režimu v štáte, či tomu,

[14] EICHLER, J. (2004). *Mezinárodní bezpečnostní vztahy.* s. 12.
[15] Tamtiež.
[16] Viac viď v: PODRACKÁ, P. (August 2011). *Turkish-Israeli relations.* s. 3-4.
[17] Viac viď v: PODRACKÁ, P. (August 2011). *Turkish-Israeli relations.* s. 4-5.
[18] EICHLER, J. (2004). *Mezinárodní bezpečnostní vztahy.* s. 13.

kto je práve pri moci. Porevolučný Egypt môže mať k Izraelu o 180° iný vzťah, než mal Mubarakov Egypt a to aj napriek tomu, že mocenské súvislosti, ktorým prikladá význam realizmus, sa nezmenili. Nový iránsky prezident Hassan Rouhani a jeho umiernenejšia rétorika v porovnaní s Ahmadinedžádom má za zásluhu zmiernenie napätia. Ak dôjde k uzavretiu jadrovej zmluvy medzi Iránom a šiestimi svetovými mocnosťami, Irán by sa dostal z izolácie, otvorili by sa dvere zahraničným investíciám, obchodu a prosperite. Zmena jediného človeka vo vedení tak viedla k zmene na medzinárodnej scéne.

Medzi teóriami medzinárodných vzťahov existuje aj mix týchto dvoch teórií – *realistický konštruktivizmus.* Tento smer tvrdí, že sociálne a politické skutočnosti nie sú štrukturálne určené, ale ide skôr o výsledok činnosti ľudí (štátnych úradníkov, vojakov, protestantov, vedcov, expertov, novinárov...) v určitú dobu na určitom mieste.[19] Zameriavajú sa na úlohu sily, ktorá je chápaná, ako výsledok sociálnych praktík, najmä praktiky interpretácie, ktorou sa napríklad bombardovanie interpretuje ako teroristický čin.[20] Realistický konštruktivisti svoju pozornosť obracajú obzvlášť na kultúry a identity aktérov na medzinárodnom javisku.[21]

Ďalšou teóriou medzinárodných vzťahov, ktorá je pre konflikt Izrael vs. arabský svet relevantná je *teória stretu civilizácií* S. Huntingtona. Táto teória je mnohými kritizovaná, no iní ju na druhej strane obdivujú, pretože vysvetľuje dôvody niektorých druhov konfliktov[22]. Huntington sa vo svojej knihe odkláňa od realizmu, keď tvrdí, že realistické zdôrazňovanie významu moci je príliš zjednodušujúce pri vysvetľovaní správania sa štátu.[23] Uznáva istý význam moci, no zdôrazňuje, že hodnoty, kultúra a inštitúcie prenikavo ovplyvňujú to, ako štáty definujú svoje záujmy.[24] Huntington by sa teda na prvý pohľad mohol radiť k realistickým konštruktivistom. Ale zároveň tvrdí, že záujmy štátov nie sú utvárané len domácimi hodnotami a inštitúciami, ale aj medzinárodnými normami a inštitúciami.[25] Úlohu medzinárodných noriem, inštitúcií, či režimov v medzinárodných vzťahoch zas zdôrazňuje liberalizmus. Huntington sa preto nedá jednoznačne zaradiť do jedného zo smerov v medzinárodných vzťahoch a dalo by sa teda povedať, že utvára

[19] U. S. Diplomacy. *Theories of international relations.*
[20] Tamtiež.
[21] Tamtiež.
[22] Teda konfliktov na zlomoch medzi civilizáciami, ku ktorým dochádza čím ďalej, tým častejšie.
[23] GUSTERSON, H. (2004). *People of the bomb: portraits of America's nuclear complex*. s. 130.
[24] Tamtiež.
[25] Tamtiež.

vlastný smer kombináciou iných smerov – teóriu stretu civilizácií. Ako Huntingtonov prínos zhrnul H. Gusterson, jeho *„analýza je hodnotná, pretože nech už sú jej chyby akékoľvek, objasňuje nesúlad medzi logikou kultúry a logikou štátu, ktorý je neviditeľný v realistických výkladoch medzinárodného systému, no predsa je mimoriadne dôležitý pri chápaní súčasných medzinárodných vzťahov.“*[26]

V nasledujúcej podkapitole popíšem základné myšlienky a postrehy Huntingtona v rámci jeho teórie, popíšem jeho pohľad na islamskú civilizáciu a konflikty na hranici civilizácií, medzi ktoré izraelsko-palestínsky, či izraelsko-arabský konflikt patrí.

1. 1. 1. Huntingtonova teória stretu civilizácií

Samuel Huntington prišiel v 90. rokoch s niečím prevratným. Vyše 40 rokov sa ľudia pozerali na svet podľa paradigmy Studenej vojny. Po rozpade ZSSR zanikli staré spojenectvá, vznikli nové štáty, svet sa pretvoril. Bolo nevyhnutné zadefinovať nové pravidlá fungovania svetového poriadku. Vhodným (nie príliš jednoduchým a zároveň nie príliš zložitým) pohľadom na nové usporiadanie je pohľad z hľadiska civilizácií, pretože medzicivilizačné problémy nahradili problémy medzi dvomi veľmocenskými blokmi.[27] *„V rodiacej sa dobe sú strety [medzi civilizáciami] najväčšou hrozbou pre svetový mier a najistejšou zárukou pred globálnou vojnou je preto medzinárodný poriadok založený na civilizáciách.“*[28]

Huntington rozdeľuje svet na 7-8 civilizácií. Samostatnými a jasne vymedzenými civilizáciami sú: (1) Západná, (2) Islamská, (3) Čínska, (4) Pravoslávna[29], (5) Latinsko-americká[30], (6) Hinduistická, (7) Japonská[31]. Poslednou civilizáciou je civilizácia Africká (8), ktorá je však natoľko slabou, chudobnou a závislou na Západe, že je otázne, či ju môžeme považovať za samostatnú civilizáciu. Čo sa týka Budhistov, netvoria samostatnú civilizáciu. Medzi hlavné civilizácie Huntington neradí ani judaizmus (dôvodom je nízka populácia a to, že väčšina bádateľov zaoberajúcich sa problematikou civilizácií sa o nej

[26] GUSTERSON, H. (2004). *People of the bomb: portraits of America's nuclear complex*. s. 134
[27] HUNTINGTON, S. (November/December 1993). *If not Civilizations, What? Samuel Huntington responds to his Critics.* Foreign affairs.
[28] HUNTINGTON, S. (2001). *Střet civilizací, boj kultur a proměna světového řádu*. s. 393.
[29] Napriek tomu, že Huntington vo svojom hlavnom vymenovaní túto civilizáciu nespomína, podľa ďalšieho jeho textu je jednoznačné, že pravoslávnu civilizáciu za civilizáciu považuje.
[30] Niektorí obyvatelia Latinskej Ameriky sa však považujú za súčasť západu.
[31] Túto civilizáciu niektorí autori spájajú s čínskou pod spoločným označením Civilizácia Ďalekého východu.

zmieňuje len zriedka), no priznáva, že so vznikom štátu Izrael sa Židom dostalo všetkého, čím disponujú iné civilizácie: náboženstva, jazyku, zvykov, literatúry, inštitúcií a územného aj politického domova.[32]

V posledných desaťročiach dochádza k zmene svetového poriadku, a tak s úpadkom západnej moci zároveň klesá schopnosť Západu vnútiť iným civilizáciám západné pojatie ľudských práv, liberalizmu a demokracie a rovnako tak klesá aj príťažlivosť týchto hodnôt pre nezápadné civilizácie.[33] To, čo Západ vníma ako univerzalizmus, chápe zvyšok sveta ako imperializmus.[34] Problémy medzi civilizáciami zahŕňajú otázky týkajúce sa šírenia zbraní hromadného ničenia, ľudských práv a imigrácie. Západná civilizácia k týmto problémom zaujíma spoločný postoj a väčšina ostatných civilizácií zaujíma postoj opačný.[35]

Práve kvôli západnému „imperializmu“ sa nezápadné civilizácie začali obracať späť k domácej kultúre a obrodili sa. K tomuto došlo najmä v 80. a 90. rokoch 20. storočia a to napriek tomu, že ešte v prvej polovici 20. storočia sa členovia intelektuálnych elít domnievali, že vplyvom ekonomickej a spoločenskej modernizácie bude náboženstvo ako významný prvok ľudskej existencie pomaly ustupovať.[36]

Čo sa týka samotného stretu civilizácií, *„vojny na civilizačných zlomoch sa takmer vždy odohrávajú medzi ľuďmi vyznávajúcimi iné náboženstvá.“*[37] *„Na lokálnej úrovni dochádza k najnásilnejším [konfliktom] medzi islamskými krajinami a ich pravoslávnymi, hinduistickými, africkými, alebo západnými susedmi. Na globálnej úrovni prebieha hlavné rozdelenie medzi „Západom a zvyškom sveta“. [...] Nebezpečné strety budúcnosti [preto] zrejme vzídu zo západnej arogancie, islamskej intolerancie a čínskej asertivity.“*[38]

Intercivilizačný konflikt nadobúda dve podoby. Globálnu rovinu, kde dochádza ku konfliktu ústredných štátov, tu rozoberať nebudem. Priblížim však miestnu rovinu, kde dochádza k hraničným konfliktom jednak medzi susediacimi štátmi z odlišných

[32] HUNTINGTON, S. (2001). *Střet civilizací, boj kultur a proměna světového řádu*. s. 41.
[33] Tamtiež. s. 98.
[34] Tamtiež. s. 214.
[35] HUNTINGTON, S. (November/December 1993). *If not Civilizations, What? Samuel Huntington responds to his Critics.*
[36] HUNTINGTON, S. (2001). *Střet civilizací, boj kultur a proměna světového řádu*. s. 99-101.
[37] Tamtiež. s. 307.
[38] Tamtiež. s. 213.

civilizácií, jednak medzi skupinami z odlišných civilizácií vo vnútri jedného štátu, *„pričom skupina, ktorá nie je v danej krajine pri moci, spravidla bojuje za nezávislosť a môže, ale nemusí byť ochotná uspokojiť sa aj s dosiahnutím menšieho cieľa.“*[39] Faktom je, že *„hraničné konflikty sú najčastejšie tam, kde spolu susedia moslimovia s nemoslimami.“*[40]

V pozadí Huntingtonovho textu je cítiť, že za najväčšieho agresora spomedzi civilizácií považuje autor práve islamskú civilizáciu, ktorá sa v konflikte väčšinou stretáva s kultúrou Západnou (kresťanstvom). Z 28 konfliktov, ku ktorým došlo v polovici 90. rokov na zlomových líniách medzi moslimami a nemoslimami, sa ich plných 19 odohrávalo medzi moslimami a kresťanmi.[41]

Izrael je najväčším chránencom USA a z pohľadu Spojených štátov je to jediný štát Blízkeho východu, ktorý zastáva západné, demokratické a liberálne hodnoty. Z tohto pohľadu by sme teda malú židovskú kultúru, (ktorú sám Huntington za civilizáciu ani nepovažuje), mohli zahrnúť do Západnej civilizácie. V islamských krajinách nenávidený imperializmus zo strany USA sa odráža aj v ich vzťahoch k Izraelu, ktorý vnímajú ako nechcené teleso podporované týmto silným západným štátom. Napriek tomu, že USA presadzujú jadrové odzbrojenie a želajú si mať z Blízkeho východu bezjadrovú zónu, zatvárajú oči pred izraelským jadrovým programom. Irán, ktorý chce vystúpiť na post lídra regiónu, odmietol tomu nečinne prihliadať a podľa všetkého sa snažil vyvinúť vlastné jadrové zbrane, ktoré z jeho pohľadu mali vyvážiť izraelský monopol a odradiť Izrael od útoku na Irán. Na jednej strane by sa uvažovanie Iránu mohlo zdať ako jasné potvrdenie realistickej teórie o vyvažovaní moci, no nesmieme zabudnúť na podfarbenie kultúrou a to, že Irán sa stavia do opozície voči Západu a popiera právo na existenciu Izraela. Islam je zároveň od svojho vzniku náboženstvom meča a oslavuje vojenské cnosti. Na Blízkom východe položil základ pretrvávajúcim konfliktom práve Západ, keď napriek moslimskému odporu umožnil vytvorenie židovského štátu.[42] Arabi sa s touto skutočnosťou dodnes nezmierili a nepáči sa im, že susedia so štátom, ktorý sa „spriaha“ s „imperialistickými“ Spojenými štátmi.

---

[39] HUNTINGTON, S. (2001). *Střet civilizací, boj kultur a proměna světového řádu*. s. 305.
[40] Tamtiež. s. 246.
[41] Tamtiež. s. 252.
[42] Tamtiež. s. 320.

Huntingtonovým najviac kritizovaným výrokom sa stal práve tento: *„Hranice islamu sú hranicami krvavými a rovnaké je aj jeho vnútro.“*[43] Huntington tento svoj výrok vo svojej práci zdôvodňuje a uvádza aj príčiny, prečo tomu tak je. Medzi ne patria príčiny historickej, demografickej a politickej povahy. Demografická explózia a veľký počet často nezamestnaných mužov vo veku 15-30 rokov je prirodzeným zdrojom nestability a násilia ako vo vnútri islamu, tak aj voči nemoslimom.[44] Zostarnutie tejto generácie koncom 30. rokov 21. storočia a ekonomický rozvoj by však mohli viesť *„k značnému zníženiu náklonnosti moslimov k násiliu a teda k celkovému oslabeniu frekvencie aj intenzity konfliktov na civilizačných zlomoch.“*[45]

Aj J. Eichler sa k Huntingtonovej teórii približuje tvrdením, že *„Náboženské presvedčenie patrí k najhlbším a tiež najčastejším príčinám vojen. [...] Najkonfliktnejším náboženstvom dnešného sveta je islam – jeho stúpenci bojujú v niekoľkých ozbrojených konfliktoch s inými náboženstvami na troch svetadieloch.“*[46]

Council on Foreign Relations zhromažďuje dáta a zoraďuje svetové konflikty podľa závažnosti a ich pravdepodobnosti pokračovania.[47] Medzi 10 najzávažnejšími je 5 na Blízkom východe (Izraelsko-Palestínsky konflikt, Občianska vojna a násilie medzi sektami v Iraku, Občianska vojna v Sýrii, Iránska jadrová kríza, Násilie a nestabilita Afganistanu)[48]. Závažnosť druhého stupňa je prisúdená ďalším desiatim konfliktom, z ktorých 6 sa týka krajín Blízkeho východu (nestabilita v Líbyi, v Egypte a v Jordánsku, násilie medzi sektami v Libanone, silnejúca Al-Káida v Jemene a politické násilie v Turecku)[49]. Tieto skutočnosti potvrdzujú názory, že krajiny vyznávajúce islam patria práve k tým najkonfliktnejším.

Napriek tomu, že má Huntingtonova teória mnoho odporcov a veľa nedostatkov, priblížila som ju preto, lebo konflikt medzi Izraelom a arabskými krajinami sa dá považovať za konflikt intercivilizačný, respektíve za konflikt na hranici medzi civilizáciami. Izrael

[43] HUNTINGTON, S. (2001). *Střet civilizací, boj kultur a proměna světového řádu*. s. 313.
[44] Tamtiež. s. 321.
[45] Tamtiež. s. 322.
[46] EICHLER, J. (2004). *Mezinárodní bezpečnostní vztahy.* s. 35.
[47] Viď mapu v Prílohe 6.
[48] Council on Foreign Relations. *Global Conflict Tracker.*
[49] Tamtiež.

totiž stojí *„v popredí tohto moderného stretu civilizácií ako jediná krajina, ktorá reprezentuje Západný svet na Blízkom východe.“*[50]

Tento konflikt však určite nie je založený len na náboženstve a náboženstvo, či príslušnosť k odlišným kultúram nie je ani jeho hlavným dôvodom. Je to však faktor, ktorý jednoznačne vstupuje do rovnice ako jedna z vysvetľujúcich premenných popri mnohých ďalších, akými sú napríklad moc, pôda, prírodné zdroje, spolupatričnosť a súcit s Palestínčanmi, o ktorých si moslimské krajiny myslia, že im bolo ukrivdené, atď.

1. 2. Definícia bezpečnosti

Negatívne vymedzenie bezpečnosti znamená, že ide o neprítomnosť, či neexistenciu hrozby. Pozitívne vymedzenie bezpečnosti naopak tvrdí, že najbezpečnejší je ten subjekt, ktorý má zaistené svoje prežitie a možnosti ďalšieho rozvoja. V medzinárodných vzťahoch je bezpečnosť základnou hodnotou a najvyšším cieľom každého štátu. J. Eichler vo svojej knihe vníma bezpečnosť ako výsledok súhry objektívnych a subjektívnych faktorov. Medzi objektívne faktory radí okrem dejín geografiu, ktorá v prípade Izraela znamená, že svoju polohu vníma ako stav trvalého, každodenného ohrozenia a neustáleho boja o prežitie. Medzi subjektívne faktory patria opatrenia, ktoré štát prijíma v záujme zabezpečenia vlastnej bezpečnosti – môžu byť vojenského a nevojenského charakteru – a vplyv politiky, ktorý sa prejavuje aj v tom, že štáty s výrazne rozdielnym politickým usporiadaním a s nezmieriteľnými ideológiami si spravidla navzájom prisudzujú nepriateľské zámery a považujú sa za hrozby.[51]

Ako som už spomínala v predchádzajúcej podkapitole, k faktorom by som ešte pridala aj príslušnosť štátov k rozdielnym kultúram, či civilizáciám, čo na hraniciach týchto civilizácií vytvára napätie a trenie tak, ako to vo svojej knihe popisuje S. Huntington.

1. 2. 1. Vnímanie bezpečnosti v Izraeli

O Izraeli sa podľa vyššie zmienených definícií jednoznačne nedá povedať, že by to bol štát bezpečný. Ľudia žijú v neustálom strachu už od začiatku 2. svetovej vojny, na hrôzy ktorej nikdy nezabúdajú. V Izraeli ešte stále žijú ľudia, ktorí prežili koncentračné tábory a táto

[50] Israel Science and Technology Homepage. *Arab-Israeli Conflict: Role of religion.*
[51] Odstavec spracovaný na základe: EICHLER, J. (2004). *Mezinárodní bezpečnostní vztahy.* s. 8-9.

skúsenosť je prostredníctvom nich zakotvená aj v súčasných generáciách, ktoré žijú podľa hesla „Už nikdy viac“[52].

Keď sa pozrieme na špecifiká izraelskej kultúry a na Hofstedeho štúdiu, zistíme, že jeden z piatich indexov, konkrétne index vyhýbania sa neistote je v Izraeli vysoký[53], čo značí, že iné hodnoty, ideológie a názory považujú Izraelčania za nebezpečné, čo je pochopiteľné, keďže obyvatelia tejto krajiny žijú v neustálej hrozbe konfliktu. Ako tvrdí R. Havlová, *„Riziko je podľa mňa súčasťou života Židov v Izraeli dodnes, lebo Izrael nemá uzatvorené mierové zmluvy so všetkými svojimi arabskými susedmi.“*[54] Konkrétne má z arabských krajín Izrael uzavreté zmluvy len s Egyptom a Jordánskom. Z toho je potom jasné, že v tejto kultúre sa prikladá vysoká hodnota predchádzaniu hrozieb, čoho sa v Izraeli dosahuje technologicky pokročilou mierou vyzbrojenia ofenzívneho aj defenzívneho charakteru, ako aj vysoko rozvinutou spravodajskou inteligenčnou službou, ktorá až na niekoľko výnimiek dokázala hrozby vždy včas odhadnúť, aby sa Izrael mohol na ne pripraviť, či ich odraziť nejakým preventívnym opatrením.

Čo sa týka vnútornej bezpečnosti a situácie v Izraeli, Židia s Arabmi žijúcimi v Izraeli k sebe spravidla neprechovávajú nenávisť. Jedna štúdia dokázala, že 73 % Židov a až 94 % Arabov si myslí, že Izrael by mal byť spoločnosťou, v ktorej by arabskí aj židovskí občania voči sebe prechovávali rešpekt a mali rovnaké príležitosti.[55] Vyše 67 % Židov by sa rado učilo v židovských školách konverzačnú arabčinu, zatiaľ čo takmer 77 % Arabov uprednostňuje pre svoj život Izrael pred akoukoľvek inou krajinou na svete.[56] Po svojej návšteve Izraela a rozhovoroch s mnohými izraelskými Arabmi som nadobudla rovnaký pocit. Väčšina z nich sa narodila v Izraeli a nevie si život inde predstaviť a niektorí z nich si zároveň uvedomujú, že nebyť Izraela, nebola by krajina, v ktorej žijú, tak ekonomicky vyspelá, čo usudzujú po triezvom pohľade na situáciu v susedných štátoch. Na otázku, či by väčšia integrácia arabských občanov prispela bezpečnosti Izraela však až 65 % Židov odpovedalo jednoznačne nie, pričom 44 % Arabov odpovedalo jednoznačne áno a ďalších

[52] Z anglického „Never again“ (viď napr. video Never Again - Israel, 60 Years After The Holocaust).
[53] Hofstedeho index vyhýbania sa neistote má hodnotu 81 (s tým, že prvá krajina – Grécko – mala skóre 112 a posledná krajina – Singapur – mala skóre 8 (viď HOFSTEDE, G. (1999). *Kultury a organizace – Software lidské mysli.* s. 132).
[54] HAVLOVÁ, R. a kol. (2006). *Kulturní pluralita současného světa II.* s. 185.
[55] PITTINSKY, T. L., RATCLIFF, J. J., MARUSKIN, L. A. (2008). *Coexistence in Israel: A National Study.* s. 2.
[56] Tamtiež. s. 3.

vyše 26 % odpovedalo „skôr áno“.[57] Navzájom k sebe izraelskí občania rôznych etník prechovávajú skôr pozitívne postoje. Až 64 % Židov má pozitívny postoj k arabským občanom a 68 % Arabov má pozitívny postoj k židovským občanom.[58]

Ako tvrdí traumatologička O. Ayalon, ľudia v Izraeli zvyknú používať čierny humor a môžete ich počuť povedať: *„No, idem na vlak a kto vie, či sa vrátim späť živý?“.*[59] No ako sama tvrdí, za humorom sa vždy skrýva obava, že vlak, alebo autobus sa stane smrtiacou pascou.[60]

Americká FBI definuje terorizmus ako násilný akt, ktorý ohrozuje ľudský život a je protizákonný. Jeho cieľom je zastrašiť, alebo donútiť civilistov, ovplyvniť politiku vlády pomocou zastrašenia, alebo donútenia, alebo ovplyvniť kroky vlády masovou deštrukciou, vraždou, či únosom.[61]

Terorizmus sa v Izraeli dotýka všetkých, pretože je to malá krajina. A či už sa stanete obeťou útoku, alebo útoky len vidíte v televízii, alebo sa na mieste činu ocitli vaši kamaráti, alebo bratranci, stávate sa súčasťou zraniteľného okruhu.[62] Je jedno kde žijete. Časom si však Izraelčania vyvinuli akúsi pružnosť, alebo životaschopnosť[63], bez ktorej by v tak nebezpečnom prostredí dlho nevydržali.

V Izraeli žijú ľudia v neustálom strehu a ak by Izraelčan niekde videl pohodenú tašku, určite by ju nezobral, ale zavolal by políciu, pretože strach z toho, že by mohla ukrývať bombu je väčší, než túžba vziať si niečo, čo mu nepatrí.[64]

Od počiatku existencie Izraela stojí existenčná bezpečnosť v popredí každého rozhodnutia o každodennom živote.[65] V roku 2002 sa až 92 % Izraelčanov obávalo, že sa stanú oni sami, alebo príslušníci ich rodín obeťami teroru.[66] V roku 2004 sa 80 % Izraelčanov

---

[57] PITTINSKY, T. L., RATCLIFF, J. J., MARUSKIN, L. A. (2008). *Coexistence in Israel: A National Study.* s. 4-5.
[58] Tamtiež. s. 11.
[59] AYALON, O. & WATERS, F. S. (2002). *The Impact of Terrorism on Jews in Israel: An Interview with Ofra Ayalon.* s. 138.
[60] Tamtiež s. 138.
[61] FBI. *Definitions of Terrorism in the U.S. Code.*
[62] AYALON, O. & WATERS, F. S. (2002). *The Impact of Terrorism on Jews in Israel: An Interview with Ofra Ayalon.* s. 147.
[63] Tamtiež s. 147.
[64] Tamtiež s. 136.
[65] BARAK, O., & SHEFFER, G. (2009). *Existential threats and civil-security relations.* s. 238.
[66] Tamtiež. s. 224.

obávalo vždy, keď nastúpili na autobus a takmer 60 % ľudí malo obavy z miest s vysokou koncentráciou ľudí.[67]

V štúdii Inštitútu pre štúdium národnej bezpečnosti[68] vidíme, že Izraelčania vo všeobecnosti veria v schopnosť svojej krajiny vyrovnať sa s väčšinou hrozieb. Jasne však vynikajú tri hrozby, v ktorých Izraelčania v schopnosti svojej krajiny ich ustáť až tak neveria. V roku 2007 išlo o jadrový útok, totálnu vojnu s arabskými krajinami a pokles americkej podpory Izraelu. V roku 2004 sa Izraelčania obávali aj povstania izraelských Arabov, no tieto obavy neskôr opadli, resp. narástla viera, že podobné povstanie bude môcť byť zatlačené.[69]

1. 3. Vymedzenie existenčných hrozieb pre Izrael

Bezpečnostné teórie medzinárodných vzťahov rozlišujú pojmy riziko a hrozba. Pri vymedzovaní pojmu riziko sa kladie dôraz na aktívny rozhodovací proces a synonymom k slovesu *riskovať* je spojenie *vystaviť sa hrozbe.* Pojem hrozba naopak znamená *„prejav, gesto, opatrenie, alebo čin, ktorý odráža schopnosť alebo dokonca zámer niekomu spôsobiť škody. [...] Hrozbu by sme mali vnímať ako jav objektívneho charakteru, ktorý pôsobí nezávisle na záujmoch ohrozeného – ten svojimi opatreniami a svojím chovaním môže hrozbu zmierniť alebo ju dokonca celkom eliminovať. Rovnako ju však môže umocniť, alebo aj nechcene vyvolať.“*[70]

Existuje niekoľko hrozieb pre Izrael, z ktorých najnaliehavejšou[71] a najvážnejšou je *„pôsobenie terorizmu a šírenie zbraní hromadného ničenia. Je to zámerná, priama, naliehavá hrozba politického a vojenského charakteru. Má dvoch hlavných pôvodcov. Prvým z nich sú fanatickí stúpenci kultúrnej a rasovej nenávisti voči USA a ich spojencom a druhým sú diktátorské a nacionalistické režimy.“*[72] Napríklad taký Irán, ktorý podľa slov mnohých izraelských lídrov pre Izrael predstavuje najväčšiu *existenčnú hrozbu*[73] spadá do oboch kategórií.

---

[67] BARAK, O., & SHEFFER, G. (2009). *Existential threats and civil-security relations.* 224.
[68] z angl. Institute for National Security Studies.
[69] Odstavec spracovaný na základe: MEIR, Y. B. & SHAKED, D. (2005-07). *The People Speak: Israeli Public Opinion on National Security.* s. 46-7. Tabuľku s výsledkami prieskumu viď v Prílohe 2.
[70] Odstavec spracovaný podľa: EICHLER, J. (2004). *Mezinárodní bezpečnostní vztahy.* s. 18-19.
[71] Nie sú to najnaliehavejšie a najvážnejšie hrozby len pre Izrael ale aj pre mnoho iných štátov a takpovediac pre celé ľudstvo.
[72] EICHLER, J. (2004). *Mezinárodní bezpečnostní vztahy.* s. 19.
[73] Viď napr.: KAM, E. (Február 2007). *A Nuclear Iran: What Does it Mean, and What Can be Done.* s. 49.

Existenčná hrozba je však už subjektívneho charakteru, pretože ako tvrdí K. Michael, *„Existenčná hrozba je subjektívny politický koncept, ktorý odráža konceptualizáciu kolektívneho pocitu bezpečnosti, alebo nebezpečenstva v nepriateľskom prostredí.“*[74] Na druhej strane, *„Definovanie hrozieb ako existenčných vytvára legitimáciu použitia extrémnych prostriedkov, ktoré môžu naopak viesť k ďalšej eskalácii a posilneniu existenčných hrozieb.“* [75]

V Izraeli je existenčná hrozba definovaná ako trend, alebo proces, ktorý ohrozuje existenciu Izraelu ako národnej domoviny Židov.[76] K. Michael rozlišuje tri hlavné kategórie existenčných hrozieb v Izraeli: demografickú, politickú a bezpečnostnú.[77]

Ako vo svojej knihe rozvíja Huntington, demografický rast ohrozuje moslimské vlády a s nimi aj nemoslimské spoločnosti.[78] Problémovými spoločnosťami sú spoločnosti s nízkym vekovým priemerom, pretože v takýchto spoločnostiach je veľký priestor pre nárast moci extrémistov, či fundamentalistov. Medzi tieto krajiny patria tie, ktoré vykazujú vysoký demografický rast. Jedna štúdia o militantných vodcoch egyptských islamistických skupín odhalila 5 rysov, ktoré sú typické aj pre islamistov z iných krajín: ide o mladých ľudí vo veku 20-40 rokov, 80 % z nich sú študenti, alebo absolventi univerzít, vyše 50 % vyštudovalo prestížne univerzity, alebo pracuje v intelektuálne najnáročnejších oblastiach, vyše 70 % pochádza z nižšej strednej triedy, detstvo títo ľudia prežili na dedinách a neskôr sa presťahovali do veľkých miest.[79]

Demografický rast, ktorý prebieha v islamských krajinách, je faktorom, ktorý výrazne prispeje k pretvoreniu sveta a k zmene mocenskej rovnováhy. Zatiaľ čo v roku 1980 tvorili moslimovia 18 % svetovej populácie, odhaduje sa, že v roku 2050 to bude až 30 %.[80]

Hrozba preváženia moslimského obyvateľstva na území Izraela je vnímaná ako hrozba existenčná, pretože by to znamenalo zmenenie zloženia Knessetu (izraelského parlamentu) v prospech Arabov. V roku 2014 bolo 75 % izraelskej populácie židovského vyznania,

---

[74] MICHAEL, K. (Október 2009). *Who Really Dictates What an Existential Threat Is? The Israeli Experience.* s. 688.
[75] Tamtiež. s. 689.
[76] Tamtiež. s. 689.
[77] Tamtiež. s. 689.
[78] HUNTINGTON, S. (2001). *Střet civilizací, boj kultur a proměna světového řádu*. s. 112.
[79] Tamtiež. s. 125.
[80] Tamtiež. s. 130.

20,7 % moslimského vyznania a 4,2 % iného vyznania.[81] Arabská populácia vykázala ročný prírastok 2,2 %, zatiaľ čo židovská len 1,7 %.[82] Za posledných 65 rokov tak arabská populácia v Izraeli vzrástla z 12 na takmer 21 %.[83] Dalo by sa špekulovať, či jedného dňa arabská populácia preváži, no takéto obavy zatiaľ nie sú aktuálne a Izrael má dekády na to, aby prehodnotil a pripravil svoju politiku tak, aby k takejto hrozbe nedošlo.

Politická existenčná hrozba sa týka straty medzinárodnej legitimity izraelského práva na existenciu Izraela, ako štátu židovského ľudu.[84] Bezpečnostná existenčná hrozba zahŕňa široké spektrum konvenčných a nekonvenčných hrozieb od iránskych jadrových bômb po miestny terorizmus.[85]

Demografickú hrozbu som v stručnosti popísala vyššie a ďalej jej už viac pozornosti venovať nebudem. Čo sa týka politickej hrozby, dalo by sa o nej jedine špekulovať. Kým však budú USA svetovou veľmocou, alebo budú patriť do úzkej skupiny najsilnejších krajín, dá sa predpokladať, že medzinárodná legitimita Izraela nebude podkopaná. Zásluhu na tom majú veľmi silné pro-izraelské lobbistické skupiny v USA a všeobecné sympatie voči Izraelu naprieč americkým politickým spektrom, ako aj obyvateľstvom. Samozrejme, že môže dôjsť k nečakaným udalostiam, ako napríklad výrazný pokles relatívnej moci Spojených štátov, alebo ich odklon od podpory Izraela, ktorý by mohol byť súčasťou potenciálneho novodobého izolacionizmu. Na nasledujúcich riadkoch však nebudem hypotetizovať o politickej hrozbe, ale o reálnych bezpečnostných hrozbách, ktoré z môjho pohľadu predstavujú naliehavejšiu a väčšiu hrozbu pre existenciu Izraela.

Izraelský premiér B. Netanjahu sa o bezpečnostných hrozbách vo februári 2010 vyjadril takto: *„Ohrozuje nás extrémna forma islamu na čele s Teheránom, ktorý vysiela svoje chápadlá vo forme Hamásu a Hizballáhu a iných teroristických organizácií, ktoré podkopávajú samotnú existenciu štátu Izrael a otvorene hovoria o ich želaní ho zničiť. Toto nie je hrozba len pre Izrael, ale pre celý svet…“*[86] Premiér svoj názor na Irán nezmenil ani po mesiacoch dlhých rokovaniach medzi Iránom a jadrovými veľmocami,

[81] Jewish Virtual Library. (Január 2015). *Vital Statistics: Latest Population Statistics for Israel.*
[82] Tamtiež.
[83] SADOT, U. (18. 12. 2013). *Israel's 'Demographic Time Bomb' Is a Dud.* Foreign Policy.
[84] MICHAEL, K. (Október 2009). *Who Really Dictates What an Existential Threat Is? The Israeli Experience.* s. 689.
[85] Tamtiež. s. 689-90.
[86] Israel Ministry of Foreign Affairs. *The Iranian Threat: Overview.*

ktoré sa snažia dosiahnuť jadrovú dohodu. Tá bude obsahovať inšpekcie a povolí Iránu venovať sa jadrovému výskumu pre mierové účely. Netanjahu však naďalej tvrdí, že "Irán je hlavným štátnym sponzorom terorizmu na svete" a varuje, že Irán sa snaží vyvinúť jadrovú zbraň.[87] Izraelská vláda s dohodou v jej súčasnej podobe nesúhlasí a tvrdí, že to nie je dohoda dobrá.[88]

Bývalý iránsky prezident Ahmadinedžád po svojom zvolení hovoril o „vymazaní Izraela z mapy"[89] V iránskych učebniciach pre deti sa údajne nachádzajú vyjadrenia ako: "*V prichádzajúcej vojne proti neveriacim nemôžu Moslimovia prehrať. Buď sa všetci staneme slobodnými, alebo sa presunieme do ešte väčšej slobody, ktorou je mučeníctvo. […]"*[90] Hamás tiež vo svojom zakladajúcom štatúte odmieta uznať právo Izraela na existenciu a do dnešného dňa sa jeho postoj nezmenil.

Exilový vodca Hamásu Ch. Mašál v rozhovore pre BBC nedal jednoznačnú odpoveď na to, či Izrael má, alebo nemá právo na svoju existenciu. Moderátor mu túto otázku položil niekoľkokrát a dožadoval sa jednoznačnej odpovede. No jediné, čo sa mu od Ch. Mašála dostalo bolo: *„Palestínu považujeme za našu krajinu a máme na ňu prirodzené právo a okupácia sa musí skončiť. Okupácia sa nedá rozdeľovať. […] Akákoľvek okupácia sa ani po uplynutom čase nestáva legitímnou."* Moderátor to zhrnul teda tak, že Izrael nemá právo na existenciu, čomu vodca Hamásu neodporoval.[91]

O niekoľko rokov neskôr v roku 2008 sa Ch. Mašál vyjadril: *„Súhlasíme s (palestínskym) štátom s hranicami spred roku 1967, s hlavným mestom Jeruzalemom s pravou suverenitou bez osád, no bez toho, aby sme uznali Izrael,"*[92] čo je stále v súlade s jeho postojom už počas vyššie popísaného rozhovoru.

Hamás od 90. rokov svoju rétoriku trochu zmenil a nevyhlasuje už záujem Izrael úplne zničiť. No jeho činy nie sú v súlade s týmto stíšením extrémnej rétoriky. Hamás neprestáva

---

[87] Al Jazeera. (3. 3. 2015). *Netanyahu says Iran deal threatens Israel's security.*
[88] Tamtiež.
[89] Anglický ekvivalent „wipe off the map". Alebo, keďže Iránci tvrdia, že takýto výraz v perzštine neexistuje, uvádzam aj „správny" preklad toho, čo Ahmadinedžád povedal podľa článku J. Steela v magazíne Guardian: *„tento režim okupujúci Jeruzalem musí zmiznúť zo strán dejín". V angličtine: "this regime occupying Jerusalem must vanish from the page of time".* (The New York Times. (11. 6. 2006). *Just How Far Did They Go, Those Words Against Israel?*. Autor: E. BRONNER.). Takáto formulácia však podľa môjho názoru vyjadruje to isté ako výraz „vymazať z mapy".
[90] WEIGEL, G. (2007). *Faith, Reason and the War Against Jihadism.* s. 95-96.
[91] Odstavec spracovaný na základe prepisu rozhovoru: BBC News. (19. 4. 2004). *Hamas: Khaled Meshaal.* Moderátor T. Sebastian.
[92] The Sunday Times. (21. 4. 2008). *Hamas leader accepts Israel's right to exist after Carter visit.* Autor: S. Frenkel.

z Gazy bombardovať Izrael a hoci samovražední útočníci ubudli už na minimum, je otázne, či je to z vôle Hamásu, alebo z prísnych izraelských bezpečnostných opatrení.

Konflikt s Palestínou vníma ako najnaliehavejšiu zo všetkých hrozieb šéf izraelskej tajnej služby Mossadu Tamir Pardo. Vo svojom príhovore minulý rok uviedol, že iránsky jadrový program momentálne nepovažuje ani za existenčnú hrozbu.[93]

Čo sa týka Hizballáhu, ten je údajne silnejší než kedy predtým. Jeho vodca Hassan Nasrallah sa pýši *"Izrael si nevie ani len predstaviť množstvo našich zásob zbraní."*[94] a ďalej: "*Celý Izrael je v našom dosahu - prístavy, vojenské základne, továrne - všetko."*[95] Hizballáh je zároveň pripravený na vojenskú konfrontáciu s Izraelom, ak by k nej malo dôjsť.[96] Izrael túto možnosť nevylučuje a zahŕňa ju do svojich plánov. Vedúci personálu Izraelskej obrannej armády Benny Gantz sa vyjadril, že jeho sily sú pripravené na defenzívu, rovnako ako aj na možné zmocnenie sa Libanonu.[97]

Na Blízkom východe nedávno dosiahla vysokú popularitu ďalšia džihádistická militantná skupina, ktorá bola dlho neznáma, a síce Islamský štát. Dňa 29. 6. 2014 prehlásili svojho vodcu Abu Bakr Al-Baghdadiho za kalifu. Skupina svoj štát vyhlásila na územiach Iraku a Sýrie[98] a to bez medzinárodného uznania. Príslušníci tejto skupiny veria, že v histórii je len 12 legitímnych kalifov a Baghdadi je ôsmym, ďalej že armády Ríma masovo potiahnu k zrážke s armádami islamu v severnej Sýrii a že ku konečnému zúčtovaniu medzi islamom a anti-mesiášom dôjde v Jeruzaleme po období obnovených islamských územných dobytí.[99] Vzhľadom na územnú vzdialenosť a nevyspelosť armád Islamského štátu, Izrael nepovažuje túto organizáciu za existenčnú hrozbu na takej úrovni, ako za hrozbu považuje Hamás, či Hizballáh.[100] Vedúci personálu Izraelskej obrannej armády Benny Gantz tvrdí, že ak by Islamský štát náhodou napadol Izrael, ihneď by prehral.[101] V skutočnosti táto radikálna skupina bola odmietnutá všetkými významnými

---

[93] RAVID. B. (5. 7. 2014). *Mossad chief: Palestinian conflict top threat to Israel's security, not Iran.* Haaretz.
[94] KHOURY, J. (14. 1. 2015). *Nasrallah: Israel can't even imagine our arms stockpile.* Haaretz.
[95] TYLER, P. (2012). *Fortress Israel: the inside story of the military elite who run the country - and why they can't make peace.* s. 467.
[96] KHOURY, J. (14. 1. 2015). *Nasrallah: Israel can't even imagine our arms stockpile.* Haaretz.
[97] KHAN, M. (6. 10. 2014). *Israel: 'If Isis Attack Us, They Will Lose Outright'.* International Business Times.
[98] Viď Príloha 7.
[99] WOOD, G. (Marec 2015). *What ISIS Really Wants.* The Atlantic.
[100] YADLIN, A. (3. 9. 2014). *ISIS is no existential threat to Israel.* Y Net News.
DAVISON, D. (24. 10. 2014). *How Does Israel Assess the Threat Posed by ISIS?* Lobe Log Foreign Policy.
[101] KHAN, M. (6. 10. 2014). *Israel: 'If Isis Attack Us, They Will Lose Outright'.* International Business Times.

aktérmi regiónu s cieľom skupinu eliminovať. Sem patrí Rusko, Turecko, Irán, Kurdi, štáty Golfského zálivu, Saudská Arábia, Jordánsko, sýrska armáda, libanonská armáda, Hizballáh a Izrael.[102] Izraelu sa tak otvárajú možnosti spolupráce na základe pravidla "nepriateľ môjho nepriateľa je mojím priateľom."

Sýria má s Izraelom nevyriešenú otázku Golanských výšin, ktoré Izrael okupuje od roku 1967. Pokusy o mierové riešenie zlyhali. Golanské výšiny boli v roku 2000 predmetom mierových jednaní medzi vtedajším izraelským premiérom Ehudom Barakom a sýrskym prezidentom Basharom Al-Assadom. Politici sa dohodli, no izraelská verejnosť nebola na takýto krok pripravená a zdalo sa, že vzdať sa Golanských výšin je priveľký ústupok za niečo nehmatateľné.[103] Sýrska strana zároveň požadovala prístup ku Galilejskému jazeru, čo Izrael považoval za neprístupné.[104]

Izraelská tajná služba Mossad odhalila v Sýrii reaktor, ktorý v roku 2007 údajne zbombardovali a zničili izraelské jednotky.[105] Všetko to bolo vykonané v tajnosti, bez akýchkoľvek pokusov o diplomatické riešenie. Začiatkom roku 2015 však vyšli správy, že Sýria vo svojom jadrovom programe zjavne pokračovala, keď boli objavené satelitné snímky podozrivej konštrukčnej aktivity v blízkosti mesta Kusajr a podozrenie potvrdila aj zachytená rádiová komunikácia, kde je zreteľný hlas činiteľa Hizballáhu spomínajúci atómovú továreň a Kusajr.[106]

Izrael (s podporou Spojených štátov) sa pohrával s myšlienkou Sýriu napadnúť popri vojne s Libanonom v roku 2006. Keby bola Sýria oslabená, oslabilo by to do veľkej miery aj Irán, ktorý v nej mal spojenca.[107] Dnes keďže sa Sýria zmieta v občianskej vojne, môžeme zhodnotiť, že Izrael dosiahol svoj cieľ bez toho, aby musel použiť silu, či uzavrieť mier a vzdať sa tak Golanských výšin. Na druhej strane vyšli na povrch nové obavy z chaosu na severe izraelských hraníc a hrozby nekompromisných islamských skupín, ktoré bojujú proti sýrskej vláde, a ktoré by mohli Izrael ohroziť dokonca do väčšej miery, než iránsky jadrový program.[108]

---

[102] YADLIN, A. (3. 9. 2014). *ISIS is no existential threat to Israel.* Y Net News.
[103] TYLER, P. (2012). *Fortress Israel: the inside story of the military elite who run the country - and why they can't make peace.* s. 417.
[104] Tamtiež. s. 423.
[105] Tamtiež. s. 477 - 481.
[106] FOLLATH, E. (9. 1. 2015). *Assad's Secret: Evidence Points to Syrian Push for Nuclear Weapons.* Spiegel.
[107] COOK, J. (2008). *Israel and the Clash of Civilisations: Iraq, Iran and the Plan to Remake the Middle East.* s. 66-67.
[108] About News. *Israeli Position on Syrian Conflict.*

Izrael sa vojne v susednej krajine zväčša iba prizeral a zasiahol len ak mal pocit, že sa boje môžu priamo dotýkať jeho bezpečnosti.[109] To sa však môže zmeniť, pretože Assadovmu režimu sa za pomoci Iránu a Hizballáhu darí umocňovať svoje pozície na 40 % sýrskeho územia, ktoré kontroluje, opozícia stráca na význame a Hizballáh zintenzívnil svoju prítomnosť a aktivity na sýrskej strane Golanských výšin a rozšíril konfrontáciu s Izraelom z libanonsko-izraelskej hranice do Golanských výšin.[110]

Niektorí autori hrozbu zo strany teroristických skupín (ako Hamás a Hizballáh) označujú za konflikt s nízkou intenzitou[111] a odmietajú, že by predstavovali existenčnú hrozbu pre Izrael.[112] Iní autori tvrdia, že práve tieto hrozby nahradili bežné konvenčné hrozby pre Izrael zo strany suverénnych štátov. U. Bar-Joseph medzi nekonvenčné hrozby radí konflikty s nízkou intenzitou, ako aj jadrovú hrozbu.[113] Izrael má obrovskú technologickú prevahu v oblasti vyzbrojenia a to sa týka najmä konvenčných prostriedkov. Nekonvenčná jadrová vojna (na vedenie ktorej Izrael podľa všetkého zbraňami disponuje) by pre tak malý štát ako Izrael znamenala zánik. Izraelu však chýbajú nepriatelia s konvenčnými armádami, ktoré by za pomoci svojej vojenskej prevahy v konvenčnej oblasti dokázal poraziť, no musí čeliť konfliktom s nízkou intenzitou a nekonvenčným hrozbám, proti ktorým je táto vojenská prevaha omnoho menej relevantná.[114]

Z môjho pohľadu skutočnosť, že skupiny ako Hamás a Hizballáh predstavujú trvalú hrozbu pre životy izraelských občanov a je prakticky nemožné ich poraziť, či eliminovať, znamená, že predstavujú pre Izrael obrovskú hrozbu, ktorá by sa na existenčnú mohla zmeniť v prípade, že by Izraelčania zo strachu o svoje životy začali hromadne emigrovať, alebo v prípade, že by tieto skupiny nadobudli nebezpečnejšie zbrane, či dokonca zbrane hromadného ničenia. Aj historik H. M. Sachar spomína, že Izraelčania v 21. storočí nevnímali Sýriu, či iný arabský štát ako hrozbu až do takej miery, ako vnímali gerilové aktivity Palestínčanov, prípadne potenciálnu hrozbu do budúcnosti zo strany Iránu a jeho jadrového programu, či jeho spojencov, ktorých finančne podporuje.[115] Do mojej analýzy teda neštátne skupiny zahŕňam, pretože hoci v tomto momente nemusia predstavovať

[109] RABINOVICH, I. (13. 2. 2015). *A new Israeli policy on Syria: Should Israel threaten intervention?*. Brookings.
[110] Tamtiež.
[111] Z angl. Low Intensity Conflict
[112] viď napr. BAR-JOSEPH U. (2001). *Israel's National Security towards the 21st Century.* s. 3.
[113] BAR-JOSEPH, U. (Winter 04-05). *The Paradox of Israeli Power.* Survival. s. 143.
[114] Tamtiež.
[115] SACHAR, H. M. (2010). A history of Israel: from the rise of Zionism to our time. s. 1099.

hrozbu existenčnú, táto skutočnosť sa však v najbližších rokoch, či desaťročiach môže zmeniť.

2. BEZPEČNOSTNÉ SYSTÉMY IZRAELA

Izrael už od svojho vzniku sprevádzajú štyri prvky.[116] Po prvé, medzi izraelskými a arabskými národnými zdrojmi existuje obrovský nepomer, najmä v oblasti územia, ľudského potenciálu a HDP. Je preto nemožné, aby Izrael konflikt ukončil vojenskými prostriedkami, zatiaľ čo arabské štáty tak urobiť môžu. Jediným cieľom Izraelských obranných síl je z toho dôvodu len obrana pred arabským okolím. Po druhé, najväčšou hrozbou pre izraelskú existenciu je totálny koordinovaný nečakaný arabský útok. Po tretie, izraelská národná bezpečnostná doktrína spočíva na troch pilieroch: odstrašovanie[117], strategické varovanie a rozhodnosť[118]. Po štvrté, Izrael si musí zachovávať kapacitu na rýchlu reakciu voči vonkajším hrozbám. Preto armádna spravodajská služba, vojenské letectvo a námorníctvo patria medzi pravidelné sily, zatiaľ čo pozemné sily sú len v zálohe. Izrael si tiež zachováva možnosť prvého útoku, vďaka ktorému by mohol dosiahnuť rozhodné víťazstvo proti blížiacej sa hrozbe.[119]

V článku z roku 2004 U. Bar-Joseph približuje tri piliere izraelskej národnej bezpečnostnej doktríny. Izraelská politika odstrašovania v sebe kombinuje hrozbu neúspechu (teda, že sa nepriateľovi nepodarí dosiahnuť svoj cieľ) a potrestanie (teda, že nepriateľ za svoje kroky proti Izraelu bude musieť zaplatiť).[120] Funkciou strategického varovania je včas varovať politikov, že odstrašovanie zlyhalo a že je pravdepodobná vojna.[121] Pritom je dôležitá zachovávaná kapacita na rýchlu reakciu voči vonkajším hrozbám a záložné sily, ktoré musia byť schopné zmobilizovať sa v krátkom čase. Po začiatku vojny sa stáva najdôležitejším jasné rozhodnutie na bojisku, ktoré umožní nepriateľa poraziť plne a rýchlo.[122]

Ako som už naznačila v kapitole venovanej vymedzeniu existenčných hrozieb, počas posledných 30 rokov sa povaha hrozieb pre Izrael dramaticky zmenila z konvenčných na nekonvenčné. Izrael sa však naďalej venoval jedine zdokonaľovaniu a budovaniu

[116] BAR-JOSEPH U. (2001). *Israel's National Security towards the 21st Century.* s. 2-3.
[117] K odstrašovaniu patrí najmä jadrový program, ktorý izraelskými politikmi nebol nikdy oficiálne uznaný. Tomuto programu sa budem venovať vo štvrtej kapitole.
[118] Rozhodnosťou sa v tomto kontexte myslí vojenská schopnosť rozhodujúco vyhrať v prípade, že zlyhá odstrašovanie.
[119] Odstavec spracovaný na základe: BAR-JOSEPH U. (2001). *Israel's National Security towards the 21st Century.* s. 2-3.
[120] BAR-JOSEPH, U. (Winter 04-05). *The Paradox of Israeli Power.* Survival. s. 137.
[121] Tamtiež. s. 138.
[122] Tamtiež.

svojich konvenčných síl. Stal sa lídrom v revolúcii vojenských záležitostí[123] a zavádzal mikroelektroniku, senzory, systémy presnej navigácie a kontroly. Napriek tomu sa však Izrael nedokázal prispôsobiť zmene povahy hrozieb a využiť technologický náskok, ktorý má oproti svojim nepriateľom. [124]

Rozpočet Izraela na obranu činil v roku 2010 15,6 miliardy $, čo teda predstavuje vyše 7 % izraelského HDP.[125] K tomu musíme ešte pripočítať zahraničnú vojenskú pomoc, ktorá v roku 2010 činila 2,78 miliardy $.[126] Výdavky na obranu od roku 2007 do roku 2009 krajín Blízkeho východu, aj to, koľko % HDP tieto výdavky predstavujú, nájdete v Prílohe 4. Od začiatku arabskej jari sa výdavky Izraelu na obranu len zvyšovali. V roku 2014 činili 23,2 miliardy $, čím sa Izrael dostal na 13. miesto v objeme prostriedkov minutých na obranu.[127] Táto čiastka činila vyše 6,7% HDP.[128] Percentuálne výdavky na obranu k pomeru HDP Izraela prevyšuje len Južný Sudán, Omán a Saudská Arábia.[129]

V tejto kapitole priblížim hlavné prvky, ktoré slúžia k zaisťovaniu bezpečnosti v Izraeli. Patrí k nim izraelská armáda, opatrenia, ktoré Izrael prijíma na boj proti teroristom (ako napríklad výstavba bariéry medzi Izraelom a palestínskymi územiami), či systémy ako Železná kupola a Arrow, ktoré majú za úlohu zneškodniť rakety mieriace na územie Izraela. Medzi ďalšie opatrenia patria úkryty[130] a ochranná výstroj, ale aj opatrenia ofenzívneho typu, ktoré sú určené na útoky proti samotným raketometom ešte predtým, než sú z nich odpálené rakety.[131] Popíšem tiež úlohu izraelských tajných služieb, ktoré sa zberom informácií snažia včas odhadnúť možné hrozby a eventuálne ich zničiť. Jadrovým zbraniam, ktoré Izrael podľa všetkého vlastní za účelom odstrašovania sa budem venovať v samostatnej kapitole.

---

[123] Z angl. Revolution in Military Affairs (RMA).
[124] Odstavec spracovaný na základe: BAR-JOSEPH, U. (Winter 04-05). *The Paradox of Israeli Power.* Survival. s. 144.
[125] INTERNATIONAL INSTITUTE FOR STRATEGIC STUDIES. (2011). *The Military Balance 2011*. s. 313.
[126] Tamtiež.
[127] Viď Príloha 8.
[128] Vypočítané na základe odhadovaného HDP za rok 2014, ktorý by mal byť 291,36 miliardy $. (Trading Economics: *Israel - Economic Forecasts - 2014-2050 Outlook*)
[129] CIA. The World Factbook. Country Comparison: Military Expenditures.
[130] Každý novovybudovaný apartmán dnes musí mať jednu chránenú miestnosť, ktorá môže byť zapečatená a chrániť tak pred plynovými útokmi (Bar-Joseph U., 2001: 150) a zároveň priemerná Izraelská budova má zosilnené betónové nosníky a je preto relatívne odolná voči bombám (Bar-Joseph U., 2001: 171).
[131] BAR-JOSEPH U. (2001). *Israel's National Security towards the 21st Century.* s. 147.

2. 1. Izraelské obranné sily

Izraelská armáda nesie názov Izraelské obranné sily (angl. skratka IDF).[132] Z názvu vyplýva, že táto armáda nemá za oficiálny cieľ ovládnuť a podrobiť si ďalšie územia Blízkeho východu a jej hlavným cieľom je obrániť izraelské územie. Skutočnosť, že do dnešného dňa Izrael okupuje Západný breh, východný Jeruzalem a Golanské výšiny sa vysvetľuje bezpečnostnými dôvodmi. Zároveň je to súčasť potrestania agresora a Izrael tým získava predmety vyjednávania pre nasledujúce mierové rokovania.[133]

V Izraeli je zavedená povinná vojenská služba ako pre mužov, tak aj pre ženy. Muži slúžia tri roky a ženy dva. Izrael má celosvetovo jednu z najvyšších mier náboru, kedy až 80 % z ľudí, ktorí boli povolaní do služby, sa jej zúčastní.[134] Výnimku z povinnej vojenskej služby majú menšiny (vrátane izraelských Arabov), vydaté ženy, alebo ženy s deťmi, ale aj ortodoxní Židia študujúci na akreditovanej židovskej právnej inštitúcii a ženy z náboženských rodín, ktoré sa miesto vojenskej služby rozhodnú vykonávať verejnoprospešné práce.[135] Výnimkou sú samozrejme aj tí, ktorí majú nejaké fyzické, alebo psychické problémy.

Keďže Izrael je štát malý a má relatívne malý počet obyvateľov, vojaci po službe preto slúžia ako záložníci až do veku približne 50 rokov. Každoročne v armáde strávia mesiac, či už na výcviku, alebo v aktívnej službe. Armáda je týmto spôsobom schopná zmobilizovať stovky tisícov záložníkov za dobu niekoľko hodín a celú armádu do 48 hodín.[136]

Nie všetci však dokončia svoju povinnú vojenskú službu a mnohí nesplnia uvedený mesiac v armáde každý rok. V roku 2000 len traja z piatich Židov vo veku 18 až 21 rokov odslúžili plnú dobu vojenskej služby, len 30 % mužov vo veku záložníkov bolo schopných túto službu aj vykonávať a len 20 % Izraelčanov slúžilo v záložných silách viac, než 1 deň a len 1 z 22 slúžil viac, než 26 dní.[137] Tieto údaje sa síce na prvý pohľad môžu zdať prekvapivo nízke, no nemôžeme očakávať, že všetci muži vo veku, kedy by mali slúžiť

[132] Z angl. Israeli Defence Forces - IDF.
[133] BAR-JOSEPH, U. (Winter 04-05). *The Paradox of Israeli Power.* Survival. s. 138.
[134] Mahal IDF. *IDF Background information.*
[135] Tamtiež.
[136] Odstavec spracovaný podľa: Mahal IDF. *IDF Background information*
[137] BAR-JOSEPH, U. (Winter 04-05). *The Paradox of Israeli Power.* Survival. s. 143.

v záložnej službe, sú na tom fyzicky dobre, alebo sú schopní službu vykonávať poriadne. Takí ľudia by v armáde boli skôr na príťaž, než na osoh. O ženách sa dá predpokladať, že sa behom svojich dvadsiatich rokov stanú matkami, čo potom tiež záložné sily ochudobňuje. Čo sa týka faktu, že len málo Izraelčanov si ročne odslúži viac, než jeden deň, môžeme to pripisovať vtedajšej nízkej potrebe takýchto síl, keďže v roku 2000 nedošlo k vojne a síce prebiehala palestínska intifáda (povstanie), Izrael sa s ňou vysporiadaval zväčša pravidelnými jednotkami a len z malej časti záložníkmi, čo je celkom pochopiteľné.

Pri počte obyvateľstva 7 285 033 je v aktívnej výslužbe 176 500 vojakov (z toho v armáde je 133 000, v námorníctve 9 500 a vo vzdušných silách 34 000 vojakov).[138] V zálohe je 565 000 ľudí (z toho v armáde je 500 000, v námorníctve 10 000 a vo vzdušných silách 55 000).[139] Pri využití ako aktívnych, tak aj vojakov v zálohe je teda nasadenia schopných vyše 10 % obyvateľstva. Pre porovnanie: na palestínskych územiach, v Egypte, v Libanone aj v Iráne to je len niečo vyše 1 %, v Jordánsku 2,5 %, v Sýrii 2,7 % a v Saudskej Arábii je to iba 0,9 %.[140] Z tohto prehľadu je teda zrejmé, že Izrael má napriek svojej malosti armádu veľkú, ktorá sa počtom približuje napríklad armáde Iránu (523 000 aktívnych vojakov a 350 000 záložníkov)[141], čo je krajina s 10 násobne väčšou populáciou.

Izraelské obranné sily sa skladajú z pozemných, námorných a leteckých síl.

Izraelské námorníctvo pozostáva z pobrežných veliteľských jednotiek, flotíl raketových lodí, flotíl ponoriek a flotily hliadkových lodí schopných rýchleho útoku.[142]

Izraelské letectvo je dnes mnohými považované za jednu z najlepších vzdušných bojových síl a delí sa na bojové eskadry, vrtuľníkové eskadry a rôzne logistické jednotky.[143] Izrael má v porovnaní s inými krajinami regiónu vysoko vyvinuté vzdušné sily. Disponuje 168 bojovými lietadlami určenými na bojovanie vo vzduchu (F-15, F-16), 227 bojovými lietadlami určenými na zasahovanie pozemných cieľov (F-15, F-16), ďalej 4 lietadlami pre

---

[138] INTERNATIONAL INSTITUTE FOR STRATEGIC STUDIES. (2011). *The Military Balance 2011*. s. 313.
[139] Tamtiež.
[140] Vlastný prepočet podľa údajov v INTERNATIONAL INSTITUTE FOR STRATEGIC STUDIES. (2011). *The Military Balance 2011*. s. 306-330.
[141] INTERNATIONAL INSTITUTE FOR STRATEGIC STUDIES. (2011). *The Military Balance 2011*. s. 309.
[142] KILROY, R. J., JR. (December 2006). *Do Fences Make Good Neighbours? An Analysis of Israel's Security Policy Choices*. s. 404.
[143] Tamtiež.

včasné varovanie vybavenými kontrolnými radarmi pre vzduch (B-707, G-550) a 9 tankovacími lietadlami (KC-707, KC-130).[144] Všetky tieto typy lietadiel má na Blízkom východe už len Saudská Arábia, Irán má len prvé dva typy, rovnako aj Sýria. Okrem lietadiel disponuje Izrael aj raketami umiestnenými na zemi, ktoré sú určené na zasahovanie cieľov vo vzduchu. Konkrétne ide o systém so stredným doletom (max. 40 km) typu I-HAWK a systém s dlhým doletom (90 km) typu Patriot PAC-2 a Arrow 2, ktoré ako jediné v regióne dokážu počas letu prerušiť balistické strely.[145] Týmto obranným systémom sa budem venovať nižšie v samostatnej podkapitole.

Pozemné sily pozostávajú z armádnej generálnej veliteľskej centrály (Mazi), ktorá sa delí do ôsmych oddielov: 2 bojové zložky (pechota a obrnené jednotky); tri podporné zložky (delostrelectvo, inžinieri a terénne spravodajstvo); a 4 logistické zložky.[146] Zložky sa ďalej delia na brigády, ktoré sú podporou regionálnych veliteľstiev: Severné veliteľstvo má na starosti hranice s Libanonom a Sýriou, Južné veliteľstvo Gazu a južnú hranicu s Egyptom, Stredné veliteľstvo hranicu s Jordánskom, Západný breh a Jeruzalem a Veliteľstvo domácej fronty vedie bojové operácie v krajine.[147]

Keďže väčšina ľudí si vo svojom živote prešla aspoň krátkym obdobím v armáde, prechovávajú voči nej vyššiu dôveru, než voči politickým elitám. Napríklad v roku 2007 80 % Izraelčanov neverilo, že politické vedenie nájde spôsob riešenia bezpečnostného problému, ktorý predstavujú rakety Kassám[148] a 66 % Izraelčanov si myslelo, že práve vojenské velenie nakoniec nájde riešenie problému.[149]

2. 2. Bariéra

Medzi opatrenia, ktoré výrazne pomohli zvýšiť bezpečnosť v Izraeli a ľudia toto opatrenie skutočne tak aj vnímajú, patrí výstavba bariéry medzi Izraelom a palestínskymi územiami. Hoci Medzinárodný súdny dvor v Haagu bariéru označil za ilegálnu, Izrael rozhodnutia tohto dvora neberie na vedomie, pretože v inštitúcii nemôže mať svojich sudcov a tak je,

---

[144] INTERNATIONAL INSTITUTE FOR STRATEGIC STUDIES. (2011). *The Military Balance 2011*. s. 36-7.
[145] Tamtiež.
[146] KILROY, R. J., JR. (December 2006). *Do Fences Make Good Neighbours? An Analysis of Israel's Security Policy Choices.* s. 404.
[147] Tamtiež.
[148] Rakety Kassám sú rakety, ktorými Hamás bombarduje Izrael z územia Gazy. Dolet majú maximálne 12 km (viď Global Security. *Hamas rockets*), no aj tak každodenne ohrozujú desiatky tisícov Izraelčanov.
[149] YAAR, E. & HERMANN, T. (2007). *Peace Index: May 2007.* s. 3.

podľa Izraela, podkopaná nestrannosť súdu.[150] Okolo pásma Gazy existuje bariéra už od roku 2001 a s budovaním bariéry okolo Západného brehu sa začalo po hrôzach druhej intifády.[151] Dôvodov bolo hneď niekoľko: obmedziť terorizmus, riešiť izraelské demografické obavy, pomôcť dosiahnuť dlhotrvajúci mier, či zabezpečiť súvislosť budúceho palestínskeho štátu.[152] Prieskumy dokázali, že bariéra znížila počet samovražedných útokov a pomohla tak zachrániť mnoho životov.[153] V Izraeli len ťažko nájdete otázku, v ktorej by prevládal tak široký konsenzus: v roku 2007 podporovalo výstavbu múru 76 % obyvateľstva.[154] To teda predstavuje takmer celú židovskú časť populácie.

Táto bezpečnostná bariéra, ktorú izraelská vláda označuje za "dočasnú"[155] však nekopíruje zelenú líniu, čo sú hranice z pred roku 1967, ale zachádza dovnútra palestínskych teritórií, za hranice, ktoré sú medzinárodným spoločenstvom všeobecne prijímané a ktoré sú základom pri rokovaniach o palestínskej nezávislosti. Podľa niektorých to však bol *"prostriedok strategického víťazstva, ktorý mal Izraelu de facto, ak nie de jura, poskytnúť hranice v problematickejších oblastiach Západného brehu a nastaviť podmienky prijateľného riešenia pri izraelskej snahe mať bezpečné hranice, keďže medzinárodný tlak (vrátane toho zo strany USA) vo veci uznania palestínskeho štátu pokračuje."*[156]

Väčšina Arabov bola samozrejme proti výstavbe tejto bariéry, no je prekvapivé, že Arabi z troch miest (Anata, Ras Hamis, Shuafat) dokonca spísali petíciu za to, aby bariéra viedla východne od týchto miest, aby tak dané mestá boli na izraelskej strane bariéry.[157] Izrael však ich požiadavke nevyhovel a jeho odpoveďou bolo zriadenie dodatočných priechodov, ktoré by obyvateľom týchto miest umožnili ľahší tranzit.[158] Mnohí Arabi totiž pracujú v Izraeli a bariéra im tak znemožnila v práci pokračovať.

---

[150] Zionism and Israel Information Center. International Court of Justice (ICJ) Ruling on the Israeli Security Barrier ("Wall") - July 9, 2004.
[151] To, ako bariéra dnes vyzerá a jej koncept nájdete v Prílohe 3.
[152] MAKOVSKY, D. (Apríl 2004). *A Defensible fence: Fighting Terror and Enabling a Two-State Solution*. The Washington Institute for Near East Policy. S. 16.
[153] Tamtiež. s. 17.
[154] MEIR, Y. B. & SHAKED, D. (2005-07). *The People Speak: Israeli Public Opinion on National Security. s. 18.*
[155] KILROY, R. J., JR. (December 2006). *Do Fences Make Good Neighbours? An Analysis of Israel's Security Policy Choices.* s. 407.
[156] Tamtiež.
[157] Tamtiež. s. 408.
[158] KILROY, R. J., JR. (December 2006). *Do Fences Make Good Neighbours? An Analysis of Israel's Security Policy Choices.* s. 408.

Táto bariéra sťažila teroristom zo Západného brehu vykonávanie samovražedných atentátov. V jednom prípade sa napríklad vďaka tomu, že teroristi museli múr obchádzať a mali tak oveľa dlhšiu cestu, podarilo bezpečnostným jednotkám zachytiť ich výskyt mimo bežného teritória, čo následne viedlo k ich dolapeniu a prekazeniu operácie.[159] Teroristi však reagovali zmenou svojej taktiky a počet vystrelených rakiet na územie Izraela sa od tej doby zvýšil o 100 %.[160]

Medzinárodný súdny dvor OSN označil bariéru za ilegálnu[161], organizácia Human Rights Watch ju označila za porušujúcu ľudské práva.[162] Izrael však s konštrukciou napriek tomuto pokračoval. Bariéra pozostáva z betónových stien, plotov a ostnatých drôtov, elektronického monitorovacieho systému a nárazníkovej zóny. Je asi 712 km dlhá a v roku 2014 bolo dokončených 62 %.[163]

2. 3. Protiraketové systémy

Už prvý izraelský premiér načrtol bezpečnostnú doktrínu Izraela: *"tajomstvom jeho existencie mala byť technologická a vedecká prevaha. Pokiaľ by medzi ním [Izraelom] a Arabmi mohla byť otvorená technologická priepasť, bola by zaistená jeho bezpečnosť."*[164] *V* súlade s týmto snom izraelského otca-zakladateľa sa technologický vývoj a pokrok v Izraeli dodnes teší svojej exisencii a prosperuje aj napriek niekoľkým vojnám s viacerými arabskými štátmi a neutíchajúcemu konfliktu.

2. 3. 1. Železná kupola (Iron Dome)

V marci roku 2011 spustil Izrael nový obranný systém *Železná kupola*[165], ktorým reagoval na čoraz častejšie raketové útoky zo strany Palestínčanov. Tento systém poskytuje ochranu pred raketami krátkeho doletu. Prvé mestá, kde bol systém zavedený boli Beerševa a Ašdod, teda mestá permanentne vystavené útokom z pásma Gazy. *„Železná kupola je*

---

[159] KILROY, R. J., JR. (December 2006). *Do Fences Make Good Neighbours? An Analysis of Israel's Security Policy Choices*. s. 409.
[160] Tamtiež.
[161] International Court of Justice. (9. 7. 2004). *Press Release 2004/28: Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory.*
[162] Human Rights Watch. (23. 2. 2004). *Israel: West Bank Barrier Violates Human Rights.*
[163] Lawyers for Palestinian Human Rights. (9. 7. 2014). *ICJ ruling on the Wall: ten years on today.*
[164] KARPIN, M. I. (2006). *The bomb in the basement: how Israel went nuclear and what that means for the world.* s. 33.
[165] Z angl. Iron Dome.

vybavená kamerami a radarmi, ktoré dokážu zachytiť blížiacu sa raketu a zostreliť ju už niekoľko sekúnd po jej vypálení."[166] Systém dokáže zneškodniť 155 mm strely a rakety s dosahom 6-70 km[167] (napríklad rakety Kassám, Kaťuša, či Grad)[168]. A to dokonca aj také, ktoré od vystrelenia cieľ zasiahnu po 15 sekundách.[169] Železná kupola pozostáva z troch častí[170]: radarový systém na detekciu a sledovanie, systém riadenia boja a kontroly zbraní a raketová jednotka vybavená interceptorovými raketami *Tamir*[171] (tých má jedna jednotka 60)[172]. V júni 2011 boli najskôr rozmiestnené 2 raketové jednotky (alebo batérie).[173] Cena jednej jednotky je 50 miliónov $.[174] Po pár rokoch fungovania sa systém ukázal byť efektívny v boji proti raketovým útokom s 90 % úspešnosťou zostrelenia svojich cieľov.[175] Momentálne je rozmiestnených 10 batérií[176], no Izrael má v pláne dostať do terénu 15 takýchto jednotiek[177]. Mnohí izraelskí analytici kritizovali tento systém za to, že nie je nákladovo efektívny, pretože jedna raketa stojí okolo 100 000 $, zatiaľ čo výroba rakety Kassám, ktoré používa Hamás, stojí len niekoľko stoviek dolárov.[178] Rozhodnutie izraelskej vlády zaviesť tento systém aj napriek jeho nákladovej neefektívnosti však ukazuje, nakoľko si váži životy svojich občanov a odhodlanie ich za každú cenu ochrániť. Už začiatkom apríla 2011 tieto rakety zneškodnili dve strely prichádzajúce z Gazy, ktoré mali zasiahnuť mesto Aškelon.[179] V celosvetovej histórii to bolo prvýkrát, čo boli zachytené rakety krátkeho doletu.[180] K septembru 2014 systém zneškodnil 735 rakiet[181] s tým, že nezneškodňuje každú raketu namierenú na Izrael, ale len tie, ktoré ohrozujú životy.[182] Ostatné nechá systém dopadnúť na zem bez toho, aby spôsobili akékoľvek škody. Úspech systému dokazuje aj fakt, že záujem o kúpu prejavili aj iné krajiny - India a Južná Kórea.[183]

---

[166] SME. (27. 3. 2011). *Izrael spúšťa nové protiraketové zariadenie.*
[167] International Institute for Strategic Studies. (2011). *The Military Balance 2011.* s. 301.
[168] THOMSON, M. (19. 11. 2012). *Iron Dome: A Missile Shield That Works.* The Time.
[169] The Economist. (15. 7. 2014). *How Israel's "Iron Dome" works.*
[170] Náčrt toho, ako systém funguje nájdete v Prílohe 9
[171] INTERNATIONAL INSTITUTE FOR STRATEGIC STUDIES. (2011). *The Military Balance 2011.* s. 301.
[172] Global Security. *Iron Dome.*
[173] Aviation Week. (2. 6. 2011). *Israel Closes Gaza Gap With Iron Dome.* By R. Tzabar/Reuters.
[174] Tamtiež.
[175] Y Net News. (12. 7. 2014). *Israel's Iron Dome changes the face of battle.*
[176] The Jerusalem Post. (15. 7. 2014). *Tenth Iron Dome battery deployed to protect Israel from rockets.*
[177] Global Security. *Iron Dome.*
[178] INTERNATIONAL INSTITUTE FOR STRATEGIC STUDIES. (2011). *The Military Balance 2011.* s. 301.
[179] SME. (7. 4. 2011). *Nový izraelský protiraketový štít zachytil prvé rakety.*
[180] Tamtiež.
[181] DAVID, A. B. (1. 9. 2014). *Iron Dome Blunts 90% Of Enemy Rockets.* Aviation Week.
[182] GATOPOULOS, A. (8. 9. 2014). *How successful was Israel's Iron Dome?* Al Jazeera.
[183] Tamtiež.

Izraelskí politici si systém pochvaľujú, pretože im dáva čas. Nemusia sa každý deň obávať útokov a plánovať na ne reakciu. "*Keby na nás dopadalo takéto množstvo rakiet bez Železnej kupoly, museli by sme sa uchýliť k iným prostriedkom"*[184]*,* napríklad k invázii. Čo by znamenalo obetovať životy. Zostreľovaním rakiet sa Izrael vyhýba zrážke, zachraňuje životy a infraštruktúru, ktoré by inak utrpeli. Problémom však je, že nepriateľa frustruje, keď jeho lacné rakety Izraelom už neotrasú.[185] Je možno len otázkou času, kedy sa uchýli k prostriedkom, ktorým sa Izrael už nebude vedieť tak jednoducho brániť.

Doplnkom k Železnej kupole je Železný lúč (Iron Beam), ktorý využíva na zostrelenie mínometných granátov a rakiet do doletu 7 km laserové lúče. Izrael bude prvou krajinou, ktorá nainštaluje takýto obranný systém. Vyplní tak medzeru, ktorú Železná kupola nepokrýva. Systém by mal byť spustený tento rok.[186]

2. 3. 2. Dávidov prak

Systém s názvom Dávidov prak[187] je protiraketový systém zameraný na rakety stredného doletu (70-300 km)[188], ktorý bol úspešne otestovaný[189] v januári 2011. Jeho cieľom je zaplniť medzeru medzi Železnou kupolou proti raketám krátkeho doletu a systémami ako Arrow a Patriot, ktoré sa zameriavajú na rakety dlhého doletu.[190] Systém mal byť už plne operačný, no podľa nedávnych správ, sa ho kvôli nedostatkom financií v rozpočte nepodarí spustiť ani v tomto roku.[191]

2. 3. 3. Arrow a Patriot

Podľa U. Bar-Josepha Izrael za najväčšiu hrozbu pre svoju bezpečnosť považuje zbrane hromadného ničenia a až za touto hrozbou nasleduje hrozba teroristická, či hrozba zo strany susedných krajín.[192] Izrael sa preto už desaťročia zaujíma o zavádzanie protiraketových systémov. Vo februári 2011 otestoval druhú verziu[193] protiraketového

---

[184] THOMSON, M. (19. 11. 2012). *Iron Dome: A Missile Shield That Works.* The Time.
[185] Tamtiež.
[186] Global Security. *Iron Beam.*
[187] Z angl. David's Sling, niekde nazývaný aj Magic Wand.
[188] Global Security. *David's Sling.*
[189] Na YouTube sa dá zhliadnuť video testovacieho zostrelu: https://www.youtube.com/watch?t=70&v=tv4zoxi3knE
[190] Odstavec spracovaný na základe: Israel National News. (17.1. 2011). *IDF Successfully Tests "Magic Wand" Anti-Missile System.* By E. Benari.
[191] Reuters. (21. 5. 2014). *Israel's David's Sling missile shield unlikely to be ready in 2015.*
[192] BAR-JOSEPH U. (2001). *Israel's National Security towards the 21st Century.* s. 148.
[193] Prvá verzia funguje už od roku 2000 a plánuje sa aj Arrow 3.

systému Arrow, ktorý sa zameriava na rakety dlhého doletu.[194] Systém Arrow II by bol použitý napríklad pri útoku zo strany Iránu (rakety Shibab 3 a Sijil).[195]

Systém pozostáva z pohyblivých radarov, aj raketometov.[196] Samotná raketa Arrow má takmer 7 m a dosahuje rýchlosť takmer 3km/s. Jej maximálny dosah pri prerušení je 90 km a maximálna výška 50 km. Raketa používa infračervený hľadáčik. Jej hlavica je navrhnutá tak, aby dokázala zneškodniť niekoľko typov hlavíc balistických rakiet vrátane skupiny chemických, alebo biologických zbraní. Pri ich zneškodnení sa však nedá vyhnúť dopadu nebezpečných častí na územie Izraela. Nevýhodou Arrow teda je, že vôbec nepomôže pri jadrovom útoku.[197]

Patriot je systém podobný Arrow, no Arrow je vyvinutejší. Patriot bol zavedený skôr a v roku 1991 počas vojny v zálive to bol jediný systém tohto typu, ktorý Izrael vlastnil. Jeho dosah je len okolo 40 km a v dnešnej dobe bude použitý jedine ak Arrow zlyhá, alebo sa cieľ bude nachádzať mimo ochranného štítu systému Arrow.[198]

Podobný protiraketový systém má samozrejme aj svoje problémy. Patrí medzi ne vysoká cena a tým pádom obmedzenosť. Izrael rozmiestnil tri batérie pôvodného systému Arrow, ktoré nepokrývali celé územie Izraela. Zároveň, počet cieľov, ktoré môžu byť v danom momente simultánne ničené, je obmedzený a agresor by sa mohol pokúsiť systém presýtiť odpálením vysokého počtu rakiet naraz. V tom prípade je otázne, či je podobný systém vôbec efektívny, pretože pokiaľ systému unikne čo i len jedna raketa, budú to neefektívne vynaložené finančné prostriedky. Oponenti tiež tvrdia, že tento systém podkopáva schopnosť Izraela odstrašovať. Rozmiestnenie systému Arrow nepriateľovi signalizuje, že Izrael počíta s možnosťou, že bude napadnutý. Samotná táto skutočnosť môže agresorov podporiť v útoku. Odstrašovanie by však malo jednoznačne znieť - byť napadnutý neprichádza do úvahy. [199]

---

[194] The Israel Situation. (22. 2. 2011). *Israel Successfully Tests Arrow II Missile Defense System.*
[195] Tamtiež.
[196] Priebeh prerušenia prilietajúcej rakety je znázornený v Prílohe 5.
[197] Odstavec spracovaný na základe: BAR-JOSEPH U. (2001). *Israel's National Security towards the 21st Century.* s. 154-169.
[198] Odstavec spracovaný na základe: Defence Industry Diary. (3. 8. 2010). Israel's Arrow Theater Missile Defense.
[199] Odstavec spracovaný na základe: BAR-JOSEPH U. (2001). *Israel's National Security towards the 21st Century.* s. 155-7.

Izrael momentálne pracuje na vylepšenej verzii - Arrow 3. V decembri 2014 bol naplánovaný testujúci zostrel, no nakoniec k nemu nedošlo.[200] Tento systém by dokázal zasiahnuť rakety až do výšky 100 km (teda nad zemskou atmosférou), čo je dosť vysoko na to, aby mohol byť použitý aj na nekonvenčné zbrane.[201] Izrael jeho zavedenie plánuje na rok 2016.[202]

2. 3. 4. Záver k tejto podkapitole

„Izrael vyvíja najsofistikovanejší protiraketový systém na svete. Kombinácia Železnej kupoly, systémov Arrow, Patriot a Dávidov prak ochráni Izrael doslova pred akoukoľvek raketovou hrozbou."[203] V 90. rokoch sa Izrael pohrával aj s myšlienkou zavedenia protiraketového systému[204], ktorý by raketu zničil už počas jej počiatočnej fázy letu (Boost-Phase Intercept - BPI) a tým pádom by odpadla nevýhoda systému Arrow, s ktorým sa pri zostrelení chemickej alebo biologickej rakety nedá vyhnúť dopadu týchto nebezpečných častíc na územie Izraela.[205] Projekt by bol založený na bezpilotných lietadlách, ktoré by niesli rakety určené na zneškodnenie vystrelených rakiet.[206] Systém BPI by mohol fungovať ako skutočný odstrašovací prostriedok, pretože napríklad odpálenie chemickej rakety z Iránu a jej zneškodnenie nad územím Iránu by znamenalo, že by Irán poškodil sám seba.[207] Vývoj tohto systému však nakoniec nebol dokončený s tým, že Izrael ešte počká na väčší technologický pokrok.[208]

2. 4. Úloha izraelských tajných služieb pri zachovaní bezpečnosti

"*Od počiatku vzniku Izraelského štátu využívali sionisti vo vyhrocujúcich sa konfliktoch s Arabmi služby tajných agentov. Pôvodne amatérske tajné služby sa odvtedy vyvinuli na životne dôležité zložky štátu Izrael.*"[209] V štáte operujú tri hlavné oddelenia: Aman je vojenskou spravodajskou službou, Šin Bet je kontrarozviedkou a Mossad je útvarom

---

[200] Army-Technology. (17. 12. 2014). *Israel's Arrow 3 anti-ballistic missile system fails interception trial.*
[201] Tamtiež.
[202] Tamtiež.
[203] The Israel Situation. (22. 2. 2011). *Israel Successfully Tests Arrow II Missile Defense System.*
[204] Aviation Week (20. 9. 2010). *Missile-Killing Interceptors Eyed By Israel, U.S.*
[205] BAR-JOSEPH U. (2001). *Israel's National Security towards the 21st Century.* s. 158.
[206] Federation of American Scientists. *Boost-Phase Intercept.*
[207] BAR-JOSEPH U. (2001). *Israel's National Security towards the 21st Century.* s. 160.
[208] Aviation Week (20. 9. 2010). *Missile-Killing Interceptors Eyed By Israel, U.S.*
[209] BLACK, I., & MORRIS, B. (2006). *Mossad: izraelské tajné války : dějiny izraelské tajné služby. Ú*vod na obálke knihy.

pre špionážne a špeciálne operácie v cudzine. Práve Mossad je teda dôležitý pri získavaní informácií o aktivitách ostatných štátov. Inštitúcia oficiálne vznikla 2. 3. 1951.[210]

Hlavným cieľom Mossadu je prenikať do všetkých krajín a zhromažďovať hospodárske, politické a vojenské informácie a byť pripravený vládu včas varovať pred každým nepriateľským činom. „*Izrael, ktorý je počas celej svojej existencie vo vojenskom stave, vidí, že jeho budúcnosť závisí na potrebe poznať nepriateľa, predvídať jeho zámery a preto sledujú aktivitu krajín na celom svete a snažia sa zmariť ich nepriateľské plány.*“[211]

Obyvatelia Izraelu si uvedomujú dôležitosť špionážnych aktivít, pretože “*ak zlyhá spravodajská služba, […] následky môžu byť nedozerné.”*[212]

Izraelská realita vyzerá tak, že sa striedajú konflikty s relatívnym pokojom, ktorý je však sprevádzaný napätím. Izraelské tajné služby sú neustále v epicentre boja.[213]

Aman spoločne s Mossadom a Šin Betom zamestnáva tisíce ľudí a vydáva stovky miliónov dolárov na obranu Izraela pred nepriateľmi, na získavanie ich utajených informácií a plánov a prenikanie do ich radov. Uchránení nezostávajú ani spojenci.[214] Medzi zamestnancami sú muži, aj ženy, ktorí sa presvedčivo vydávajú za občanov cudzieho štátu a hovoria cudzími jazykmi, vrátane dialektov všetkých arabských krajín.[215] Napríklad špionáž iránskeho programu bola zväčša vykonaná izraelskými tajnými agentmi - bývalí iránski Židia, ktorí dnes už žijú v Izraeli. Údajne vykonávali pre svoju krajinu špionáž a tvrdili, že v Iráne len navštevujú príbuzných (v Iráne totiž žije 30 000 Židov).[216]

Výrazne medializovaná bola v roku 2010 cielená vražda Mahmouda al-Mabhouha v Dubaji. Al-Mabhouh spoluzaložil vojenské krídlo Hamásu Brigády Izz ad-Dín al-Kassáma. Vraždu vykonalo takmer 30 ľudí[217] za použitia falošných identít. Dôkazy nasvedčujú, že za celou akciou stál práve Mossad, hoci Izrael tieto obvinenia odmietol.[218] Falošné pasy s ukradnutými identitami použil Mossad už v minulosti, no na druhej strane

---

[210] BLACK, I., & MORRIS, B. (2006). *Mossad: izraelské tajné války : dějiny izraelské tajné služby*. s. 100-1.
[211] Tamtiež. s. 11.
[212] Tamtiež. s. 15
[213] Tamtiež. s. 16
[214] Tamtiež. s. 17
[215] Tamtiež. s. 521.
[216] COOK, J. (2008). *Israel and the Clash of Civilisations: Iraq, Iran and the Plan to Remake the Middle East.* s. 51.
[217] BBC News. *Pictures of 26 'agents' sought over Hamas killing.*
[218] DARAGAHI, B. (19. 2. 2010). *A bumbling Mossad hand suspected in Dubai assassination.* Los Angeles Times.

existuje viacero aktérov, ktorí mohli mať záujem na zavraždení al-Mabhouha, či dokonca na tom, aby celá operácia vyzerala tak, že ju vykonal práve Mossad.[219] Hamás dokonca podozrieval aj Palestínčanov zo Západného brehu.[220]

Bývalý riaditeľ Mossadu D. Yatom popisuje[221] proces cieleného zabitia, kedy Mossad spolu so Šin Betom a Amanom zhotovuje zoznam teroristov, ktorí by mali byť eliminovaní, lebo plánujú, vykonávajú, alebo riadia teroristické útoky. Nepozerajú sa len na ich minulé akcie, ale aj na to, čo plánujú v budúcnosti. S ich elimináciou sa predpokladá, že dôjde k zmareniu, alebo odloženiu plánovaných teroristických útokov. Potom nasleduje zhromažďovanie presných informácií o pohyboch danej osoby, dôjde k určeniu miesta, času, metódy a zbrane a to tak, aby bola eliminovaná možnosť zásahu nevinných osôb.[222] Len medzi septembrom 2000 a októbrom 2005 tak údajne došlo k viac než 100 pokusom o vraždu zo strany Izraela.[223]

Je takéto konanie z medzinárodného hľadiska legálne? S. R. David vo svojej analýze tvrdí, že síce je vražda (*assasination)* ako taká podľa medzinárodného práva ilegálna, no izraelské operácie spadajú skôr pod termín "cielené zabitie" (*targeted killing)* a to bojovníkov, či veliteľov skupín, s ktorými je Izrael v ozbrojenom konflikte. Situácia medzi Izraelom a Palestínou sa tiež nedá zaradiť pod termín *vojenský stav,* pretože ten údajne môže nastať len medzi armádami dvoch štátov. A Palestínčania štát nemajú.[224] Podľa Davida, je cielené zabíjanie "*legitímnou a morálnou odpoveďou na teroristické útoky,"* no Izrael by sa mal vyhnúť zabíjaniu politických predstaviteľov a sústrediť sa skutočne len na tých, ktorí sú priamo spojení s teroristickými útokmi.[225]

Kritici tejto metódy tvrdia, že cielené zabíjanie je sebadeštruktívne. Po každej vražde Palestínčania vykonajú odvetu a obete vrážd sú automaticky prehlásené za mučeníkov a na ich miesto ihneď príde niekto ďalší.[226]

---

[219] MELMAN, Y. (17.2. 2010). *Israel has nothing to worry about over Dubai killing.* Haaretz.
[220] ISSACHAROFF, A. (2. 2. 2010). *Hamas: Dubai assassins were likely Arabs, not Israelis.* Haaretz.
[221] MARGALIT, M. (21. 8. 2014). *Inside Israel's targeted killing operations.* Y Net News.
[222] Tamtiež.
[223] ZUSSMAN, A. & ZUSSMAN, N. (Január 2005). T*argeted Killings: Evaluating the Effectiveness of a Counterterrorism Policy.* Bank of Israel. s. 3.
[224] DAVID, S. R. (2003). *Israel's Policy of Targeted Killing.* Ethics & International Affairs 17, no. 1. Carnegie Council on Ethics and International Affairs.
[225] DAVID, S. R. (2003). *Israel's Policy of Targeted Killing.* Ethics & International Affairs 17, no. 1. Carnegie Council on Ethics and International Affairs.
[226] LUFT, G. (2003). *The Logic of Israel's Targeted Killing.* Middle East Quarterly.

V poslednej operácii v lete 2014 zohrali izraelské spravodajské služby taktiež významnú úlohu. Vďaka zberu informácií bol Izrael schopný zasiahnuť viac strategických cieľov v Gaze, než kedykoľvek predtým.[227]

[227] KURZ, A. & BROM, S. (2014-2015). Strategic Survey for Israel. Institute for National Security Studies. s. 33.

3. IZRAELSKÝ JADROVÝ PROGRAM

To, že Izrael vlastní jadrové zbrane, nebolo zo strany vládnych predstaviteľov nikdy oficiálne potvrdené, ale všetko naznačuje tomu, že izraelské jadrové zbrane sú realitou. Ako sa píše v *The Military Balance, „vo všeobecnosti panuje názor, že Izrael má jadrovú kapacitu"*[228]. Predpokladaný počet jadrových hlavíc je 200.[229] Iné zdroje uvádzajú nižší počet hlavíc - konkrétne 80.[230] Mnohí analytici predpokladajú, že izraelské jadrové zbrane si pred použitím vyžadujú istú prípravu.[231] Ak by toto bola pravda, nemohli by sme hovoriť o teoretickom vzájomne zaručenom zničení s jadrovo vyzbrojeným Iránom. Samozrejme reakciou Izraela na fakt, že by Irán dosiahol výrobu jadrových zbraní, by bolo prinajmenšom pripravenie izraelských zbraní na akékoľvek použitie. Iránske oficiálne stanovisko síce je, že jeho jadrový program je mierový a nasvedčuje tomu aj jeho súčasná politika rokovaní s USA o jadrovej dohode, no aj toto konanie má svojich skeptikov, ktorí tvrdia, že Irán nakoniec jadrové zbrane predsa len vyvinúť chce a takáto dohoda mu to skôr umožní, než by tomu zabránila.[232]

V tejto kapitole popíšem vznik izraelského jadrového programu, jeho dôvody, technické parametre a akú úlohu zohráva v bezpečnosti Izraela.

3. 1. Zrod Izraelského jadrového programu

Izrael síce v roku 1948 vyhral vojnu za nezávislosť, ale obavy, že bude opäť napadnutý a že Židia budú opäť čeliť vyhladeniu boli tak obrovské, že vtedajší premiér D. Ben-Gurion sa rozhodol vyvinúť izraelskú jadrovú schopnosť.[233] Pomohli k tomu jeho obratné schopnosti získať na svoju stranu bohatých amerických Židov, ktorí poskytli ako financie, tak aj pomoc pri organizovaní dodávok materiálu na výstavbu obrovského komplexu v púšti Negev - Dimony.[234] Podľa Š. Peresa stála Dimona 80 miliónov $ v cenách z roku 1960.[235] Izraelské orgány na tento projekt odkazovali ako na "textilnú továreň" a to

[228] INTERNATIONAL INSTITUTE FOR STRATEGIC STUDIES. (2011). *The Military Balance 2011*. s. 313.
[229] Tamtiež.
[230] STOCKHOLM INTERNATIONAL PEACE RESEARCH INSTITUTE. (2010). *SIPRI yearbook 2010: armaments, disarmaments and international security.* s. 363.
[231] Tamtiež.
[232] MULLEN, J. (24. 3. 2015). *Israel denies report it spied on U.S. in Iran nuclear talks.* CNN.
[233] KARPIN, M. I. (2006). *The bomb in the basement: how Israel went nuclear and what that means for the world*. s. 20.
[234] Tamtiež. s. 26-7.
[235] Tamtiež. s. 128.

o tomto komplexe tvrdili aj potom, či bol začiatkom 60. rokov objavený zahraničnými spravodajskými službami a zvedavými novinármi.[236] Silný jadrový reaktor získal Izrael od Francúzska a podľa všetkého aj závod na separáciu plutónia.[237] M. Karpin vo svojej knihe *The bomb in the basement* popisuje aj ako sa na konferencii v Sèvres o útoku na Egypt v roku 1956 podarilo Šimonovi Peresovi získať sľub Francúzov Izraelu poskytnúť reaktor, aj prírodný urán.[238] Izraelská strana tvrdila, že francúzsky reaktor mal 24 megawattovú kapacitu, ale *"podľa vonkajších zdrojov bol reaktor oveľa väčší a mohol dosahovať až 150 megawattov."*[239] Mladým vedcom zaplatila izraelská vláda štúdium Ph.D. v zahraničí a tí sa po svojom návrate do Izraela podieľali na jadrovom výskume.[240]

Američanom po čase došlo, že v Negeve nie je všetko tak, ako Izrael tvrdí. V tej dobe však už bolo neskoro čokoľvek zvrátiť.[241] Odhady o tom, kedy Izrael získal jadrovú zbraň, sa rozchádzajú. Americká CIA vydala v roku 1968 správu o tom, že Izrael úspešne začal s produkciou jadrových zbraní[242], organizácia NTI datuje získanie jadrovej zbrane v máji 1967[243].

Dňa 26. 9. 1969 došlo k stretnutiu medzi štyrmi očami s vtedajšou izraelskou premiérkou G. Meirovou a americkým prezidentom R. Nixonom. O tomto stretnutí panuje všeobecný názor, podľa ktorého Meir informovala Nixona, že Izrael už získal bombu a sľúbila, že ju pred svetom nechajú neodkrytú - to znamená, že ju Izrael neotestuje a nedeklaruje jej vlastníctvo.[244] Nixon na oplátku prisľúbil, že USA ukončia pravidelné návštevy Dimony a prestanú na Izrael vyvíjať nátlak, aby podpísal Zmluvu o nešírení jadrových zbraní.[245]

Politika oficiálne ani nepotvrdiť, ani nevyvrátiť dohady o jadrových zbraniach sa nazýva *jadrová nejednoznačnosť*[246]*,* v hebrejčine *amimut*. Vďaka dohode medzi Nixonom a Meirovou mohol amimut fungovať na základe pravidla "nepýtať sa a neodpovedať".[247]

---

[236] KARPIN, M. I. (2006). *The bomb in the basement: how Israel went nuclear and what that means for the world*. s. 27.
[237] Tamtiež. s. 46.
[238] KARPIN, M. I. (2006). *The bomb in the basement: how Israel went nuclear and what that means for the world.* s. 84-6; 91. Viď aj: SHLAIM, A. (1997). *The Protocol of Sèvres,1956: Anatomy of a War Plot.*
[239] KARPIN, M. I. (2006). *The bomb in the basement: how Israel went nuclear and what that means for the world.* s. 91.
[240] Tamtiež. s. 48.
[241] Podľa všetkého prekročil Izrael jadrový prah v predvečer Šesťdňovej vojny v roku 1967. (Cohen, A., 2010: 176).
[242] FAS. *Nuclear Weapons.*
[243] NTI. *Israel: Overview.*
[244] COHEN, A. & PERKOVICH, G. (14. 5. 2009). *The Obama-Netanyahu Meeting: Nuclear Issues.*
[245] Tamtiež.
[246] z angl. Nuclear ambiguity.
[247] COHEN, A. (2010). *The worst-kept secret: Israel's bargain with the bomb.* s. 32.

Amimut umožnil Izraelu vybudovať impozantné jadrové schopnosti a popri tom minimalizovať napätie so zvyškom sveta, najmä s USA a zároveň minimalizovať úsilie ostatných krajín regiónu Izrael nasledovať a získať jadrové zbrane.[248]

Od roku 1969 už uplynulo veľa času a na oboch stranách sa vystriedalo niekoľko hláv štátov, ale toto porozumenie pretrváva dodnes. Už niekoľko nových prezidentov USA izraelskému premiérovi podpísalo tajný list, v ktorom potvrdzovali platnosť dohody medzi Meirovou a Nixonom.[249]

Izrael potreboval tacitný súhlas USA s týmto programom, pretože to znamenalo, že ak sa o to nebude zaujímať a klásť to na rokovací stôl najväčšia mocnosť sveta, budú mlčať aj ostatní. Izrael stále nie je oficiálnou jadrovou mocnosťou, podľa všetkého ani nevykonal jadrový test, ale je verejným tajomstvom, že jadrové bomby vlastní. Kým to však oficiálne neoznámi, nemusia to vedúce osobnosti iných krajín riešiť, čo vyhovuje aj im, pretože čo nie je na stole, ale pod stolom, si nevyžaduje pozornosť. Izraelské vlastníctvo jadrových zbraní je ale obrovská téma, ktorú sa len tak niekto neodváži položiť na stôl.

3. 2. Výroba jadrovej bomby

Pre výrobu jadrovej bomby je najprv potrebný výskum a rozvoj v rôznych odvetviach: jadrová fyzika, inžinierstvo, radiačná chémia, aplikovaná matematika, elektronika, balistika, metalurgia, či jemná mechanika. Najťažšie je osvojiť si procesy, ktoré vytvoria jadrový výbuch. Ten dokážu vytvoriť izotopy dvoch rádioaktívnych prvkov: urán 235 a plutónium.[250]

Urán 235 sa v malých množstvách nachádza v prírodných uránových rudách. Medzi metódy jeho separácie od prírodnej uránovej rudy patrí použitie centrifúg. Čím z pevnejšieho materiálu sú centrifúgy postavené a čím rýchlejšie sa točia okolo svojej osi, tým čistejší produkt s vyššou koncentráciou uránu 235 sa dá separovať. V druhej metóde sa uránová ruda najprv premení na paru a tá prechádza stovkami míľ potrubí, ktoré sú vybavené membránami. Urán 235 je najľahší materiál rudy a preto membránami prechádza

[248] COHEN, A. (2010). *The worst-kept secret: Israel's bargain with the bomb*. s. X.
[249] viď COHEN, A. (2010). *The worst-kept secret: Israel's bargain with the bomb.* s. 33 a Haaretz. (26. 11. 2008). *Israel asks Bush to explain its 'special relationship' with U.S. to Obama.*
[250] Odstavec spracovaný podľa: KARPIN, M. I. (2006). *The bomb in the basement: how Israel went nuclear and what that means for the world.* s. 137.

rýchlejšie. Z prírodnej uránovej rudy je štiepateľných, teda nestabilných vo svojom jadre, len 0,7 %. Na jednu bombu je potrebných okolo 10 kg uránu 235.[251]

Druhým rádioaktívnym prvkom, ktorého izotopy majú nestabilné štiepateľné jadrá, je plutónium, ktorý vzniká, keď prírodný urán poháňa reaktor a je v jeho jadre ožiarený. Keď sú z jadra odstránené použité palivové tyče, je z nich vo veľmi zložitom procese získané plutónium. Množstvo plutónia v tyčiach je nepatrné a na výrobu bomby je potrebných okolo 4 kg plutónia. Spaľovanie prírodného uránu prebieha v jadre reaktoru. Urán je stlačený do hliníkových tyčí, ktoré sú potom vložené do jadra, kde sú ožiarené. Po ožiarení sú spálené tyče odobraté z jadra a prevezené do chemického laboratória, kde sa z nich vyjme plutónium v procese prepracovania ožiareného paliva.[252]

Pri prevádzke jadrového reaktoru je tiež dôležitá ťažká voda D2O, ktorá kontroluje uvoľňovanie energie. 20 ton ťažkej vody kúpil Izrael za 4 milióny $ od Nórska, ktoré malo jadrové ambície až do svojho vstupu do NATO v roku 1954. Ako tvrdí M. Karpin, *"Keby v tej dobe USA pozvali Izrael, aby vstúpil do NATO a rozšírili svoj jadrový dáždnik aj nad Izrael, neexistujú pochybnosti, že by Izrael spravil to čo Nórsko a vzdal by sa svojich jadrových ambícií."*[253]

Izrael údajne na výrobu svojich prvých bômb použil práve plutónium. Pri výrobe bomby musia byť materiály na reťazovú reakciu pripravené v správnych pomeroch a zostavené v správnom poradí. Presný vzorec pre vytvorenie reťazovej reakcie, aj presné množstvo štiepneho materiálu sú tajomstvá, ktoré si štáty strážia. Izraelu v tomto smere pomohlo Franúczsko, ale aj iní zahraniční vedci. Prvá izraelská bomba fungovala na základe implózie, ktorá prebieha tak, že štiepny materiál je stlačený do centra a zároveň vonkajší generátor neutrónov začne vysielať prúd neutrónov smerom k jadru štiepneho materiálu.[254]

---

[251] Odstavec spracovaný podľa: KARPIN, M. I. (2006). *The bomb in the basement: how Israel went nuclear and what that means for the world.* s. 137-8.
[252] Odstavec spracovaný podľa: KARPIN, M. I. (2006). *The bomb in the basement: how Israel went nuclear and what that means for the world.* s. 138-40.
[253] Odstavec spracovaný podľa: KARPIN, M. I. (2006). *The bomb in the basement: how Israel went nuclear and what that means for the world.* s. 141-45.
[254] Odstavec spracovaný podľa: KARPIN, M. I. (2006). *The bomb in the basement: how Israel went nuclear and what that means for the world.* s. 138-9.

3. 3. Izraelský jadrový program - odhalenia a odhady

Ako som už naznačila v úvode tejto kapitoly, o skutočnom množstve jadrových bômb, ktoré vlastní Izrael, existujú len dohady založené na pár únikoch informácií, z ktorých najznámejšie sú informácie[255] od M. Vanunu, technika reaktoru v Dimone, ktorý v roku 1986 poskytol interview pre londýnsky denník *Sunday Times* a následne bol Izraelom väznený[256] a od Y. Yaakova, jedného z hlavných izraelských vývojárov zbraní v 60. - 70. rokoch, ktorý až v dôchodku v roku 1999 porozprával svoje spomienky A. Cohenovi a následne izraelskému novinárovi R. Bergmanovi, ktorý s ním urobil interview.[257] Yaakov bol Izraelom za toto interview tiež stíhaný a väznený.[258]

V 1986 sa tak vďaka denníku *Sunday Times* a svedectve (dokonca v podobe fotografií) svet dozvedel, že Izrael je šiestou najsilnejšou jadrovou mocnosťou sveta a že v Dimone sa ročne vyprodukuje 40 kg plutónia, ktoré stačí na výrobu 10 jadrových bômb. Toto svedectvo podporili aj jadroví vedci, ktorých presvedčila odbornosť M. Vanunuho a odhadli, že Izrael v tej dobe vlastnil už 100-200 jadrových zbraní.[259]

Ako tvrdí M. Karpin na základe výpovedi Vanunuho, bolo popri samotnom (1) reaktore v Dimone vybudovaných niekoľko podzemných zariadení: (2) závod na separáciu plutónia, v ktorom sa odstraňuje plutónium s použitých uránových tyčí a je spracovaný pre použitie v nových palivových tyčiach, (3) závod v ktorom sa použité uránové tyče pripravujú na opätovné použitie, (4) laboratórium, ktoré testuje čistotu uránových vzoriek zo závodu na separáciu plutónia, ku ktorému bola v 70. rokoch pridaná inštalácia plynových centrifúg na obohacovanie uránu, (5) závod na spracovanie odpadu.[260] V ďalších rokoch boli podľa všetkého vybudované ďalšie závody a dnes je ich deväť.[261]

Vlastníctvo samotných jadrových hlavíc nestačí na použitie ako zbraní. Jadrová hlavica vo svojej základnej forme nie je ničím iným než jadrovým zariadením, ktoré nemôže byť

---

[255] Dostupné sú aj fotografie z Dimony na http://www.vanunu.com/uscampaign/photos.html.
[256] KARPIN, M. I. (2006). *The bomb in the basement: how Israel went nuclear and what that means for the world.* s. 109.
[257] COHEN, A. (2010). *The worst-kept secret: Israel's bargain with the bomb.* s. 136.
[258] Tamtiež.
[259] Viď The Sunday Times. (21. 4. 2004). *Mordechai Vanunu: The Sunday Times articles.*
[260] KARPIN, M. I. (2006). *The bomb in the basement: how Israel went nuclear and what that means for the world.* s. 109-110.
[261] KARPIN, M. I. (2006). *The bomb in the basement: how Israel went nuclear and what that means for the world.* s. 366.

použité, alebo vyslané na zasiahnutie cieľa, preto nemá žiadnu vojenskú hodnotu. Kredibilná jadrová zbraň totiž musí obsahovať jadrovú hlavicu, funkčný systém doručenia a efektívny rozhodný a kontrolný režim.[262] Za zmienku tiež stojí skutočnosť, že rozlišujeme dva druhy jadrových hlavíc:

- taktické hlavice: malé hlavice s obmedzenou deštrukčnou kapacitou, ktoré môžu byť použité na bojiskách (v mínach, delách, či malých bombách)

- strategické hlavice: väčšie hlavice s obrovskou deštrukčnou kapacitou (použité vo veľkých bombách, či raketách)[263]

Predpokladané nosiče izraelských jadrových hlavíc sú balistické rakety Jericho II a Jericho III.[264] Jericho II je raketou stredného doletu s dosahom 1 500 - 1 800 km, s nosnosťou 750 - 1 000 kg.[265] Primárne slúži ako odstrašovací prostriedok voči nepriateľským susedom Izraela.[266] Jericho III môže zasiahnuť ciele viac, než 4 000 km vzdialené a má nosnosť 1 000 - 1 300 kg.[267] Touto raketou teda môže Izrael zasiahnuť ciele v celom Blízkom východe. Predpokladá sa, že nosičmi sú aj lietadlá typov F-16A/B/C/D/I Falcon, ktoré majú dolet zhruba 1 600 km a nosnosť 5 400 km.[268]

3. 4. Úloha jadrového programu v bezpečnosti Izraela

Ben-Gurion nechcel jadrovú možnosť použiť ako ofenzívnu zbraň, ale účelom malo byť jedine odstrašovanie. Preto sa zo začiatku ani nezaujímal o vývoj doručovacích prostriedkov (teda rakiet). Bombu chcel preto, aby ju nikdy nemusel použiť.[269] Organizácia SIPRI v roku 2011 uviedla, že Izrael pokračuje vo vývoji balistických a letových

---

[262] EL-DIN, A. N. Israeli Nuclear Deterrence: The Failure of a Concept.
[263] EL-DIN, A. N. *Israeli Nuclear Deterrence: The Failure of a Concept.*
[264] STOCKHOLM INTERNATIONAL PEACE RESEARCH INSTITUTE. (2010). *SIPRI yearbook 2010: armaments, disarmaments and international security.* s. 364. *The Military Balance 2011* (s. 313) uvádza aj Jericho I, ale ako uvádza *SIPRI yearbook 2010* (s. 364), je táto raketa už vyradená. *Missilethreat.com* uvádza, že Jericho I je zastaralá raketa, ktorá bola *pravdepodobne* už vyradená.
[265] STOCKHOLM INTERNATIONAL PEACE RESEARCH INSTITUTE. (2010). S*IPRI yearbook 2010: armaments, disarmaments and international security.* s. 364.
[266] Missilethreat.com. *Missiles of the World.*
[267] STOCKHOLM INTERNATIONAL PEACE RESEARCH INSTITUTE. (2010). *SIPRI yearbook 2010: armaments, disarmaments and international security*. s. 364.
[268] Tamtiež.
[269] Odstavec spracovaný podľa: KARPIN, M. I. (2006). *The bomb in the basement: how Israel went nuclear and what that means for the world.* s. 127.

raketových systémov, ktoré budú môcť slúžiť ako nosiče jadrových hlavíc.[270] Zdá sa tiež, že Izrael stále sleduje, ako sa vyvinie situácia s iránskym jadrovým programom.[271]

Keď sa pozrieme na odstrašovaciu schopnosť jadrových zbraní, je vhodné citovať konštatovanie J. Doyla, jadrového analytika v Los Alamos National Laboratory, ktorý povedal: "*Jadrové zbrane neodradili Egypt a Sýriu od toho, aby v roku 1973 napadli Izrael, Argentínu od napadnutia britských teritórií počas Falklandskej vojny v roku 1982, ani Irak od napadnutia Izraelu počas Vojny v Zálive v roku 1991."*[272] T. Ersoy tiež tvrdí, že jadrové odstrašovanie zo strany Izraelu voči arabským útokom nie len zlyhalo, ale dokonca v regióne podporilo preteky v ozbrojovaní nekonvenčnými zbraňami (napr. biologickými), keďže Arabi Izrael vnímajú ako hrozbu. Kým bude pretrvávať názor, že druhá strana je nepriateľom, neexistuje šanca pre mier a pocit nebezpečenstva bude naďalej poháňať konflikty.[273]

T. Ersoy vysvetľuje fakt, že sa Izrael rozhodol vyvinúť vlastný jadrový program teóriou konštruktivizmu, kedy sú vnímané hrozby a obavy z týchto hrozieb sociálnym konštruktom. Berúc v úvahu Holokaust, ktorým si Židia prešli a fakt, že sú obklopení znepriatelenými arabskými štátmi, v situácii, kedy im nepomôže nikto, ak si nepomôžu sami, ich doháňa k tomu, že dané hrozby vnímajú, ako väčšie než možno v skutočnosti sú. Pri takom vnímaní sa teda uchyľujú k extrémnym opatreniam - vlastnenie jadrových zbraní.[274]

Y. Evron vníma izraelské jadrové zbrane jednak ako nástroj odstrašenia a jednak ako zbraň poslednej inštancie, ktorá by mohla byť použitá za situácie nevyhnuteľnej porážky Izraela.[275] Pravdepodobnosť týchto situácií je však v dnešnej dobe už podľa autora nízka. Zároveň jadrové odstrašovanie proti chemickým, či biologickým zbraniam nie je vo všeobecnosti vnímané ako primerané a Izrael by mal vyvinúť zbrane na úrovni chemických, či jadrových, ktorými by odstrašoval tie nepriateľove.[276]

---

[270] SIPRI Yearbook 2011. *Summary*. s. 14.
[271] Tamtiež.
[272] BIRCH, D. & SMITH, R. J. (16. 9. 2014). *Israel's Worst-Kept Secret.* The Atlantic.
[273] ERSOY, T. (August, 2014). *A Constructivist Analysis of Israel's Nuclear Policy.* Bilge Strateji, Cilt 6, Sayı 11, Güz 2014, ss.75-87.
[274] ERSOY, T. (August, 2014). *A Constructivist Analysis of Israel's Nuclear Policy.* Bilge Strateji, Cilt 6, Sayı 11, Güz 2014, ss.75-87.
[275] EVRON, Y. (Júl, 2008). *An Israel-Iran Balance of Nuclear Deterrence: Seeds of Instability*. s. 58.
[276] Tamtiež. s. 59.

Autori sa rozchádzajú v názoroch na to, či izraelská jadrová politika prispela k jeho bezpečnosti. T. Miklos tvrdí, že program prispel k destabilizácii regiónu, proliferácii chemických zbraní v Egypte, Sýrii a Iraku, ktoré autor spája s reakciou na izraelskú politiku. Čo sa týka iránskeho jadrového programu, nedá sa podľa Miklosa jednoznačne naviazať na ten izraelský. Je niekoľko dôvodov, prečo by Irán mohol túžiť po jadrovej možnosti. Je možné, že režim sa snaží dosiahnuť tzv. "breakout capability", teda možnosť vyvinúť jadrové zbrane za krátku dobu, pokiaľ by to bolo potrebné. Na takejto úrovni sú v súčasnosti aj Japonsko a Nemecko. Je tiež možné, že Irán chce byť jednoducho súčasťou jadrového klubu, aby si získal rešpekt na regionálnej úrovni. Domáca politika a získanie podpory voličov tiež patrí medzi možné dôvody. [277]

Väčšinu nepriateľov Izraela v súčasnosti tvoria neštátne skupiny a voči tým sa nevedú konvenčné symetrické vojny, kde by odstrašenie jadrovými zbraňami mohlo fungovať. Keď však došlo k rozhodnutiu o amimute, Izrael sa cítil ohrozený zo strany okolitých arabských štátov. A stojí za zmienku, že počas prvých 25 rokov existencie Izraela (do roku 1973) nepodnikli arabské štáty rozsiahly útok a dokonca aj počas vojny v roku 1973 boli vojenské plány arabských štátov obmedzené a neohrozovali existenciu Izraela.[278]

[277] Odstavec spracovaný podľa MIKLOS, T. (Jeseň, 2012). *Unraveling the Myth of Opacity: How Israel's Undeclared Nuclear Arsenal Destabilizes the Middle East*. International Affairs Review.
[278] EL-DIN, A. N. *Israeli Nuclear Deterrence: The Failure of a Concept.*

4. IRÁNSKY JADROVÝ PROGRAM – AKO HROZBA NA ÚROVNI ŠTÁTU

Irán je jednou z krajín[279], o ktorej S. Huntington uvažuje ako o možnom ústrednom štáte islamu a Irán sám sa do takejto úlohy stavia, resp. by sa do nej chcel dostať. Irán disponuje určitými kladmi, vďaka ktorým by sa do čela islamských krajín relatívne postaviť mohol: vyslovene sa definuje ako moslimská krajina, je dostatočne veľký a má centrálnu polohu, zároveň má početnú populáciu, historickú tradíciu, ropné zdroje a slušnú úroveň hospodárskeho rozvoja.[280] Existujú však skutočnosti, na ktoré sa nahliada ako na nevýhody: 90 % všetkých moslimov sú sunniti, zatiaľ čo iránske obyvateľstvo je šiitske a perzština ako jazyk islamu zaostáva za arabčinou.[281] Ostatné krajiny regiónu sú tiež proti takémuto postaveniu Iránu a bolo zverejnené, že Mossad ubezpečoval premiéra Netanyahua, že Saudská Arábia by "zavrela oči" pred izraelskými preletmi nad svojim územím, keby v budúcnosti malo dôjsť k útoku na iránske jadrové zariadenia.[282] Irán zároveň nie je arabskou krajinou. Väčšina obyvateľov Iránu sú Peržania a oficiálnym jazykom je perzština.

4. 1. Úroveň vyzbrojenia Iránu

V iránskom inventári konvenčných armádnych síl prevládajú zastarané systémy zakúpené pred iránskou revolúciou.[283] Jeho vojenské sily nedisponujú takmer žiadnymi modernými zbraňami, delostrelectvom, lietadlami, alebo veľkými vojnovými loďami a sankcie OSN pravdepodobne zabránia kúpe vysoko-technologických zbraní v blízkej budúcnosti.[284] Síce v Iráne došlo k rozvoju a výrobe novodobých zbraní (napríklad bezpilotných lietadiel), tieto systémy Iránu neposkytujú kapacitu viesť veľké konvenčné ofenzívne operácie.[285] Irán však dokázal svoju schopnosť hroziť, zastrašovať a viesť významné vojenské operácie na nízkej úrovni, alebo teroristické útoky, či už priamo, alebo pomocou svojich zástupcov,

[279] Prehľad výhod a nevýhod ďalších piatich islamských krajín, ktoré by sa mohli stať ústredným štátom islamu nájdete v PODRACKÁ, P. (November 2009). *Stret civilizácií podľa Huntingtona.* s. 15.
[280] HUNTINGTON, S. (2001). *Střet civilizací, boj kultur a proměna světového řádu*. s. 208.
[281] Tamtiež.
[282] CORSI, J. R. (2009). *Why Israel Can't Wait: the coming war between Israel and Iran.* s. 99.
[283] INTERNATIONAL INSTITUTE FOR STRATEGIC STUDIES. (2011). *The Military Balance 2011*. s. 296.
[284] Tamtiež.
[285] Tamtiež.

ako Hizballáh, alebo Hamás.[286] Práve vďaka finančnej podpore zo stranu Iránu sa tieto skupiny mohli rozvíjať a pri pretrvávajúcej podpore sa tak pre Izrael môžu stať skutočnou existenčnou hrozbou. Bývalý izraelský generálmajor Y. Amidror tvrdí, že "*bez iránskych peňazí by v Libanone nebol žiaden Hizballáh. […] Koniec koncov, Hizballáh je len predĺženou rukou Iránu v Libanone.*"[287] To vedie k obavám Izraelu, že pri akejkoľvek konfrontácii s Iránom by musel zároveň čeliť týmto skupinám a ich raketovým útokom.[288]

Odhaduje sa, že celkový rozpočet Iránu na obranu presahuje 13-14 miliárd $,[289] čo je o 2-3 miliardy menej, než je rozpočet Izraela.

Popis iránskych schopností v *The Military Balance* teda odmieta možnosť, že by Irán mohol viesť veľkú ofenzívu a byť tak konvenčnou hrozbou pre Izrael. Na druhej strane však Irán investuje do nekonvenčných možností a do vývoja jadrovej možnosti. V rámci nej sa venuje aj vývoju balistických rakiet, ktoré dokážu niesť hlavice rôzneho typu (chemické, biologické, jadrové, ale aj konvenčné). Mladí Iránci, ktorí vyrástli pod sankciami zo strany západu, vnímajú vedecký vývoj ako patriotické vyjadrenie národného úspechu a podporujú jadrový program.[290]

4. 2. Názory na rozsah a využitie potenciálnych iránskych jadrových zbraní

Medzinárodná agentúra pre atómovú energiu vydala prvé varovania, ktorými spochybnila čisto mierové ciele jadrového vývoja v Iráne, v roku 2004.[291] Akékoľvek žiadosti o inšpekcie sa stretli s odkladaním, pretvárkou, či rovno odmietnutím.[292] Bývalý iránsky prezident M. Ahmadinedžád v roku 2007 tvrdil, že jeho krajina napreduje v oblasti jadrovej technológie obrovským tempom. Dôkazy však tvrdili opak - Irán bol ešte ďaleko aj od samotnej civilnej jadrovej energie.[293] Ak by Izrael v tej dobe chcel hrozbu eliminovať a zbombardovať jadrový komplex v Natanze, nič by nedosiahol, pretože vedomosti,

---

[286] INTERNATIONAL INSTITUTE FOR STRATEGIC STUDIES. (2011). *The Military Balance 2011*. s. 297.
[287] CORSI, J. R. (2009). *Why Israel Can't Wait: the coming war between Israel and Iran.* s. 36
[288] Tamtiež. s. 45.
[289] INTERNATIONAL INSTITUTE FOR STRATEGIC STUDIES. (2011). *The Military Balance 2011*. s. 297.
[290] TYLER, P. (2012). *Fortress Israel: the inside story of the military elite who run the country - and why they can't make peace.* s. 3.
[291] SACHAR, H. M. (2010). *A history of Israel: from the rise of Zionism to our time.* s. 1100.
[292] Tamtiež.
[293] COOK, J. (2008). *Israel and the Clash of Civilisations: Iraq, Iran and the Plan to Remake the Middle East.* s. 46.

ktoré iránski vedci nadobudli v oblasti jadrovej technológie by zničené neboli a útok by akurát viedol k zvýšenému úsiliu Iránu.[294]

Dubajský šejk a premiér Spojených arabských emirátov Mohammed bin Rashid Al Maktoum sa pre BBC vyjadril, že sa Ahmadinedžáda pýtal, či vyvíja jadrové zbrane. A podľa Maktoumových slov mu Ahmadinedžád odpovedal: "Čo by som robil. Keby som aj mal prostriedky na transportáciu týchto zbraní do Izraela, koľko Palestínčanov by som zabil? Európania a Američania potom zničia moje mestá v Iráne, takže ja nie som šialený, aby som niečo také urobil. Sú to zbrane minulosti."[295] Aj T. Miklos je skeptický voči myšlienke, že by Irán túžil nadobudnúť jadrové zbrane na to, aby spustil vojnu proti Izraelu. Izrael totiž má jadrové zbrane na to, aby odstrašil Irán. Jadrový úder voči Izraelu, či dokonca voči Spojeným štátom by bol samovraždou a Iránske vedenie si je toho vedomé. Ako povedal sám Ahmadinedžád: "Ktorý inteligentný človek by sa pustil do boja s 5000 americkými bombami s jednou bombou?" Zhromažďovanie jadrových zbraní tiež nazval "mentálne retardovaným" správaním.[296]

Iránska jadrová zbraň by slúžila na obranu v súlade s normami. A režim má dôvody na obavy. Jeho sused, Pakistan, ktorý je sunnitským moslimským štátom, jadrové zbrane vlastní. Irán sa zároveň najviac obáva Spojených štátov, ktoré v nedávnej histórii podnikli inváziu do dvoch iránskych susedov a samotný Irán zaradili do Osy zla.[297] Práve obavy z reakcie Spojených štátov na akýkoľvek iránsky útok voči Izraelu by mali byť postačujúcim odstrašovacím prostriedkom. Tento názor zastáva aj Y. Evron, ktorý zároveň tvrdí, že žiaden režim, ani ten s najextrémnejšou ideológiou, sa neutiahne k samovražde.[298]

Izrael však iránsky program vníma ako hrozbu a to bez ohľadu na výsledky rokovaní medzi Iránom, USA a ďalšími piatimi krajinami, ktoré majú za cieľ vytvoriť rámec, v ktorom sa Irán pri svojom jadrovom programe môže pohybovať. Podľa izraelského premiéra Benjamina Netanyahua je navrhovaná dohoda "*zlou dohodou*" a izraelská diplomacia sa už rok snaží svetových lídrov presvedčiť, že je chybou povoliť Iránu

---

[294] COOK, J. (2008). *Israel and the Clash of Civilisations: Iraq, Iran and the Plan to Remake the Middle East.* s. 46.
[295] Rozhovor s dubajským šejkom Mohammed bin Rashid Al Maktoumom na BBC, odvysielané dňa 17. 1. 2014.
[296] MIKLOS, T. (Jeseň, 2012). *Unraveling the Myth of Opacity: How Israel's Undeclared Nuclear Arsenal Destabilizes the Middle East.* International Affairs Review.
[297] Tamtiež.
[298] EVRON, Y. (Júl, 2008). An Israel-Iran Balance of Nuclear Deterrence: Seeds of Instability. s. 52.

akúkoľvek jadrovú kapacitu.[299] Podľa bývalého šéfa Mossadu S. Shavita nemôže "I*zrael konať nijako inak, než sa pripraviť na najhorší možný scenár. Ak ju [bombu] získa [Irán], tak ju použije. Dobre, možno najprv použijú donucovacie prostriedky, či iné kroky, ale nebudú váhať ju použiť. Irán má momentálne 80 miliónov [obyvateľov] a absorbovať jadrový útok pre neho nebude príliš vysokou cenou pri dosahovaní svojich náboženských cieľov.*"[300] Izraelská verejnosť rozmýšľa v súlade so svojimi politikmi. V prieskume verejnej mienky z roku 2012 vnímalo 77 % Izraelčanov iránsky jadrový program ako existenčnú hrozbu a 60 % sa domnieva, že jediný spôsob ako program zastaviť je vojenský zásah.[301] Irán tiež predstavuje hrozbu ako takú v súvislosti s druhom svojho vedenia a zriadenia. G. Weigel tvrdí, že pokiaľ bude iránsky štát kontrolovaný zástancami apokalypsy, bude Irán hrozbou pre seba, ako aj pre svet.[302]

Barak O. a Scheffer G. vo svojej analýze vzťahov medzi Iránom a Izraelom pri potenciálnom jadrovom vyzbrojení oboch poukazujú na skutočnosť, že počas Studenej vojny jadrové odstrašovanie a vzájomne zaručené zničenie mali za výsledok rovnováhu, ktorú sa ani jedna veľmoc počas desiatok rokov neopovážila prekročiť, paradoxne teda jadrové zbrane viedli k stabilite.[303] Čo sa týka Indie a Pakistanu, jadrové zbrane vo vlastníctve oboch týchto krajín nepomohli vyhnúť sa niekoľkým konfliktom.[304] Dá sa len špekulovať o tom, aké následky by priniesli jadrové zbrane vo vlastníctve ako Iránu, tak Izraela. Došlo by k stabilite? Alebo sa naopak ani jedna krajina nebude obávať tej druhej?

4. 3. Iránska podpora teroristických organizácií

Bývalý veľvyslanec Izraela v OSN Dore Gold tvrdí, že zdroj konfliktu medzi Izraelom a jeho susedmi a v regióne ako takom nemá nič spoločné s územím. Podľa neho boli územné rozdiely Libanonu a Gazy vyriešené[305], no ich útoky na Izrael neprestali.[306] Hamás

---

[299] CASEY, N. (1. 4. 2015). *Israel Readies Next Steps to Counter Any Iran Nuclear Deal.* The Wall Street Journal.
[300] TYLER, P. (2012). Fortress Israel: the inside story of the military elite who run the country - and why they can't make peace. s.487.
[301] IMRA. (26. 3. 2012). *Poll: 77 Percent of Israelis See Iran Nukes as Existential Threat.*
[302] WEIGEL, G. (2007). *Faith, Reason and the War Against Jihadism.* s. 100.
[303] BARAK, O., & SHEFFER, G. (2009). *Existential threats and civil-security relations.* s. 274-275.
[304] Tamtiež. s. 274-276.
[305] Tu veľvyslanec opomína skutočnosť, že obe organizácie zavrhujú existenciu Izraela ako takého, a teda územné nároky podľa nich vyriešené byť nemusia. Najmä čo sa týka Západného brehu, ktorého celistvosť a konečné riešenie je záujmom arabskej spoločnosti ako takej.
[306] CORSI, J. R. (2009). *Why Israel Can't Wait: the coming war between Israel and Iran.* s. 55.

a Hizballáh majú jedného spoločného činiteľa a tým je iránska podpora. Izraelčania sa preto domnievajú, že útoky sa už viac netýkajú územných nárokov, ale sú spojené s iránskym odhodlaním stať sa regionálnym hegemónom.[307] Bývalý premiér Ehud Olmert obvinil Irán z toho, že stojí za všetkými izraelskými nepriateľmi v regióne (Sýriou, Hamásom, Hizballáhom).[308]

Ďalšia analýza publikovaná nemeckým magazínom Spiegel[309] zhŕňa, že Ajatolláh Chámeneí jednoznačne naplnil svoj mandát: rozšírenie a exportovanie revolúcie. "*V južnom Libanone Iránom vyzbrojený Hizballáh predstavuje priamu hrozbu Izraelu. V Sýrii šiitske milície zabezpečujú prežitie Iránom podporovanej diktatúry Bashara Assada. V Iraku ozbrojené skupiny pod iránskym vedením vedú boje proti Islamskému štátu. A teraz s napredovaním údajne Iránom podporovaných husískych rebelov v Jemene sa šiitsky vplyv tiahne od Stredozemného mora do Adenského zálivu."*[310]

Hoci zmena iránskeho prezidenta priniesla umiernenejšiu rétoriku voči Izraelu a ochotu rokovať s jadrovými mocnosťami o obmedzení iránskeho jadrového programu, Izrael Irán naďalej vníma ako štátnu hrozbu číslo jedna. Bývalý iránsky prezident Ahmadinedžád hovoril o vymazaní Izraelu z mapy sveta.[311] Súčasný prezident Rouhani nazval Izrael "*starou ranou",* ktorá by mala byť odstránená.[312]

Dňa 18. apríla 2015 sa v Teheráne konal armádny sprievod predvádzajúci nové zbrane. V rámci sprievodu bol aj kamión s obrovským bannerom s nápisom "S*mrť Izraelu"*.[313] Rakety majú tento slogan na sebe tiež vyrytý. Sprievod predviedol protilietadlové rakety S-300 dodané Ruskom, k čomu sa Izrael samozrejme stavia negatívne.[314] Prezident Rouhani sa k tomu vyjadril slovami, že plán iránskej akcie je defenzíva a nie ofenzíva.[315] Podobné slogany však len pridávajú znepokojenia na izraelskej strane.

---

[307] CORSI, J. R. (2009). *Why Israel Can't Wait: the coming war between Israel and Iran.* s. 55.
[308] COOK, J. (2008). *Israel and the Clash of Civilisations: Iraq, Iran and the Plan to Remake the Middle East.* s. 74.
[309] BEDNARZ, D., REUTER, C. & ZAND, B. (3. 4. 2015). *Proxy War in Yemen: Saudi Arabia and Iran Vie for Regional Supremacy.* Spiegel Online International.
[310] Tamtiež.
[311] MACASSKIL, E. & MCGREAL, C. (27. 10. 2005). *Israel should be wiped off map, says Iran's president.* The Guardian.
[312] CBS News. (2. 8. 2013). *New Iran president Hasan Rouhani calls Israel an "old wound".*
[313] The Times of Israel. (18. 4. 2015). *Iran marks Army Day with cries of 'Death to Israel, US'.*
[314] Israel Ministry of Foreign Affairs. (19. 4. 2015). *PM Netanyahu: Statement on Iranian weapons.*
[315] The Times of Israel. (18. 4. 2015). *Iran marks Army Day with cries of 'Death to Israel, US'.*

4. 4. Rokovania o jadrových zbraniach

Po tom, čo bol za iránskeho prezidenta zvolený v roku 2013 H. Rouhani, boli obnovené rokovania medzi Iránom a šiestimi[316] svetovými mocnosťami. Dňa 2. apríla 2015 sa krajiny dohodli na rámci[317] pre novú dohodu, ktorá by mala byť vypracovaná do 30. júna. Dohoda v skratke sťaží možnosť Iránu získať jadrovú zbraň tým, že obmedzí obohacovanie uránu a Irán tiež nebude môcť produkovať plutónium, ktoré môže byť použité v zbraniach. Irán tiež súhlasil s prestavbou ťažkovodného výskumného reaktoru pri meste Arak a s obmedzeniami týkajúcich sa akumulácie ťažkej vody. Za tu mu budú ukončené sankcie (v jadrovej oblasti) hneď ako bude inšpekciami dokázané, že Irán podnikol kľúčové kroky v jadrových otázkach. Dohoda tiež predĺži čas, za ktorý by Irán mohol jadrovú zbraň získať, keby sa neskôr rozhodol dohodu porušiť. Momentálne analytici tvrdia, že Irán je 2-3 mesiace od získania jadrovej bomby, no po implementácii dohody by to malo byť jeden rok. Americké sankcie týkajúce sa terorizmu, porušovania ľudských práv a riadených rakiet budú naďalej platné. To, či dohoda nakoniec vstúpi v platnosť závisí od ďalších premenných - amerického kongresu, kde Izrael má vysokú podporu, a súhlasu iránskeho duchovného vodcu Ajatolláha Alího Chámeneího.

Kým ostatné svetové mocnosti[318] tvrdia, že dohoda je dobrá a sú s ňou spokojní, Izrael dohodu odmietol. Premiér B. Netanjahu tvrdí, že dohoda ohrozuje izraelskú existenciu v telefonáte B. Obamovi: "*Táto dohoda zlegitimizuje iránsky jadrový program, podporí iránske hospodárstvo a zvýši iránsku agresiu a teror na Blízkom východe a inde."*[319] Netanjahu zároveň tvrdí, že právo na existenciu Izraela by malo byť zakomponované v dohode, čo americká strana odmietla s tvrdením, že dohoda sa týka čisto jadrovej otázky.[320] Izraelský minister inteligencie Y. Steinitz povedal, že Izrael bude proti jadrovej hrozbe bojovať pomocou diplomacie a inteligencie. No dodal: "*ak nebudeme mať na výber, nebudeme mať inú možnosť... vojenská možnosť je na stole."*[321] Podľa Izraela totiž už samotná skutočnosť, že Irán je schopný a po dohode už aj legitimizovaný obohacovať

[316] USA, Nemecko, Veľká Británia, Čína, Francúzsko, Rusko.
[317] Podrobnosti dohody viď na CNN. (2. 4. 2015). *Parameters of the tentative Iran nuclear deal.*
[318] Príklady vyjadrení viď na: Al Jazeera. (3. 4. 2015). *World leaders react to Iran nuclear deal.*
[319] O'MALLEY, N. (4. 4. 2015). *Nuclear deal 'would increase Iran's aggression', says Israel's Benjamin Netanyahu.* The Sunday Morning Herald.
[320] Fox News. (4. 4. 2015). *State Department rejects call for Iran deal to affirm Israel's 'right to exist'.*
[321] O'MALLEY, N. (4. 4. 2015). Nuclear deal 'would increase Iran's aggression', says Israel's Benjamin Netanyahu. The Sunday Morning Herald.

urán, predstavuje hrozbu.[322] To, čo sa západným krajinám môže zdať ako dobrá dohoda, Izraelu stále nestačí.

Virtuálna jadrová zbraň má na Izrael menší odstrašovací účinok, než zbraň skutočná a je preto možné, že Izrael bude pokračovať vo svojich riskantných snahách podkopať iránsky jadrový program sabotážou a cielenými vraždami.[323] Čo však naopak môže viesť k tomu, že Irán prehodnotí svoj postoj a predsa len získa jadrové zbrane, pretože len tie mu ponúknu bezpečnosť, ktorú sa snaží dosiahnuť.[324]

Ďalšou možnosťou do budúcnosti ostáva, že táto dohoda by mohla zvýšiť napätie v regióne. Arabské mocnosti ako Saudská Arábia, či Egypt by mohli prísť k záveru, že Iránu bolo umožnené stáť na prahu k jadrovej zbrani a rozhodnúť sa, že aj oni by mali mať svoje vlastné jadrové programy.[325]

[322] WALTZ, K. N. (Júl/August 2012). *Why Iran Should Get the Bomb.* Foreign Affairs.
[323] Popis, ako tieto cielené vraždy prebiehajú je v prológu knihy P. Tylera - *Fortress Israel* (s. 3-4).Autor popisuje vraždy D. Rezaeinejada, inžiniera zbraní, a M. A. Roshana, zástupcu riaditeľa zariadenia Natanz, v rokoch 2011 a 2012. Obaja zahynuli cestou do práce v rannej premávke zbraňami motorkárov, ktorí sa ihneď po vražde vytratili v premávke.
[324] WALTZ, K. N. (Júl/August 2012). *Why Iran Should Get the Bomb.* Foreign Affairs.
[325] PERRY, D. & SCHRECK, A. (17. 3. 2015). *Analysis: An Iran deal could have broader implications.* Yahoo News.

5. HROZBA ISLAMSKÝCH EXTRÉMISTICKÝCH SKUPÍN – AKO HROZBA NA ÚROVNI NEŠTÁTNYCH SKUPÍN

Izrael vo svojich stretoch poslednej dekády nečelí bežnému nepriateľovi, ktorým by bol štát. Štáty a ich vlády sa síce môžu stať potenciálnou hrozbou, keďže Izrael vnímajú ako votrelca regiónu, no ich nenávisť ostáva pri rétorike.

Štát musí zhodnotiť výhody a nevýhody možného napadnutia iného štátu. Medzinárodné odmietnutie, sankcie, odveta, ekonomický úpadok a utrpenie vlastného obyvateľstva sú premennými, ktoré do úvahy vezme každý štátny aktér.

Neštátna skupina sa takýmito záležitosťami zaoberať nemusí. Jej ciele a dôvody existencie sú obmedzené. Vedú asymetrický boj, keď nemajú tak technologicky vyvinuté prostriedky, ako ich nepriateľ, ktorého sa snažia zničiť - Izrael.

Skutočnosť, že neštátne skupiny získali na sile je do istej miery vedľajším produktom úpadku štátov. Väčšina arabských štátov regiónu si momentálne rieši svoje vnútorné problémy súvisiace s arabskou jarou, povstaniami a zmenami režimov.

Od vzniku Izraela vo vojenskej konfrontácii proti nemu stáli najmä Egypt, Sýria a Irak. Egypt uzavrel s Izraelom mierovú zmluvu už v roku 1979. Dnes sú všetky tri krajiny predmetom vnútorných rozvratov. V Egypte bol najprv zvrhnutý prezident Hosni Mubarak, nahradil ho zvolený Mohamed Morsi, ktorý bol v roku 2013 tiež zvrhnutý. Momentálne na poste prezidenta úraduje Abdel Fattah el-Sisi. Sýria sa zmieta v občianskej vojne s vyše 220 000 obeťami[326], kde už proti sebe nestoja len dve strany, ale dokonca tri: sýrska vláda, sýrski rebeli a Islamský štát (IS), ktorý po zrážkach s oboma dnes kontroluje obrovskú severovýchodnú časť sýrskeho územia.[327] IS ovláda aj územie v Iraku, čím sa len zavŕšilo

[326] HADID, D. (15. 1. 2015). *Syrian Rebels And Government Reach Truce In Besieged Area.* The World Post.
[327] DRURY, F. (17. 1. 2015). *Revealed - how the threat of ISIS is spreading: Extremist group has DOUBLED the land it controls in just a few months despite more than 800 coalition airstrikes.* Mail Online.

to, čo už bolo zjavné odkedy USA začali s operáciou Iracká sloboda v roku 2003 a síce, že Irak je rozštiepená krajina, ktorá nie je pripravená na demokraciu[328].

Už v 80. rokoch izraelské bezpečnostné vedenie vyvíjalo myšlienky o tom, ako rozpustiť ostatné blízkovýchodné štáty podporou etnických a náboženských rozporov.[329] Izrael dúfal, že Irak, či Irán budú roztrieštené medzi svoje etnické a sektárske komunity.[330] Od invázie v Iraku si sľubovali dominový efekt a pád ďalších nepriateľov Izraela: Arafata, Nasrallaha, Assada, iránskeho ayatolláha a Kaddáfího.[331] Na druhej strane si uvedomovali, že úpadok Iraku môže poviesť k posilnenému vplyvu Iránu.[332]

"Izraelské bezpečnostné vedenie sa domnievalo, že izraelská regionálna dominancia a americká kontrola ropy by mohli byť dosiahnuté spoločne: pomocou vyprovokovania katastrofy na Blízkom východe formou sociálneho úpadku, série občianskych vojen a rozdelenia arabských štátov."[333]

Skutočnosti arabskej jari z tohto pohľadu jednoznačne priniesli Izraelu pozitíva. Už sa nemusí obávať rozsiahleho vojenského súboja s dobre vyzbrojenými štátnymi aktérmi. Namiesto toho sa môže zamerať na malé, horšie vyzbrojené jednotky bez obáv, že by musel viesť vojnu na viacerých frontoch. Tiež to zároveň vyzerá tak, že v Jemene proti sebe stoja dva arabské štáty, ktoré by sa oba radi stali hegemónom na Blízkom východe - Irán (údajne podporujúci husískych rebelov) a Saudská Arábia, ktorá sa postavila za jemenského prezidenta.

Na druhej strane sa však Izrael ocitá v situácii, kedy je od krajín regiónu izolovaný a nemôže hrať nijakú produktívnu rolu ani ako partner Arabským krajinám, ani ako spojenec západu.[334]

Neštátne skupiny túžiace po zániku Izraela, ktoré v mnohých prípadoch svojich bojovníkov rekruutujú pomocou propagandy a extrémnej rétoriky sa medzinárodného

---

[328] ZAKARIA, F. (12. 11. 2003). *Iraq is not ready for democracy.* The Guardian.
[329] COOK, J. (2008). *Israel and the Clash of Civilisations: Iraq, Iran and the Plan to Remake the Middle East.* s. XIII.
[330] Tamtiež.
[331] Tamtiež. s. 35.
[332] Tamtiež. s. 63.
[333] COOK, J. (2008). *Israel and the Clash of Civilisations: Iraq, Iran and the Plan to Remake the Middle East.* s. 91.
[334] TYLER, P. (2012). Fortress Israel: the inside story of the military elite who run the country - and why they can't make peace. s. 13.

odmietnutia neobávajú a sankcie sú pre nich irelevantné. Zameriavajú sa na obmedzený počet cieľov a jedným z nich je zničenie Izraela a ak nie to, tak aspoň vyhnanie izraelskej armády z určitých území. Štátni aktéri tu zohrávajú tieňovú úlohu, pretože tieto skupiny podporujú jednak finančne, a jednak tak, že im poskytujú pôsobisko a nepodnikajú legálne kroky k pozastaveniu činnosti týchto skupín. Irán je známy finančnou podporou Hizballáhu, Hamásu a Sýrskeho režimu[335].

Traumatologička A. Ofra tvrdí, že cieľom terorizmu nie je len počet obetí, ale dosiahnutie pocitu strachu, demoralizácie populácie a výhra v psychologickej vojne. Takáto metóda môže zabrať len proti spoločnostiam, ktoré priznávajú ľudskému životu vysokú hodnotu.[336] Teda proti západným spoločnostiam vrátane Izraelu.

Ľavicové aj pravicové vlády v Izraeli sa vždy zhodli na jednom - bezpečnostnej doktríne Izraela, ktorou je zabrániť formovaniu teroristických enkláv na hraniciach Izraela.[337] Tento cieľ sa jednoznačne nepodarilo dosiahnuť. Na libanonských hraniciach je Hizballáh, na sýrskych hraniciach sú jednotky Al Káidy, na juhu je Hamás a ďalšie jednotky Al Káidy na Sinajskom polostrove. Islamský štát si medzitým podrobuje Irak a Sýriu a blíži sa k Jordánskym hraniciam.[338]

V úvode tejto kapitoly je tiež vhodné definovať pojem džihád. Džihád je nábožensky inšpirovanou ideológiou, podľa ktorej majú moslimovia morálnu povinnosť použiť všetky možné prostriedky k tomu, aby sa svet podriadil islamu.[339] Podľa Koránu je to však len mierový duchovný boj - toto je pravdou a moslimovia, ktorí sa riadia výkladom z Koránu podľa Neuhausa nepredstavujú nepriateľa.[340] Džihád nie je spôsobený chudobou, ani faktickou existenciou Izraela. Džihádisti totiž neprechovávajú nenávisť voči západu kvôli Izraelu, ale nenávidia Izrael, pretože je súčasťou západu.[341]

---

[335] MAURO, R. *Fact sheet: Iranian support for terrorism.* Clarion Project.
[336] AYALON, O. & WATERS, F. S. (2002). *The Impact of Terrorism on Jews in Israel: An Interview with Ofra Ayalon.* In Trauma Practice in the Wake of September 11, 2011. s. 137
[337] HALEVI, Y. K. (27. 8. 2014). *I Have Two Nightmares About a Palestinian State*. New Republic.
[338] Tamtiež.
[339] Definícia podľa R. J. Neuhausa citovaná v: WEIGEL, G. (2007). *Faith, Reason and the War Against Jihadism.* s. 35-6.
[340] WEIGEL, G. (2007). *Faith, Reason and the War Against Jihadism.* s. 36.
[341] Tamtiež. s. 56-7.

5. 1. Hamás v Palestíne

Hamás je "*Hnutím islamského odporu"*[342] a vznikol v roku 1987 odštiepením od Moslimského bratstva. Svojimi teroristickými útokmi sa odlišoval od druhej skupiny Fatah, stranou, s ktorou Izrael viedol mierové rokovania od 90. rokov minulého storočia. Od roku 1997 zaradili Spojené štáty Hamás medzi teroristické skupiny a na tomto zozname sa nachádza dodnes, aj keď v roku 2006 vyhral voľby, no napätie medzi ním a Fatahom sa len vyostrovalo, čo v roku 2007 vyústilo v separáciu palestínskych území. Pásmo Gazy ovládol Hamás a Západný breh Fatah. Odvtedy prebiehali úsilia zblíženia oboch strán a v apríli 2014 bola podpísaná dohoda o zmierení. Následne bola v júni sformovaná vláda palestínskeho národného konsenzu, no tá dodnes nenaplnila svoju úlohu pripravením prezidentských a legislatívnych volieb.[343]

Podrobným popisom vzniku Hamásu, jeho ideológie a úlohy v mierovom procese medzi palestínskymi územiami a Izraelom som sa zaoberala v mojej bakalárskej práci s názvom *Hamás ako prekážka uzavretia mieru medzi Izraelom a Palestínou.* V závere tejto práce som zhodnotila, že:

"Hamás je vo všetkých možných riešeniach rušivým elementom tým, že akékoľvek úsilie a snahy znemožňuje, pretože mu podľa svojho ustanovujúceho Štatútu ide predovšetkým o zničenie Izraela a založenie jediného štátu na celom území, a to Palestíny. Izraelské vedenie je preto čím ďalej tým menej ochotné robiť ústupky. Ak aj nejaké totiž urobí, Hamás a samovražedných atentátnikov to nezastaví."[344]

Bezpečnostné opatrenia Izraela a blokáda viedli k zníženiu počtu samovražedných atentátov, no raketové útoky to neznížilo. Izrael sa s nimi v súčasnosti vysporiadava už vyššie zmienenými protiraketovými systémami. Zdá sa, že tento boj je akurát o tom, komu skôr dôjdu rakety, či financie. Jediný výsledok rakiet odpálených z Gazy na územie Izraela je skutočnosť, že Izrael musí vynakladať obrovské financie na každú jednu

[342] INTROVIGNE, M. & POSPÍŠIL, C. V. (2003). Hamás: islámský terorismus ve Svaté zemi. Praha, Vyšehrad. s. 36.
[343] MELHEM, A. (20. 3. 2015). *The deepening rift between Fatah, Hamas.* Al Monitor.
[344] PODRACKÁ, P. (Máj 2010). *Hamás ako prekážka uzavretia mieru medzi Izraelom a Palestínou.* Bakalárska práca, VŠE. s. 48.

zostrelenú raketu. Až 57,9 % Palestínčanov si myslí, že odpaľovanie rakiet na izraelské územie, je dobrý nápad.[345]

Izraelský odpor a občasné operácie, ktoré nasledovali po obdobiach zintenzívnených raketových útokov, mali za následok, že čím ďalej tým viac Palestínčanov súhlasí s Hamásom v tom, že násilný džihád je jedinou cestou, ako sa zbaviť Izraelčanov[346] Neskrývaná podpora Hizballáhom, je len ďalším dôkazom pre Izrael, že otvorenie Gazy medzinárodnej rekonštrukcii a toku ľudí a tovaru by viedlo k vyzbrojeniu veľmi nebezpečného nepriateľa.[347]

Gaza je v zúfalej hospodárskej situácii a trpí izoláciou a nemožným pohybom obyvateľstva.[348] Úroveň podvýživy sa dá porovnávať s krajinami subsaharskej Afriky a nezamestnanosť presahuje 50 %.[349] Pásmo Gazy je zároveň jedným z najhustejšie osídlených územných celkov (4 750 obyvateľov na km2) na svete po mestských štátoch ako Makao, Monako, Singapur a Hong Kong.[350] Celkovo na palestínskych územiach žije vyše 25 % (v roku 2011) obyvateľstva na hranici chudoby.[351]

K poslednému konfliktu medzi Izraelom a pásmom Gazy došlo v lete roku 2014. Predchádzalo tomu niekoľko kľúčových udalostí. Skutočnosť, že Hamás sa postavil za sýrskych rebelov, viedla k tomu, že Hizballáh, aj Irán ho prestali podporovať.[352] Zároveň došlo v Egypte v júli 2013 k zvrhnutiu pro-hamáskeho prezidenta Morsiho a k vláde nastúpil veliteľ ozbrojených síl Al-Sisi, ktorý bol neskôr ako prezident potvrdený aj vo voľbách.[353] Ten uzavrel tunely, ktorými Hamás počas blokády do pásma Gazy pašoval zbrane vrátane rakiet,[354] čo nedávno nasledoval vyhlásením trestu smrti pre kohokoľvek, obvineného z budovania týchto tunelov.[355] Hamás bol teda oslabený a pristúpil k vyššie zmienenej dohode o zmierení s Fatahom. V tej dobe neboli lídri Hamásu dokonca schopní ani vyplácať platy svojim vládnym úradníkom a od Fatahu

---

[345] Palestinian Center for Public Opinion. (9. 12. 2014). *Poll No. 195.*
[346] CORSI, J. R. (2009). *Why Israel Can't Wait: the coming war between Israel and Iran.* s. 40.
[347] Tamtiež. s. 45
[348] HARMS, G. (2012). *The Palestine-Israel conflict: a basic introduction.* s. 202.
[349] Tamtiež.
[350] Index Mundi.
[351] Worldbank. *Data: West Bank and Gaza.*
[352] ENTOUS, A. & CASEY, N. (6. 8. 2014). *Gaza Tension Stoked by Unlikely Alliance Between Israel and Egypt.* The Wall Street Journal.
[353] Tamtiež.
[354] Tamtiež,
[355] LEVI, Y. (12. 4. 2015). *Report: A-Sisi Declares Death Penalty to Tunnel-Diggers.* Abutz Sheva.

očakávali pomoc.[356] Medzi všetkými týmito problémami boli z židovských osád[357] na Západnom brehu unesení traja izraelskí tínedžeri a následne boli nájdení mŕtvi. Obvinený bol Hamás.[358] Izrael reagoval obkľúčením aktivistov na Západnom brehu, čo vyprovokovalo Hamás k zvýšeným raketovým útokom z Gazy.[359]

Dňa 8. júla 2014 tak začal rozsiahly ozbrojený konflikt medzi Hamásom a Izraelom, prvý takejto sily od operácie Cast Lead, ktorá začala koncom roku 2008.[360] Prímerie bolo dosiahnuté až 26. augusta 2014. Vojna si vyžiadala 2 130 obetí (podľa OSN 70% bolo civilistov) na palestínskej strane a 67 na tej izraelskej (z toho 64 vojakov).[361]

V čase dokončovania tejto práce pracuje Izrael s Hamásom na dlho trvajúcom prímerí (možno až 15 rokov).[362] Zo strany Fatahu došlo k špekuláciám, že Hamás vyjednáva s Izraelom o ustanovení separátneho štátu pre Palestínčanov v pásme Gazy. Podľa Fatahu je toto presne to, čo Izrael chce - rozdeliť Palestínčanov na enklávy. Hamás však takéto obvinenia odmietol so slovami: "*S Izraelom vyjednávame len pomocou zbrane."*[363]

V súčasnosti je Hamás extrémne oslabený a v rámci Gazy je nevyhnutná rekonštrukcia, pretože pásmo bolo počas poslednej vojny značne poškodené. Rokovania o prímerí by mohli priniesť otvorenie ciest pre dodávky materiálov na obnovu. Nemyslím si preto, že by v blízkej dobe Izrael musel opäť čeliť vojne na tomto fronte. Na druhej strane sa však nedá vylúčiť, že akonáhle dôjde k obnove a nazbieraniu nových síl zo strany Hamásu, bude konflikt obnovený.

---

[356] ENTOUS, A. & CASEY, N. (6. 8. 2014). *Gaza Tension Stoked by Unlikely Alliance Between Israel and Egypt.* The Wall Street Journal.
[357] AL-GHARBI, M. (22. 7. 2014). *Israel, not Hamas, orchestrated the latest conflict in Gaza.* Al Jazeera. America.
[358] Ten pôvodne odmietol tieto obvinenia, no neskôr priznal, že únosy boli vykonané bojovníkmi Hamásu bez vedomie vedenia. (CNN. 26. 8. 2014. *Israel-Gaza truce reached, this time with no expiration date*)
[359] ENTOUS, A. & CASEY, N. (6. 8. 2014). *Gaza Tension Stoked by Unlikely Alliance Between Israel and Egypt.* The Wall Street Journal.
[360] Tamtiež.
[361] LEVS, J., SAYAH, R., WEDEMAN, B. (26. 8. 2014). *Israel-Gaza truce reached, this time with no expiration date*. CNN.
[362] ABU AMER. (14. 4. 2015). *Hamas warily eyes proposals for long-term truce with Israel*. Al Monitor.
[363] ABU TOAMEH. (11. 4. 2015). *PLO officials: Hamas negotiating with Israel on Palestinian state in Gaza.* The Jerusalem Post.

5. 3. Hizballáh v Libanone

Hizballáh je šiítskou organizáciou, ktorú Izrael radí medzi teroristické a USA do roku 2015[364] tiež. Vo svojom "Otvorenom liste"[365] z roku 1985 stanovuje Hizballáh svoj program. V rámci neho údajne[366] tvrdí, že Izrael je nenávideným nepriateľom a preto úsilie Hizballáhu bude ukončené, len ak tento nepriateľ bude vyhladený. Hizballáh neuzná akúkoľvek zmluvu, či mier s Izraelom.[367]

Izrael stál proti Hizballáhu vo vojne v roku 2006. Vo svetle udalostí posledných rokov Hizballáh vyjadril spolu s Iránom podporu Assadovmu režimu v Sýrii a Izrael sa spočiatku plánoval udalostiam len prizerať, keďže ako sýrske vládne jednotky, tak aj džihádistické rebelské skupiny sú proti existencii Izraela.[368] Ibaže práve Hizballáh sa celkovú destabilizáciu v Sýrii rozhodol využiť, presunul svoje jednotky na sýrsko-izraelské hranice, kde momentálne bojuje bo Assadovom boku, no nevylučuje možnosť využiť tento post proti Izraelu a nadobudnúť tak stratenú legitimitu.[369] Izrael sa konfrontácie s Hizballáhom obáva pravdepodobne momentálne viac, než konfrontácie s oslabeným Hamásom. Uvedomuje si totiž, ako rýchlo môže byť jeho vojenská výhoda neutralizovaná. Ak Hizballáh so svojimi desiatkami tisícmi rakiet obnoví boje s Izraelom, železná kupola nebude mať šancu.[370]

5. 4. Islamský štát

Islamský štát (IS) je radikálna sunnitská islamská skupina a ovláda veľké územia na východe Sýrie a severe Iraku. V roku 2006 sa odštiepila od Al-Káidy a bola oslabovaná americkými vojskami v Iraku. Medzi rokmi 2010 a 2013 však obnovila svoje schopnosti a obnovila svoje boje v Iraku. V apríli 2013 líder IS Baghdadi vyhlásil na území Sýrie a Iraku Islamský štát a koncom júna chalifát.[371] Svojimi prehnanými taktikami a rétorikou na seba upriamila celosvetovú pozornosť a postavili sa proti nej ako krajiny západné, tak aj

[364] The Times of Israel. (16. 3. 2015). *US intel report scrapped Iran from list of terror threats*.
[365] Council On Foreign Relations. (1. 1. 1988). *An Open Letter: The Hizballah Program.*
[366] Zničenie Izraela nebolo pôvodne zverejnené v preklade programu, no údajne sa v ňom nachádzalo. (Council on Foreign Relations. 1. 1. 1988. *An Open Letter: The Hizballah Program*)
[367] Council On Foreign Relations. (1. 1. 1988). *An Open Letter: The Hizballah Program.*
[368] HERZOG, M. (5. 3. 2015). *The next battle in the Israel-Hezbollah war is unfolding in southern Syria.* Business Insider.
[369] HERZOG, M. (5. 3. 2015). *The next battle in the Israel-Hezbollah war is unfolding in southern Syria.* Business Insider.
[370] HALEVI, Y. K. (27. 8. 2014). *I Have Two Nightmares About a Palestinian State*. New Republic.
[371] PAYNE, S. (25. 9. 2014). *United against Isis: Which countries are doing what?* The Independent.

blízkovýchodné a to dokonca aj tie islamské ako Irán a Saudská Arábia, či džihádistické skupiny ako Hizballáh. Zásah Spojených štátov si vyžiadal samotný Irak.[372] No IS svojou provokáciou jednoznačne Spojené štáty nabáda k invázii. Keby k nej došlo, bolo by to pre IS potvrdením toho, čoho hlásajú - a síce že USA chcú podniknúť moderné križiacke výpravy a zabiť Moslimov. Pre IS by to slúžilo ako propaganda a nástroj na nábor ďalších bojovníkov.[373]

Hoci je skupina momentálne sústredená v Iraku a Sýrii, IS sľubuje, že prelomí hranice Jordánska a Libanonu a oslobodí Palestínu.[374] Pritiahla podporu moslimov z celého sveta a darí sa jej rekruitovať občanov iných krajín, ktorí neváhajú zomrieť za ideológiu.[375] Tá hlása blížiacu sa apokalypsu.[376]

Izrael si po štyroch rokoch trvajúcom konflikte v Sýrii uvedomuje, že je lepšie mať na svojich hraniciach "dobre známeho diabla"[377], než islamskú, či džihádistickú alternatívu.[378] Čo sa týka boja proti IS, skutočnosť, že tento neuznaný štát nemá ani jedného spojenca a územie, ktoré ovláda je veľmi chudobné, je len otázkou času, kedy jeho atraktivita upadne.[379]

Proti Islamskému štátu sa v druhej polovici roku 2014 postavila koalícia viac než 60 západných a arabských štátov. Očakáva sa, že bude posilnená schopnosť sýrskeho, jordánskeho, líbyjského, egyptského, libanonského, či dokonca irackého režimu prežiť túto džihádistickú kampaň. Úspech, či porážka spojencov bude rozhodujúcou zložkou toho, ako bude Blízky východ vyzerať v nasledujúcich rokoch.[380] Samotný sýrsky prezident B. Assad sa nehrnie do boja proti IS, pretože porážka tejto skupiny by znamenala, že sa pozornosť opäť upriami na jeho režim ako na hlavného nepriateľa arabských krajín.[381]

---

[372] PAYNE, S. (25. 9. 2014). *United against Isis: Which countries are doing what?* The Independent.
[373] WOOD, G. (Marec 2015). *What ISIS Really Wants.* The Atlantic.
[374] BBC News. (26. 9. 2014). *What is Islamic State?*
[375] WOOD, G. (Marec 2015). *What ISIS Really Wants.* The Atlantic.
[376] Tamtiež.
[377] z angl. "the Devil we know"
[378] RABINOVICH, I. (13. 2. 2015). *A new Israeli policy on Syria: Should Israel threaten intervention?*. Brookings.
[379] WOOD, G. (Marec 2015). *What ISIS Really Wants.* The Altantic.
[380] KURZ, A. & BROM, S. (2014-2015). *Strategic Survey for Israel.* Institute for National Security Studies. s. 99.
[381] Tamtiež. s. 110.

5. 5. Možné zmeny v súvislosti s Arabskou jarou

Arabská jar, ktorá začala v Tunisku a preliala sa aj do ďalších arabských krajín, zástancov demokracie zo západných krajín spočiatku potešila, no izraelským politikom spôsobila obavy. Samozrejme, že si v demokratickom Izraeli uvedomujú, že demokratizačný proces všade na svete je dobré podporiť, no na druhej strane s demokraciou môže často prísť aj extrémizmus, alebo ťažšie vyjednávania s osobami, ktorí zastupujú ľud, než s diktátormi, ktorí na názor ľudí hľadieť nemusia. Stalo sa tak aj v Palestínskej samospráve po voľbách v roku 2006, ktoré priniesli jasné víťazstvo extrémnejšiemu Hamásu a tým pádom zbrzdili mierový proces, ba dokonca sa aktivitám Hamásu dá vyčítať aj pretrvávajúce napätie medzi oboma krajinami, ako následok neprestávajúceho ostreľovania raketami a následným pocitom nedostatočnej bezpečnosti v Izraeli. Aj s demokratizáciou Turecka a postupným poklesom významu armády v tejto krajine môžeme sledovať odklon od partnerských vzťahov s Izraelom.[382] V septembri 2011 vyhostilo Turecko izraelského veľvyslanca. Niektorí autori tvrdia, že Blízky východ, alebo Arabi ešte nie sú na demokraciu pripravení.[383] Čo sa týka Egypta, historik B. Lewis pred slobodnými voľbami v roku 2011 predpokladal, že pri slobodných voľbách budú mať výhodu náboženské strany, pretože už majú zabehnuté siete a používajú dobre známy jazyk.[384] Jazyk západnej demokracie je popri tom z veľkej väčšiny preložený len nedávno a pre veľké masy je nezrozumiteľný.[385] V Egypte nakoniec vyhralo Moslimské bratstvo s prezidentom M. Morsim, no pri moci sa dlho neudržalo. V roku 2013 boli v Egypte obnovené revolúcie a dnes je pri moci opäť sekulárny prezident, bývalý veliteľ ozbrojených síl Al-Sisi.

Zvrhnutý egyptský prezident H. Mubarak udržoval s Izraelom dobré vzťahy, ktorým pôdu za sprostredkovania USA v 70. rokoch pripravil ešte jeho predchodca A. Sadat mierovou zmluvou s Izraelom. Egypt a Jordánsko sú jediné krajiny, ktoré Izrael uznávajú a Egypt s Izraelom v posledných rokoch pred vypuknutím Arabskej jari v mnohých veciach

---

[382] viac k úpadku vzťahov medzi Izraelom a Tureckom, ktoré ešte prednedávnom prekvitali viď PODRACKÁ, P. (August 2011). *Turkish-Israeli relations.*
[383] viď Jewish World Review. (March 23, 2009). *Middle East still not ready for democracy.* By B. Rubin.; alebo The Jerusalem Post. (25. 2. 2011). *A mass expression of outrage against injustice.* An interview with historian Bernard Lewis by D. Horovitz.
[384] The Jerusalem Post. (25. 2. 2011). *A mass expression of outrage against injustice.* An interview with historian Bernard Lewis by D. Horovitz.
[385] Tamtiež.

spolupracoval. Dodržoval blokádu Gazy, ktorú na Gazu uvalil Izrael a to až do takej miery, že budoval oceľový podzemný múr, ktorý mal zabrániť pašeráckym tunelom vedúcim z Gazy do Egypta. Mubarak sa v podstate postavil proti ľudu, ktorý mu bol etnicky aj nábožensky bližšie a poklonkoval Izraelu len preto, aby si udržal priazeň a peniaze Spojených štátov. To samozrejme pred bežným egyptským obyvateľstvom, ktoré s Palestínčanmi súcití, nie je tak jednoduché obhájiť a preto sa Izrael už od začiatku nepokojov obával zhoršenia vzťahov s Egyptom[386]. Demokratický Egypt v rukách náboženských elít totiž v ich očiach nemohol znamenať Izraelu naklonený Egypt. Pre západný svet, rovnako ako aj pre Izrael, je kľúčové, aby bol región stabilný a tí, ktorí zo stability v podobe diktátorských režimov benefitovali, mali obavy.[387] Ako písali české Hospodářské Noviny: *"Vzťahy medzi Egyptom a Izraelom prechádzajú najväčšou krízou za posledných 30 rokov. Osadenstvo izraelskej ambasády aj s rodinnými príslušníkmi muselo byť evakuované z krajiny po tom, čo budovu napadol rozzúrený dav."*[388]

So zmenou vedenia v roku 2013 však došlo aj k zlepšeniu vzťahov s Izraelom, ako už bolo popísané vyššie v podkapitole venovanej Hamásu.

Celkovo som v tejto práci už niekoľko krát naznačila, že Arabská jar priniesla pre izraelskú bezpečnosť dvojsečné výsledky. Na jednej strane došlo k úpadku štátov a ich sústredeniu sa na seba, na svoje konflikty, či na svoju rekonštrukciu. Podpora pre Hamás bola oslabená, pretože ten oficiálne podporil sýrskych rebelov, kdežto jeho bývalí podporovatelia Hizballáh a Irán sa postavili za Assadov režim. Na druhej strane arabská jar priniesla radikalizáciu už tak radikálnych teroristických skupín a vznik nových, ešte radikálnejších (Islamský štát), ktoré tiež majú vo svojej doktríne zánik Izraela.

Existujú konšpiračné teórie, ktoré tvrdia, že Islamský štát bol pôvodne vytvorený za pomoci západných mocností, aby blízkovýchodný región rozbúril a spôsobil problémy a konflikty medzi samotnými Arabmi.[389] Izrael zatiaľ nijako neohrozil a stojí proti izraelskému údajne najväčšiemu nepriateľovi - Iránu. Od takto extrémnej skupiny by sa očakávalo, že sa postaví proti Izraelu, no k tomu zatiaľ nedošlo. Možno práve preto,

---

[386] O obavách zo zhoršenia vzťahov viď napr. Counter Punch. (9. 3. 2011). *Israel Cornered on Every Front: Netanyahu's Illusory Peace Plan.* By J. Cook.; alebo Hurriyet. (1. 2. 2011). *Is the Arab Spring Israel's nightmare?*. By M. Akyol.
[387] Hurriyet. (1. 2. 2011). *Is the Arab Spring Israel's nightmare?*. By M. Akyol.
[388] Hospodářské Noviny. (12. 9. 2011). *Izraelští diplomaté prchli z Egypta.* Autor: O. Soukup. s. 6.
[389] YouTube. (6. 9. 2014). *Hey Israel, Why Aren't You Afraid of ISIS- flv.*

že Izrael z tejto situácie získava a je tajným dodávateľom.[390] IS tiež nijako nenapadol Saudskú Arábiu, o ktorej sa tiež tvrdí, že je v regióne tajným spojencom Izraelu.[391] Duchovný vodca Iránu A. Khamenei dokonca označil vodcu IS za agenta Mossadu a predstavil plány, ako sa Izraelu, skutočného mozgu za IS, zbaviť.[392]

Izrael napriek týmto obvineniam označil IS za ilegálnu organizáciu a zakázal styky s príslušníkmi IS.[393] Navrhnutý bol tiež zákon, ktorý kriminalizuje rozhodnutie akéhokoľvek izraelského občana pridať sa k zahraničným milíciám.[394]

Pravdou je jedno. Izrael sa ocitá uprostred regiónu, kde je podkopaná stabilita každej jednej krajiny. Niektoré krajiny sa zmietajú v občianskych vojnách, sú redefinované hranice, ďalšie krajiny sa konfliktov zúčastňujú pasívne, ako podporovatelia jednej, či druhej strany. A hoci momentálne zbrane nie sú namierené na Izrael, to neznamená, že došlo k mieru, či ukončeniu konfliktov medzi arabskými krajinami, či organizáciami a Izraelom. Súčasný zdanlivý pokoj môže byť len dočasný.

[390] CHUCKMAN, J. (2. 3. 2015). *ISIS: What's really terrifying about this threat.* Pravda.
[391] Tamtiež.
[392] FLANAGAN, B. (10. 11. 2014). *Suprerme Leader of Iran claims ISIS Leader is an Israeli Mossad Agent.* World News Daily Report.
[393] The Jerusalem Post. (4. 9. 2014). *Former intel chief: No reason for Israel to fear Islamic State.*
[394] SAVIR, A. (2. 11. 2014). *Israeli Arabs Join ISIS, Get Scared and Flee.* United with Israel.

6. BUDÚCNOSŤ IZRAELA

Izrael sa desaťročia tešil podpore zo strany USA. Spojené štáty sa snažili sprostredkovať mier medzi Izraelom a Palestínskou samosprávou a zároveň ustanovenie palestínskeho štátu, no kvôli tvrdohlavosti a nezmieriteľnosti požiadaviek každej zo strán k tomu nedošlo. Súčasný izraelský premiér B. Netanjahu je k mieru naklonený menej, než jeho predchodcovia, pokračuje s rozvojom izraelských osád na území, ktoré by malo patriť budúcemu palestínskemu štátu a americký prezident B. Obama už nepodporuje izraelské kroky za každú cenu. Na riešení tejto otázky sa administratívy týchto dvoch spojencov rozchádzajú.[395] Američania sa snažia dohodnúť sa s Iránom o obmedzení jadrového výskumu na čisto mierové účely, no Izrael sa proti týmto snahám stavia s tvrdením, že takáto dohoda Iránu akurát uľahčí získanie jadrových zbraní a ohrozí izraelskú bezpečnosť.[396] Americká administratíva podľa magazínu *Foreign Policy* označila izraelského premiéra za zbabelca.[397] V čase písania tejto diplomovej práce sa o dohode diskutuje v americkom Kongrese, kde sa Izrael teší podpore[398] a dúfa, že konečná dohoda nakoniec bude v prospech jeho bezpečnostných záujmov. Izrael nedopustí, aby sa Irán dostal k hranici získania jadrovej zbrane. Inými slovami, ak zlyhá diplomacia, bude na stole vojenská možnosť. V tejto otázke už boli podniknuté kroky v alokácii rozpočtu a pripravenosti Izraelských obranných síl.[399]

Y. Evron vo svojej analýze rovnováhy medzi Iránom a Izraelom rozlišuje nasledujúce premenné, ktoré ovplyvňujú stabilitu: (1) politický kontext regiónu, (2) počet hlavných aktérov, (3) teritoriálna súvislosť, (4) režim, spoločnosť a socializácia v jadrových záležitostiach, (5) schopnosť odvetného úderu, (6) velenie a kontrola, (7) interakcie.[400] Vývoj v každej jednej z týchto premenných ovplyvní vzťahy medzi týmito dvoma krajinami. Fakt, že krajiny spolu nezdieľajú hranicu je zmierňujúci, no skutočnosť, že Irán podporuje hlavných izraelských nepriateľov, hovorí o smrti Izraela a vyvíja jadrové kapacity je zase zaťažujúca.

---

[395] KURZ, A. & BROM, S. (2014-2015). *Strategic Survey for Israel.* Institute for National Security Studies. 9.
[396] RT. (15. 4. 2015). *Israel cheers as Obama retreats before Congress on Iran deal.*
[397] FRANCIS, D. (30. 10. 2014). *FP's Situation Report: U.S. relations with Israel reach a new low; Obama tries to seize control of the Ebola narrative; the Peshmerga enters Kobani; and much more.* Foreign Policy
[398] RT. (15. 4. 2015). *Israel cheers as Obama retreats before Congress on Iran deal.*
[399] KURZ, A. & BROM, S. (2014-2015). *Strategic Survey for Israel.* Institute for National Security Studies. s. 71.
[400] EVRON, Y. (Júl, 2008). *An Israel-Iran Balance of Nuclear Deterrence: Seeds of Instability.* s. 53-57

Čo sa týka dvojštátneho riešenia medzi Izraelom a Palestínskou samosprávou a možnosti, že by tieto dve jednotky mohli mierovo žiť jedna vedľa druhej, panujú naprieč blízkovýchodným regiónom pochybnosti o takejto možnosti. Napríklad v Libanone v takúto možnosť neverí 79 % ľudí, v Tunise 71 %, v samotnej Palestínskej samospráve 63 %.[401] Izrael s Hamásom odmieta vyjednávať, a Hamás má s Fatahom svoje problémy. Existujú špekulácie, že ak nedôjde k riešeniu, a hospodárska situácia v pásme Gazy sa nezlepší, mohlo by dôjsť k eskalácii aj na Západnom brehu, možno dokonca k "tretej intifáde."[402] Možnosť zvýšeného násilia naznačujú skutočnosti, kedy sa zvyšuje množstvo spontánnych teroristických útokov zo strany jednotlivcov bez akejkoľvek organizačnej príslušnosti.[403] Polovica izraelských problémov, by bola vyriešená, keby došlo k mierovému riešeniu a vzniku Palestínskeho štátu. K tomu nedôjde, ak Izrael nepristúpi na hranice z roku 1967 a na tie pravdepodobne nepristúpi kvôli obrovskému množstvu izraelských osád, ktoré by tak ostali mimo izraelského štátu. Existujú teda oprávnené obavy, že k riešeniu nedôjde.

Ďalšie názory varujú pred skutočnosťou, že Izrael si bude musieť vybrať medzi demokraciou a okupáciou.[404] Najextrémnejším možným výsledkom je, že Izrael jedného dňa vyhlási Západný breh za svoje územie.[405] Hoci to momentálne nie je medzi Izraelčanmi, ani medzi izraelskými politikmi populárne riešenie, množstvo židovských osád na tomto území k tomu skôr či neskôr nútene povedie. Ak bude okupácia pokračovať, Palestínska samospráva pravdepodobne príde o moc.[406]

Pesimisti neveria, že Izrael bude existovať za súčasného status quo dlhodobo. Bývalý izraelský prezident S. Peres v roku 2011 vyhlásil, že ak nedôjde k mierovému riešeniu za existencie dvoch štátov, hrozí, že Izrael sa stane krajinou dvoch národností, čo je situácia, za akej podľa Peresa dôjde k zániku Izraela ako židovského štátu.[407] Toto je demografická existenčná hrozba, ktorá už bola spomenutá na začiatku tejto diplomovej práce. Súčasný izraelský prezident R. Rivlin tiež vyjadril obavy o izraelský osud.[408]

---

[401] Pew Research Center. (25. 6. 2014). *Mounting Pessimism about Two-State Israeli-Palestinian Solution.*
[402] KURZ, A. & BROM, S. (2014-2015). *Strategic Survey for Israel.* Institute for National Security Studies. s. 41-42
[403] Tamtiež. s. 42.
[404] FISCHER, M. (13. 4. 2015). *Israel's dark future.* Vox.
[405] Tamtiež.
[406] Tamtiež.
[407] VERTER, Y. (17. 6. 2011). *Peres warns: Israel in danger of ceasing to exist as Jewish state.* Haaretz.
[408] ZEVELOFF, N. (22. 4. 2015). *Reuven Rivlin Questions Future of Israel Amid 'Horrible' Hate — on Both Sides*. Forward.

Prichádza s idealistickým návrhom federácie, kde by po boku žili ako židia, tak moslimovia.

Henry Kissinger bol v roku 2012 citovaný s výrokom: "*O 10 rokov už nebude existovať žiaden Izrael."*[409] Americké spravodajské agentúry sa vo svojej tajnej štúdii s názvom *Príprava na Blízky východ bez Izraelu*[410] údajne zhodli v tom, že Izrael sa stal prekážkou americkej zahraničnej politiky pri udržovaní normálnych vzťahov s ostatnými krajinami Blízkeho východu.[411] Arabská jar a islamské obrodenie dali údajne Arabom a moslimom nový dych pri snahe zastaviť to, o čom si myslia, že je to nelegitímna, nemorálna a neudržateľná okupácia Palestíny.[412] Štúdia nebola nikde zverejnená a mnohí ju označili za falošnú.[413] Či už falošná je, alebo nie je, je isté, že aj naprieč americkým politickým spektrom existujú názorové rozdiely, čo sa týka Izraela a do akej miery by Spojené štáty mali túto krajinu podporovať či už finančne, alebo politicky.[414] Americkí realisti vzťah s Izraelom nevnímajú ako prínosný, ale ako zaväzujúci. Spojené štáty podľa nich majú veľmi nízky strategický prínos z tohto vzťahu. Amerika Izraelu poskytuje pomoc a zbrane, no Izrael je primárnym zdrojom hnevu moslimov voči Spojeným štátom.[415]

V medzinárodnej situácii, kedy došlo k zblíženiu Spojených štátov a Iránu a sľubu z iránskej strany, že nedôjde k vývoju jadrovej zbrane, stojí Izrael na okraji. Jeho protiiránsky postoj mu skôr uškodí, než pomôže pri dosahovaní bezpečnosti. Cestou, ktorou by sa izraelskí politici mali uberať, je cesta diplomacie a zblíženia s Iránom.

Okrem Iránu Izrael čelí neštátnym nepriateľom, voči ktorým vedie asymetrický konflikt. Jadrové zbrane, ktoré mali slúžiť na odstrašovanie, na takýchto aktérov nezaberajú. Nie sú totiž organizovaní na takej úrovni ako štáty a zásah proti nim by si vyžadoval vysoký počet civilných obetí.[416] Skupiny Hamás, Hizballáh, či Islamský štát zároveň nepripisujú ľudskému životu[417] takú hodnotu ako Izrael. Ich taktika spočíva v tom, že zbrane,

---

[409] The New York Post. (18. 9. 2012). *No More Israel.*
[410] z angl. Preparing for Post Israel Middle East.
[411] LAMB, F. (28. 8. 2012). *US Preparing for a Post-Israel Middle East?.* Foreign Policy.
[412] Tamtiež.
[413] napr: The Elder of Ziyon. (september 2012). *Franklin Lamb is quite a liar (updated).*
[414] BELMAN, T. (9. 9. 2012). *Op-Ed: New Study: 'Preparing for a Post Israel Middle East'.* Israel National News.
[415] OREN M. (Máj/Jún 2011). *The Ultimate Ally.* Foreign Policy.
[416] EL-DIN, A. N. *Israeli Nuclear Deterrence: The Failure of a Concept.* s. 118.
[417] Tamtiež. s. 133.

či teroristov ukrývajú v školách, nemocniciach a medzi civilistami. Počítajú s tým, že Izrael sa bude snažiť vyhnúť útokom na takéto ciele.

Posledné vydanie *Strategického prieskumu pre Izrael (2014-2015)*[418] izraelského Inštitútu pre národné bezpečnostné štúdiá sa zaoberá najmä palestínskou a iránskou otázkou, ako faktormi, ktoré majú vplyv na izraelskú bezpečnosť. Štúdia problematicky popisuje aj situáciu okolo vzniku Islamského štátu a fakt, že boje proti nemu viedli k výraznému vyzbrojeniu Hizballáhu, ktorého rakety teraz môžu zasiahnuť ktorúkoľvek časť izraelského územia.[419] Na druhej strane sa v Egypte skončila krátkodobá vláda Moslimského bratstva, ktorého krokov voči spriatelenému Hamásu sa Izrael obával a vlády sa chopil Al-Sisi, ktorý Moslimské bratstvo považuje za nepriateľa.[420] Jeho akcie s cieľom zničiť tunely, ktorými Hamás do krajiny z Egypta okrem iného pašoval zbrane, výrazne podkopali silu Hamásu a Gazu ekonomicky zničili.[421] Izrael by sa mal snažiť túto situáciu využiť a zintenzívniť vzťahy s Egyptom. Diplomatické zblíženie by bolo prospešné aj s inými krajinami blízkovýchodného regiónu - napríklad Saudskou Arábiou, Spojenými arabskými Emirátmi, či Kuvajtom, čo sú krajiny, ktoré majú všetky záujem na znížení vplyvu Iránu. Všetky strany majú zároveň jedného spoločného nepriateľa - Islamský štát. Jeho porazenie by malo byť v záujme každej jednej z krajín. Čo sa týka Saudskej Arábie, existujú správy, že Izrael s ňou udržiava styky.[422] Kuwajťania, ktorí sa obávajú svojich arabských susedov viac, než Izraela, pripúšťajú s Izraelom obchodné vzťahy.[423]

Jordánsko, ktoré je po Egypte druhou arabskou krajinou, s ktorou má Izrael uzavretú mierovú zmluvu, sa zatiaľ vyhlo výraznejším nepokojom. To však neznamená, že nečelí problémom. Okrem množstva palestínskych utečencov, ktorým je domovom už dekády, akceptovala krajina viac než 600 000 sýrskych utečencov.[424] Riešenie tohto problému je náročné pre tak slabú ekonomiku, akou je Jordánsko. Je v jeho záujme, aby si s Izraelom udržalo dobré vzťahy, pretože si "*uvedomilo, že Izrael je jedinou krajinou, ktorá by mu*

---

[418] KURZ, A. & BROM, S. (2014-2015). *Strategic Survey for Israel.* Institute for National Security Studies.
[419] Tamtiež. s. 8.
[420] Tamtiež. s. 25.
[421] Tamtiež. s. 26.
[422] HUGI, J. (31. 3. 2015). *Why did Israel side with Saudi Arabia on Yemen?*. Al Monitor.
tiež: ZILBER, A. (25. 1. 2015). *Analysis: Secret Israeli-Saudi ties likely to continue despite Abdullah's death.* The Jerusalem Post.
[423] AVRAHAM, R. (7. 7. 2013). *Kuwaiti Officials Call For Trade Relations with Israel.* United with Israel.
[424] KURZ, A. & BROM, S. (2014-2015). *Strategic Survey for Israel.* Institute for National Security Studies. s. 102.

prišla na pomoc, keby čelilo vonkajšej hrozbe."[425] Zároveň je v záujme Izraela, aby v Jordánsku tiež nevypukol prevrat, pretože s ním zdieľa dlhú hranicu a musí pomôcť Jordánsko ochrániť od akejkoľvek infiltrácie Islamským štátom.

Situácia na Blízkom východe je dnes komplikovanejšia než kedykoľvek predtým a jej koniec je v nedohľadne. Budúcnosť je neistá. Nemôžeme vylúčiť ani možnosť, že dôjde k pretvoreniu hraníc blízkovýchodných krajín, ktoré boli stanovené Francúzskom a Veľkou Britániou pred takmer 100 rokmi.[426]

Izrael mal od počiatku Arabskej jari postoj typu "štát na okraji" a do vnútroštátnych konfliktov sa nemiešal. Tento postoj by však mal byť prehodnotený a to kvôli nasledujúcim skutočnostiam: vznik individualistických teroristických aktivít na Západnom brehu, konflikty medzi Palestínčanmi a Izraelskými bezpečnostnými jednotkami, vznik Islamského štátu a inšpirácie, ktorú táto skupina prepožičiava skupinám a jednotlivcom naprieč blízkovýchodným regiónom a objavenie džihádistických organizácií lojálnym voči IS vnútri Izraela, či na jeho hraniciach.[427] To všetko svedčí o tom, že Izrael sa už nebude môcť len prizerať, ale bude sa časom musieť stať aktívnym aktérom v riešení súčasnej situácie.

Spolupráca vo výmene informácií, či zbraní so Saudskou Arábiou by mohla do budúcnosti priniesť ďalšieho spojenca, ktorý nebude váhať vyvažovať moc Iránu v regióne. Spojenectvo s Jordánskom by malo ostať posilnené v záujme oboch krajín. Jordánsko je pre Izrael akousi nárazníkovou zónou pred extrémnym Islamským štátom, ktorú by sa Izrael mal snažiť ochrániť. Jordánsko pomoc zo strany Izraela pri svojej obrane uvíta. Islamský štát je neočakávanou premennou, na ktorého zániku majú záujem všetky zainteresované strany. Ak Izrael situáciu teraz nevyužije, ostane len pozorovateľom a nezblíži sa s arabskými susedmi, bude im musieť skôr, či neskôr opäť čeliť hneď potom ako sa arabské krajiny s Islamským štátom vyrovnajú.

[425] KURZ, A. & BROM, S. (2014-2015). *Strategic Survey for Israel.* Institute for National Security Studies. s. 113
[426] Tamtiež. s. 113.
[427] Tamtiež. s. 187.

ZÁVER

V tejto diplomovej práci som predstavila hrozby, ktoré izraelské vedenie vníma ako hrozby existenčné a to z bezpečnostného hľadiska. Demografická hrozba je hrozba dlhodobého charakteru, ktorej čelia mnohé krajiny. Izrael je jednou z nich. Možnosť, že by moslimské obyvateľstvo prevážilo nad tým židovským a ovládlo tak demokratickú krajinu existuje do takej miery, do akej existuje možnosť, že Izrael raz palestínske územia pohltí a anexuje. Do budúcnosti sa táto možnosť nedá celkom vylúčiť a mierový proces zastal na mŕtvom bode, no je to málo pravdepodobná možnosť. Ďalšou hrozbou je hrozba politická, teda legitimita existencie Izraela. Úpadok moci Spojených štátov, či ich odklon od podpory Izraela by sa mohli stať politickou hrozbou pre Izrael.

Táto diplomová práca sa však zaoberala najakútnejším typom hrozieb a to hrozbami bezpečnostnými. Tie môžeme rozdeliť do troch kategórií - systémové, štátne a subštátne hrozby. Zmenou medzinárodného systému ako takého som sa nezaoberala a zamerala som sa na zmeny prebiehajúce v blízkovýchodnom regióne a na hrozby zo strany ako štátnych tak neštátnych aktérov.

Najväčšou štátnou existenčnou hrozbou pre Izrael je Irán ako kvôli jeho rétorike, tak kvôli podpore skupín, ktoré majú v programe zničenie Izraela a zároveň aj kvôli jeho jadrovému programu. Izrael nesúhlasí s doterajšími výsledkami jadrových rokovaní medzi Iránom a svetovými mocnosťami.

Na subštátnej úrovni čelí Izrael nepriateľom na niekoľkých frontoch. Na severe je Hizballáh, na juhozápade Hamás a neďaleko za východnými hranicami so Sýriou získava svoje postavenie snáď najextrémnejšia skupina modernej histórie Islamský štát.

Arabská jar sa stretla s rôznymi ohlasmi. Najprv sa medzinárodná komunita tešila perspektíve zvrhnutia diktátorských režimov a nastolenia demokracie. Po chvíli však bolo jasné, že s demokratizáciou môže prísť islamizácia, čo bolo okamžitým dôvodom na obavy Izraela. Jeho obavy sa najprv potvrdili po prvých egyptských voľbách, kedy sa k moci dostalo Moslimské bratstvo, organizácia z ktorej vznikol Hamás. Irán dokonca dúfal,

že krajiny, ktoré prejdú revolúciou si za príklad zoberú iránsky štátny model.[428] Okrem krátkodobej náboženskej vlády v Egypte k tomu ale inde nedošlo a situácia na Blízkom východe sa skomplikovala. Štáty ako Sýria, Jemen a Irak sa zmietajú v občianskych vojnách. Tvoria sa nové štáty ovládané novými skupinami (Islamský štát), tvoria sa nové aliancie a hlavným záujmom krajín Blízkeho východu je udržanie sa pri moci a zabránenie ďalším revolúciám. Pri tom všetkom má málokto kapacity a záujem na tom tiahnuť vojnu proti Izraelu, nech už na jeho existenciu majú akékoľvek názory. Palestínska otázka ustúpila do pozadia. Hlavným programom arabských hláv štátov je skonsolidovať svoje územia a udržať si moc.

Na jednej strane je možné, že zo všetkých týchto problémov vznikne pre Izrael nový, extrémnejší, posilnený nepriateľ (Al-Káida, Islamský štát…), či lepšie vyzbrojený dobre známy nepriateľ (Hamás, Hizballáh). Izraelskí politici by sa ale mali chopiť príležitostí a zo situácie vyťažiť. Súčasné politické usporiadanie Egypta im umožňuje zlepšiť vzťahy a zhoršiť tak ekonomickú situáciu spoločného nepriateľa - Hamásu. Ibaže ďalšie zhoršovanie životných podmienok v pásme Gazy pravdepodobne povedú k zvýšenému extrémizmu. Už dnes jedna osmina obyvateľov Gazy podporuje IS.[429] Malo by byť v Izraelskom záujme vyhnúť sa ďalšej islamizácii palestínskeho obyvateľstva. Pozor si musí dávať na to, aby zníženie moci Hamásu neviedlo k jeho nahradeniu Islamským štátom, či podobne extrémnou skupinou.

Izrael by sa tiež mal snažiť zo situácie na Blízkom východe vyťažiť nové spojenectvá (so Saudskou Arábiou, Kuvajtom, či dokonca Spojenými arabskými emirátmi), či posilniť tie staré (s Egyptom a Jordánskom).

V diplomovej práci som popri existenčných hrozbách popísala systémy, ktorými Izrael proti týmto hrozbám bojuje. Izrael v pomere k svojmu HDP vynakladá obrovské množstvo financií na obranu, vyvíja svoje vlastné protiraketové systémy, ktoré fungujú, pravdepodobne vlastní jadrové zbrane, väčšinu obyvateľstva necháva prejsť dlhodobým vojenským výcvikom a pýši sa vysoko rozvinutými spravodajskými službami. V regióne, kde nie je zaručená existencia snáď ani jedného štátu stojí Izrael, ozbrojený a pripravený

[428] KURZ, A. & BROM, S. (2014-2015). *Strategic Survey for Israel.* Institute for National Security Studies. s. 81.
[429] GORENBERG, G. (jeseň 2014). *Danger Signals.* American Prospect.

brániť svoju existenciu za každú cenu. Nemal by ale premrhať svoju príležitosť prizeraním sa okolitým situáciám. Momentálne síce stojí na okraji záujmov iných krajín a teší sa relatívnemu pocitu bezpečnosti, no nie je to permanentný stav. Krajina by mala zapojiť diplomaciu a začať s rokovaniami, z ktorých by mohla prameniť širšia akceptácia Izraelu naprieč regiónom.

LITERATÚRA

Knižné monografie

BAR-JOSEPH U. (2001). *Israel's National Security towards the 21st Century.* London. Portland, OR. Frank Cass. 212 s. ISBN 0-7146-8183-0.

BARAK, O., & SHEFFER, G. (2009). *Existential threats and civil-security relations.* Lanham, Lexington Books. 302 s. ISBN 9780739134849.

BLACK, I., & MORRIS, B. (2006). *Mossad: izraelské tajné války : dějiny izraelské tajné služby.* Brno, Jota. ISBN 80-7217-392-8. 625 s.

BURCHIL, S. et al. (2005). *Theories of international relations.* Houndmills, Basingstoke, Hampshire, Palgrave Macmillan. 310 s. ISBN-13: 978–1–4039–4866–3

ČEJKA, M. (2008). *Izrael a Palestína: Minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu.* Barrister & Principal. 321 s. ISBN 978-80-87029-16-9

COHEN, A. (2010). *The worst-kept secret: Israel's bargain with the bomb.* New York, Columbia University Press. 370 s. ISBN 978-0-231-13698-3.

COOK, J. (2008). *Israel and the Clash of Civilisations: Iraq, Iran and the Plan to Remake the Middle East.* Pluto Press. 204 s. ISBN 9780745327549.

CORSI, J. R. (2009). *Why Israel Can't Wait: the coming war between Israel and Iran.* New York, Threshold Editions. 114 s. ISBN 9781439183014.

EICHLER, J. (2004). *Mezinárodní bezpečnostní vztahy.* Praha, Oeconomica. 164 s. ISBN 80-245-0790-0

GUSTERSON, H. (2004). *People of the bomb: portraits of America's nuclear complex.* Minneapolis, Minn, University of Minnesota Press. 312 s. ISBN 978-0-816-63859-8.

HARMS, G. (2012). *The Palestine-Israel conflict: a basic introduction.* London, Pluto Press. 288 s. ISBN 9780745332130.

HAVLOVÁ, R. a kol. (2006). *Kulturní pluralita současného světa II.* VŠE v Praze. Fakulta mezinárodních vztahů. 189 s. ISBN 80-245-0987-3.

HOFSTEDE, G. (1999). *Kultury a organizace – Software lidské mysli.* Praha : Univerzita Karlova, Filozofická fakulta. 207 s. ISBN 8085899728 9788085899726

HUNTINGTON, S. (2001). *Střet civilizací, boj kultur a proměna světového řádu.* Rybka publishers. 447 s. ISBN 80-86182-49-5

INTERNATIONAL INSTITUTE FOR STRATEGIC STUDIES. (2011). *The Military Balance 2011*. Oxfordshire, Routledge. 496 s. ISBN 978-1-85743-606-8.

INTROVIGNE, M. & POSPÍŠIL, C. V. (2003). *Hamás: islámský terorismus ve Svaté zemi.* Edice Moderní dejiny, sv. 4. Praha, Vyšehrad. 108 s. ISBN 80-7021-659-X

KAM, E. (February 2007). *A Nuclear Iran: What Does it Mean, and What Can be Done.* Tel Aviv, INSS. 89 s. ISBN 965-459-073-5.

KARPIN, M. I. (2006). *The bomb in the basement: how Israel went nuclear and what that means for the world*. New York, Simon & Schuster. 404 s. ISBN 978-0-7432-6595-9.

SACHAR, H. M. (2010). *A history of Israel: from the rise of Zionism to our time.* New York, Alfred A. Knopf. 1270 s. ISBN 978-0375711329.

STOCKHOLM INTERNATIONAL PEACE RESEARCH INSTITUTE. (2010). *SIPRI yearbook 2010: armaments, disarmaments and international security.* Oxford, Oxford University Press. 580 s. ISBN 9780199581122.

TYLER, P. (2012). *Fortress Israel: the inside story of the military elite who run the country - and why they can't make peace*. 562 s. ISBN 9780374281945.

WEIGEL, G. (2007). *Faith, Reason and the War Against Jihadism.* Doubleday. 224 s. ISBN 9780385523783.

Dokumenty, analýzy, články

AYALON, O. & WATERS, F. S. (2002). *The Impact of Terrorism on Jews in Israel: An Interview with Ofra Ayalon. In Trauma Practice in the Wake of September 11, 2011.* The Haworth Press, Inc. S. 133-154.

BAR-JOSEPH, U. (Winter 04-05). *The Paradox of Israeli Power. Survival.* Vol.46, No.4. The International Institute for Strategic Studies. S. 137-156.

BEDNARZ, D., REUTER, C. & ZAND, B. (3. 4. 2015). *Proxy War in Yemen: Saudi Arabia and Iran Vie for Regional Supremacy.* Spiegel Online International. <http://www.spiegel.de/international/world/saudi-arabia-and-iran-fighting-proxy-war-in-yemen-a-1027056.html> citované 4. 4. 2015.

COHEN, A. & PERKOVICH, G. (14. 5. 2009). *The Obama-Netanyahu Meeting: Nuclear Issues. Proliferation Analysis.* Carnegie Endowment for International Peace. <http://carnegieendowment.org/2009/05/14/obama%2Dnetanyahu%2Dmeeting%2Dnuclear%2Dissues/ie5> citované 19. 9. 2011.

DAVID, S. R. (2003). *Israel's Policy of Targeted Killing.* Ethics & International Affairs 17, no. 1. Carnegie Council on Ethics and International Affairs. <https://www.law.upenn.edu/institutes/cerl/conferences/targetedkilling/papers/DavidIsraelPolicy.pdf> citované 8. 4. 2015.

EL-DIN, A. N. *Israeli Nuclear Deterrence: The Failure of a Concept.* Supervised by Dr. Bahgat Korany. <https://www.academia.edu/2551201/Israeli_nuclear_deterrence_the_failure_of_a_concept_how_did_the_change_in_Israels_strategic_context_affect_the_usefulness_of_the_Israeli_nuclear_deterrent> citované 29. 3. 2015.

ERSOY, T. (August, 2014). *A Constructivist Analysis of Israel's Nuclear Policy.* Bilge Strateji, Cilt 6, Sayı 11, Güz 2014, ss.75-87. <http://bilgestrateji.com/makale/BS2014-2/Bilge-Strateji-Guz-2014-Sayi-11.pdf> citované 26. 3. 2015.

EVRON, Y. (Júl, 2008). *An Israel-Iran Balance of Nuclear Deterrence: Seeds of Instability.* Institute for National Security Studies (INSS), Tel Aviv, Israel. <http://www.isn.ethz.ch/Digital-Library/Publications/Detail/?ots591=0c54e3b3-1e9c-be1e-2c24-a6a8c7060233&lng=en&id=91243> citované 7. 4. 2015.

FOLLATH, E. (9. 1. 2015). *Assad's Secret: Evidence Points to Syrian Push for Nuclear Weapons.* Spiegel. <http://www.spiegel.de/international/world/evidence-points-to-syria-still-working-on-a-nuclear-weapon-a-1012209.html> citované 31. 3. 2015.

HERZOG, M. (5. 3. 2015). *The next battle in the Israel-Hezbollah war is unfolding in southern Syria.* Business Insider. <http://www.businessinsider.com/the-next-battle-in-the-israel-hezbollah-war-is-unfolding-in-southern-syria-2015-3> citované 2. 4. 2015.

Human Rights Watch. (23. 2. 2004). *Israel: West Bank Barrier Violates Human Rights.* <http://www.hrw.org/news/2004/02/22/israel-west-bank-barrier-violates-human-rights> citované 9. 4. 2015.

HUNTINGTON, S. (November/December 1993). *If not Civilizations, What? Samuel Huntington responds to his Critics.* Foreign affairs. Published by the Council on Foreign Relations. Vol. 72. No. 5.

International Court of Justice. (9. 7. 2004). *Press Release 2004/28: Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory.* <http://www.icj-cij.org/docket/index.php?pr=71&code=mwp&p1=3&p2=4&p3=6> citované 9. 4. 2015.

JERVIS, R. (Apr. 1988). Realism, Game Theory, and Cooperation. World Politics. Cambridge University Press. Vol. 40, No. 3.
<http://www.jstor.org/pss/2010216> citované 28. 8. 2010.

KILROY, R. J., JR. (December 2006). *Do Fences Make Good Neighbours? An Analysis of Israel's Security Policy Choices.* Contemporary Security Policy. Volume 27, Issue 3. S. 397-416.

KURZ, A. & BROM, S. (2014-2015). *Strategic Survey for Israel.* Institute for National Security Studies. <http://www.inss.org.il/uploadImages/systemFiles/INSS2014-15Balance_ENG%20(2).pdf> citované 23. 4. 2015.

MAKOVSKY, D. (Apríl 2004). *A Defensible fence: Fighting Terror and Enabling a Two-State Solution*. The Washington Institute for Near East Policy. <http://www.washingtoninstitute.org/templateC04.php?CID=17> citované 13. 9. 2011.

MAURO, R. *Fact sheet: Iranian support for terrorism. Clarion Project.* <http://www.clarionproject.org/sites/default/files/Iranian-Support-For-Terrorism.pdf> citované 30. 3. 2015.

MEIR, Y. B. & SHAKED, D. (2005-07). *The People Speak: Israeli Public Opinion on National Security.* s. 18. INSS. Memorandum N° 90. <http://www.inss.org.il/upload/(FILE)1188302092.pdf> citované 13. 9. 2011.

MICHAEL, K. (October 2009). *Who Really Dictates What an Existential Threat Is? The Israeli Experience.* The Journal of Strategic Studies. Vol.32, No.5. Routledge: Taylor & Francis Group. S. 687-713.

MidEastWeb. *Population of Ottoman and Mandate Palestine*. <http://www.mideastweb.org/palpop.htm> citované 27. 8. 2011.

MIKLOS, T. (Jeseň, 2012). *Unraveling the Myth of Opacity: How Israel's Undeclared Nuclear Arsenal Destabilizes the Middle East.* International Affairs Review. <http://www.iar-gwu.org/node/464> citované 29. 3. 2015.

PITTINSKY, T. L., RATCLIFF, J. J., MARUSKIN, L. A. (2008). *Coexistence in Israel: A National Study.* Harvard Kennedy School. Center for Public Leadership. <http://dvn.iq.harvard.edu/dvn/dv/CPL/faces/study/StudyPage.xhtml?studyId=36872> citované 31. 8. 2011.

PODRACKÁ, P. (November 2009). *Stret civilizácií podľa Huntingtona.* Seminárna práca na predmet Etnické konflikty. 18 s.

PODRACKÁ, P. (Máj 2010). *Hamás ako prekážka uzavretia mieru medzi Izraelom a Palestínou.* Bakalárska práca, VŠE. 77 s.

PODRACKÁ, P. (August 2011). T*urkish-Israeli relations. Term paper for the Main Seminar Political System and the EU: Strategic and Conceptual Approaches: The EU and Turkey.* Univerzita v Kolíne. 20 s.

SHLAIM, A. (1997). *The Protocol of Sèvres,1956: Anatomy of a War Plot.* International Affairs. <http://users.ox.ac.uk/~ssfc0005/The%20Protocol%20of%20Sevres%201956%20Anatomy%20of%20a%20War%20Plot.html> citované 19. 9. 2011.

SIPRI Yearbook 2011. *Summary*. <http://www.sipri.org/yearbook/2011/files/SIPRIYB11summary.pdf> citované 26. 3. 2015.

WALTZ, K. N. (Júl/August 2012). *Why Iran Should Get the Bomb.* Foreign Affairs. Published by Council on Foreign Relations. <http://www.foreignaffairs.com/articles/137731/kenneth-n-waltz/why-iran-should-get-the-bomb> citované 4. 4. 2015.

YAAR, E. & HERMANN, T. (2007). *Peace Index: May 2007.* Tel Aviv University. The Evens program in mediation and conflict resolution. The Tami Steinmetz center for peae research. <http://www.aftau.org/site/DocServer/peaceindexMay_2007.pdf?docID=1741> citované 6. 9. 2011.

ZUSSMAN, A. & ZUSSMAN, N. (Január 2005). T*argeted Killings: Evaluating the Effectiveness of a Counterterrorism Policy.* Bank of Israel. Research Department. <http://boi.gov.il/deptdata/mehkar/papers/dp0502e.pdf> citované 8. 4. 2015.

Internetové zdroje, tlač

About News. *Israeli Position on Syrian Conflict.* <http://middleeast.about.com/od/israel/a/Israeli-Position-On-Syrian-Conflict.htm> citované 2. 4. 2015.

Abutz Sheva <http://www.israelnationalnews.com>

- LEVI, Y. (12. 4. 2015). *Report: A-Sisi Declares Death Penalty to Tunnel-Diggers.* <http://www.israelnationalnews.com/News/News.aspx/193941#.VSzVwM4kEnQ> citované 14. 4. 2015.

Al Jazeera. <http://www.aljazeera.com>

- AL-GHARBI, M. (22. 7. 2014). *Israel, not Hamas, orchestrated the latest conflict in Gaza.* Al Jazeera. America. <http://america.aljazeera.com/opinions/2014/7/israel-hamas-palestiniansconflictunitedstatesinternationallaw.html> citované 15. 4. 2015.
- *Netanyahu says Iran deal threatens Israel's security.* (3. 3. 2015). <http://www.aljazeera.com/news/2015/03/netanyahu-address-pro-israel-lobby-group-150302131010392.html> citované 18. 3. 2015
- GATOPOULOS, A. (8. 9. 2014). *How successful was Israel's Iron Dome?* <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/08/israel-iron-dome-gaza-rockets-201481712494436388.html> citované 26. 3. 2015
- *World leaders react to Iran nuclear deal.* (3. 4. 2014) <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2015/04/world-leaders-react-iran-nuclear-deal-150403020548163.html> citované 4. 4. 2015.

Al Monitor. <http://www.al-monitor.com>

- ABU AMER. (14. 4. 2015). *Hamas warily eyes proposals for long-term truce with Israel.* <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2015/04/hamas-negotiations-truce-israel-lift-siege.html#> citované 15. 4. 2015.

- HUGI, J. (31. 3. 2015). *Why did Israel side with Saudi Arabia on Yemen?* <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2015/03/israel-yemen-war-support-saudi-arabia-iran-terrorism.html> citované 23. 4. 2015.
- MELHEM, A. (20. 3. 2015). *The deepening rift between Fatah, Hamas*. <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2015/03/palestine-hamas-fatah-plo-accusations.html#> citované 14. 4. 2015.

American Prospect <https://prospect.org>

- GORENBERG, G. (jeseň 2014). *Danger Signals*. <https://prospect.org/article/isil-hamas-and-future-israel> citované 23. 4. 2015.

Arutz Sheva. (4. 3. 2015). *Rouhani Calls Israel 'Greatest Danger' in the Middle East.* <http://www.israelnationalnews.com/News/News.aspx/192149#.VRvmKlwkHXI> citované 1. 4. 2015.

Aviation Week <http://aviationweek.com>

- *Israel Closes Gaza Gap With Iron Dome.* (2. 6. 2011). By R. Tzabar/Reuters. <http://www.aviationweek.com/aw/generic/story_channel.jsp?channel=defense&id=news/awx/2011/06/02/awx_06_02_2011_p0-330724.xml&headline=Israel%20Closes%20Gaza%20Gap%20With%20Iron%20Dome> citované 14. 9. 2011.
- *Missile-Killing Interceptors Eyed By Israel, U.S.* (20. 9. 2010). <http://www.aviationweek.com/aw/generic/story.jsp?topicName=unmanned&id=news/awst/2010/09/20/AW_09_20_2010_p71-253575.xml&headline=Missile-Killing%20Interceptors%20Eyed%20By%20Israel,%20U.S.&channel=&from=topicalreports > citované 17. 9. 2011.
- DAVID, A. B. (1. 9. 2014). *Iron Dome Blunts 90% Of Enemy Rockets.* <http://aviationweek.com/defense/iron-dome-blunts-90-enemy-rockets> citované 26. 3. 2015.

BBC News <http://news.bbc.co.uk>

- *Hamas: Khaled Meshaal. Moderátor T. Sebastian.* (19. 4. 2004). <http://news.bbc.co.uk/2/hi/programmes/hardtalk/3639093.stm> citované 6. 9. 2011.
- *Pictures of 26 'agents' sought over Hamas killing.* <http://news.bbc.co.uk/2/hi/in_depth/8517716.stm> citované 8. 4. 2015.
- *What is Islamic State?* (26. 9. 2014). <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-29052144> citované 2. 4. 2015.

BBC živé vysielanie. (17. 1. 2014). *Rozhovor so šejkom Dubaja a premiérom Spojených arabských emirátov Mohammedom bin Rashid Al Maktoumom.*

Brookings. <http://www.brookings.edu>

- RABINOVICH, I. (13. 2. 2015). A *new Israeli policy on Syria: Should Israel threaten intervention?*. <http://www.brookings.edu/blogs/order-from-chaos/posts/2015/02/13-new-israeli-policy-on-syria-rabinovich> citované 2. 4. 2015.

CIA. The World Factbook <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>

- *Country Comparison: Military Expenditures* <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2034rank.html> citované 26. 3. 2015

CBS News. (2. 8. 2013). *New Iran president Hasan Rouhani calls Israel an "old wound"*. <http://www.cbsnews.com/news/new-iran-president-hasan-rouhani-calls-israel-an-old-wound/> citované 23. 4. 2015.

CNN <http://www.cnn.com>

- LEVS, J., SAYAH, R., WEDEMAN, B. (26. 8. 2014). *Israel-Gaza truce reached, this time with no expiration date*. <http://www.cnn.com/2014/08/26/world/meast/mideast-crisis/> citované 15. 4. 2015.
- MULLEN, J. (24. 3. 2015). *Israel denies report it spied on U.S. in Iran nuclear talks.* <http://www.cnn.com/2015/03/24/middleeast/israel-us-iran-talks-spying/> citované 26. 3. 2015.

- *Parameters of the tentative Iran nuclear deal.* (2. 4. 2015) <http://www.cnn.com/2015/04/02/world/iran-nuclear-deal-parameters/index.html> citované 4. 4. 2015.

Council on Foreign Relations <http://www.cfr.org>

- *Global Conflict Tracker* <http://www.cfr.org/global/global-conflict-tracker/p32137#!/> citované 18. 3. 2015
- *An Open Letter: The Hizballah Program.* (1. 1. 1988). <http://www.cfr.org/terrorist-organizations-and-networks/open-letter-hizballah-program/p30967> citované 2. 4. 2015

Counter Punch. (9. 3. 2011). *Israel Cornered on Every Front: Netanyahu's Illusory Peace Plan.* By J. Cook. <http://www.counterpunch.org/2011/03/09/netanyahu-s-illusory-peace-plan/> citované 13. 9. 2011.

Defence Industry Diary. (3. 8. 2010). *Israel's Arrow Theater Missile Defense.* <http://www.defenseindustrydaily.com/israel-successfully-tests-arrow-theater-missile-defense-01571/> citované 16. 9. 2011.

FBI. *Definitions of Terrorism in the U.S. Code.* <http://www.fbi.gov/about-us/investigate/terrorism/terrorism-definition> citované 9. 4. 2015.

Federation of American Scientists. <http://fas.org>

- *Boost-Phase Intercept.* <http://fas.org/spp/starwars/program/bpi.htm> citované 26. 3. 2015
- *Nuclear Weapons.* <http://fas.org/nuke/guide/israel/nuke/> citované 30. 3. 2015.

Foreign Policy <http://foreignpolicy.com>

- FRANCIS, D. (30. 10. 2014). *FP's Situation Report: U.S. relations with Israel reach a new low; Obama tries to seize control of the Ebola narrative; the Peshmerga enters Kobani; and much more.* <http://foreignpolicy.com/2014/10/30/fps-situation-report-

u-s-relations-with-israel-reach-a-new-low-obama-tries-to-seize-control-of-the-ebola-narrative-the-peshmerga-enters-kobani-and-much-more/> citované 22. 4. 2015.

- LAMB, F. (28. 8. 2012). *US Preparing for a Post-Israel Middle East?* <http://www.foreignpolicyjournal.com/2012/08/28/us-preparing-for-a-post-israel-middle-east/> citované 22. 4. 2015.

- OREN M. (Máj/Jún 2011). *The Ultimate Ally.* <http://foreignpolicy.com/2011/04/25/the-ultimate-ally-2/> citované 22. 4. 2015.

- SADOT, U. (18. 12. 2013). *Israel's 'Demographic Time Bomb' Is a Dud.* <http://foreignpolicy.com/2013/12/18/israels-demographic-time-bomb-is-a-dud/?wp_login_redirect=0> citované 31. 3. 2015.

Forward <http://forward.com>

- ZEVELOFF, N. (22. 4. 2015). *Reuven Rivlin Questions Future of Israel Amid 'Horrible' Hate — on Both Sides.* <http://forward.com/news/israel/306450/reuven-rivlin-speaks-out/> citované 23. 4. 2015.

Fox News. (4. 4. 2015). *State Department rejects call for Iran deal to affirm Israel's 'right to exist'.* <http://www.foxnews.com/politics/2015/04/04/state-department-rejects-call-for-iran-deal-to-affirm-israel-right-to-exist/> citované 4. 4. 2015.

Global security <http://www.globalsecurity.org>

- *David's Sling.* <http://www.globalsecurity.org/military/world/israel/davids-sling.htm> citované 26. 3. 2015.

- *Hamas rockets* <http://www.globalsecurity.org/military/world/para/hamas-qassam.htm> citované 6. 9. 2010.

- *Iron Dome* <http://www.globalsecurity.org/military/world/israel/iron-dome.htm> citované 26. 3. 2015.

- *Iron Beam* <http://www.globalsecurity.org/military/world/israel/iron-beam.htm> citované 26. 3. 2015.

Haaretz <http://www.haaretz.com>

- ISSACHAROFF, A. (2. 2. 2010). *Hamas: Dubai assassins were likely Arabs, not Israelis.* <http://www.haaretz.com/news/hamas-dubai-assassins-were-likely-arabs-not-israelis-1.262615> citované 8. 4. 2015.

- *Israel asks Bush to explain its 'special relationship' with U.S. to Obama.* (26. 11. 2008). <http://www.haaretz.com/print-edition/news/israel-asks-bush-to-explain-its-special-relationship-with-u-s-to-obama-1.258250> citované 19. 9. 2011.

- RAVID. B. (5. 7. 2014). *Mossad chief: Palestinian conflict top threat to Israel's security, not Iran.* <http://www.haaretz.com/news/diplomacy-defense/.premium-1.603249> citované 18. 3. 2015

- KHOURY, J. (14. 1. 2015). *Nasrallah: Israel can't even imagine our arms stockpile.* <http://www.haaretz.com/news/diplomacy-defense/1.637058> citované 18. 3. 2015.

- MELMAN, Y. (17.2. 2010). I*srael has nothing to worry about over Dubai killing.* <http://www.haaretz.com/print-edition/news/israel-has-nothing-to-worry-about-over-dubai-killing-1.263459> citované 8. 4. 2015.

- VERTER, Y. (17. 6. 2011). *Peres warns: Israel in danger of ceasing to exist as Jewish state.* <http://www.haaretz.com/print-edition/news/peres-warns-israel-in-danger-of-ceasing-to-exist-as-jewish-state-1.368132> citované 19. 4. 2015.

Hospodárske noviny <http://hnonline.sk>

- *Izraelští diplomaté prchli z Egypta. (*12. 9. 2011). Autor: O. Soukup. s. 6.

Hurriyet. (1. 2. 2011). *Is the Arab Spring Israel's nightmare?*. By M. Akyol. <http://www.hurriyetdailynews.com/n.php?n=is-the-arab-spring-israels-nightmare-2011-02-01> citované 13. 9. 2011.

IMRA. (26. 3. 2012). *Poll: 77 Percent of Israelis See Iran Nukes as Existential Threat.* <http://www.imra.org.il/story.php3?id=56200> citované 2. 4. 2015.

Index Mundi. <http://www.indexmundi.com/g/r.aspx?v=21000> citované 11. 4. 2015.

International Business Times <http://www.ibtimes.co.uk>

- KHAN, M. (6. 10. 2014). *Israel: 'If Isis Attack Us, They Will Lose Outright'*. <http://www.ibtimes.co.uk/israel-if-isis-attack-us-they-will-lose-outright-1468777> citované 18. 3. 2015.

Inquisitr. (11. 1. 2015). *Israel To Deploy 'Iron Beam,' World's First Laser-Based Air Defense System.* <http://www.inquisitr.com/1745217/israel-to-deploy-iron-beam-worlds-first-laser-air-defense-system-in-2015/> citované 26. 3. 2015.

Israel Ministry of Foreign Affairs <http://www.mfa.gov.il>

- *PM Netanyahu: Statement on Iranian weapons. (*19. 4. 2015) <http://mfa.gov.il/MFA/ForeignPolicy/Iran/Nuclear/Pages/PM-Netanyahu-Statement-on-Iranian-weapons-19-Apr-2015.aspx> citované 23. 4. 2015.

- *The Iranian Threat: Overview.* <http://www.mfa.gov.il/mfa/the%20iranian%20threat/overview/> citované 6. 9. 2011.

Israel National News <http://www.israelnationalnews.com>

- BELMAN, T. (9. 9. 2012). *Op-Ed: New Study: 'Preparing for a Post Israel Middle East'*. Israel National News. <http://www.israelnationalnews.com/Articles/Article.aspx/12159#.VTdy_M4kEnQ> citované 22. 4. 2015.

- BENARI, E. (17. 1. 2011). *IDF Successfully Tests "Magic Wand" Anti-Missile System*. <http://www.israelnationalnews.com/News/News.aspx/141768#.TnOWQetV97J> citované 16. 9. 2011.

Israel Science and Technology Homepage. Arab-Israeli Conflict: Role of religion. <http://www.science.co.il/arab-israeli-conflict-2.asp> citované 31. 8. 2011.

Jewish Virtual Library <http://www.jewishvirtuallibrary.org>

- *Vital Statistics: Latest Population Statistics for Israel.* (január 2015). <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Society_&_Culture/newpop.html> citované 31. 3. 2015.

Jewish World Review. (March 23, 2009). *Middle East still not ready for democracy.* By B. Rubin. <http://www.jewishworldreview.com/0309/rubin032309.php3> citované 13. 9. 2011.

Lawyers for Palestinian Human Rights. (9. 7. 2014). *ICJ ruling on the Wall: ten years on today.* <http://lphr.org.uk/index.php/icj-ruling-on-the-wall-ten-years-on-today/> citované 9. 4. 2015.

Los Angeles Times <http://articles.latimes.com>

- DARAGAHI, B. (19. 2. 2010). *A bumbling Mossad hand suspected in Dubai assassination*. <http://articles.latimes.com/2010/feb/19/world/la-fg-dubai-mabhouh19-2010feb19> citované 9. 4. 2015.

Lobe Log Foreign Policy. (24. 10. 2014). How Does Israel Assess the Threat Posed by ISIS? By D. Davison. <http://www.lobelog.com/how-does-israel-assess-the-threat-posed-by-isis/> citované 23. 4. 2015.

Mahal IDF. *IDF Background information.* <http://www.mahal-idf-volunteers.org/information/background/content.htm#who> citované 7. 9. 2011.

Mail Online <http://www.dailymail.co.uk>

- DRURY, F. (17. 1. 2015). *Revealed - how the threat of ISIS is spreading: Extremist group has doubled the land it controls in just a few months despite more than 800 coalition airstrikes*. <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2914475/ISIS-expand-control-Syria-American-airstrikes.html> citované 1. 4. 2015.

Missile Threat. *Missiles of the World.* <http://www.missilethreat.com/missilesoftheworld/> citované 16. 9. 2011.

New Republic <http://www.newrepublic.com>

- HALEVI, Y. K. (27. 8. 2014). *I Have Two Nightmares About a Palestinian State.* <http://www.newrepublic.com/article/119244/2014-gaza-conflict-part-hamas-long-effective-war-israel> citované 15. 4. 2015.

NTI. *Israel: Overview.* <http://www.nti.org/country-profiles/israel/> citované 30. 3. 2015.

Palestine Monitor (15. 3. 2010). *Israeli settlements.* <http://www.palestinemonitor.org/spip/IMG/jpg/Wall_Map_February2007.jpg> citované 15. 9. 2011.

Palestinian Center for Public Opinion: <http://www.pcpo.ps>

- *Poll No. 195. (*9. 12. 2014). <http://www.pcpo.ps/index.php/polls> citované 15. 4. 2015.

Pew Research Center. (25. 6. 2014). *Mounting Pessimism about Two-State Israeli-Palestinian Solution.* <http://www.pewglobal.org/2014/06/25/mounting-pessimism-about-two-state-israeli-palestinian-solution/> citované 16. 4. 2015.

Pravda <http://english.pravda.ru>

- CHUCKMAN, J. (2. 3. 2015). *ISIS: What's really terrifying about this threat.* <http://english.pravda.ru/opinion/columnists/02-03-2015/129939-isis_threat-0/> citované 15. 4. 2015.

- RT. (15. 4. 2015). *Israel cheers as Obama retreats before Congress on Iran deal.* <http://rt.com/usa/249669-senate-bill-iran-deal/> citované 16. 4. 2015.

Reuters. (21. 5. 2014). *Israel's David's Sling missile shield unlikely to be ready in 2015.* <http://www.reuters.com/article/2014/05/21/arms-israel-missiles-idUSL6N0O74PG20140521> citované 26. 3. 2015

Roaming Chile. *Re-drawing the Middle East Map.* <http://roamingchile.com/2014/07/re-drawing-the-middle-east-map/> citované 18. 3. 2015.

SME <http://www.sme.sk>

- *Arabská jar sa môže skončiť zle.* (18. 9. 2011). Autor: M. Tóda. <http://www.sme.sk/c/6060665/arabska-jar-sa-moze-skoncit-zle.html> citované 19. 9. 2011.
- *Izrael spúšťa nové protiraketové zariadenie*. (27. 3. 2011). <http://www.sme.sk/c/5825058/izrael-spusta-nove-protiraketove-zariadenie.html> citované 14. 9. 2011.
- *Nový izraelský protiraketový štít zachytil prvé rakety.* (7. 4. 2011). <http://www.sme.sk/c/5842081/novy-izraelsky-protiraketovy-stit-zachytil-prve-rakety.html> citované 14. 9. 2011.

The Atlantic <http://www.theatlantic.com>

- BIRCH, D. & SMITH, R. J. (16. 9. 2014). *Israel's Worst-Kept Secret*. <http://www.theatlantic.com/international/archive/2014/09/israel-nuclear-weapons-secret-united-states/380237/> citované 26. 3. 2015.
- WOOD, G. (Marec 2015). *What ISIS Really Wants.* <http://www.theatlantic.com/features/archive/2015/02/what-isis-really-wants/384980/> citované 18. 3. 2015.

The Economist. <http://www.economist.com>

- *How Israel's "Iron Dome" works.* (15. 7. 2014). <http://www.economist.com/blogs/economist-explains/2014/07/economist-explains-12> citované 26. 3. 2015.

The Elder of Ziyon. (september 2012). *Franklin Lamb is quite a liar (updated)*. <http://elderofziyon.blogspot.ae/2012/09/franklin-lamb-is-quite-liar.html#.VTdsMM4kEnQ> citované 22. 4. 2015.

The Guardian <http://www.theguardian.com>

- MACASSKIL, E. & MCGREAL, C. (27. 10. 2005). *Israel should be wiped off map, says Iran's president*. <http://www.theguardian.com/world/2005/oct/27/israel.iran> citované 23. 4. 2015.
- ZAKARIA, F. (12. 11. 2003). *Iraq is not ready for democracy*. <http://www.theguardian.com/world/2003/nov/12/usa.iraq> citované 1. 4. 2015.

The Independent <http://www.independent.co.uk>

- PAYNE, S. (25. 9. 2014). *United against Isis: Which countries are doing what?* <http://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/united-against-isis-whos-doing-what-9756460.html> citované 2. 4. 2015

The International Institute for Strategic Studies. *Top 15 Defense Budgets 2014* <http://www.iiss.org/-/media/Images/Publications/The%20Military%20Balance/MilBal%202015/MB2015%20Defence%20budgets%20and%20expenditure.jpg> citované 26. 3. 2015.

The Israel Situation. (22. 2. 2011). *Israel Successfully Tests Arrow II Missile Defense System.* <http://www.israelsituation.com/2011/02/arrow-ii/> citované 16. 9. 2011.

The Jerusalem Post <www.jpost.com>

- *A mass expression of outrage against injustice.* (25. 2. 2011). An interview with historian Bernard Lewis by D. Horovitz. <http://www.jpost.com/Opinion/Columnists/Article.aspx?id=209770> citované 13. 9. 2011.

- ABU TOAMEH. (11. 4. 2015). P*LO officials: Hamas negotiating with Israel on Palestinian state in Gaza.* <http://www.jpost.com/Arab-Israeli-Conflict/PLO-officials-Hamas-negotiating-with-Israel-on-Palestinian-state-in-Gaza-396776> citované 15. 4. 2015.

- *Former intel chief: No reason for Israel to fear Islamic State*. (4. 9. 2014). <http://www.jpost.com/Middle-East/Former-intel-chief-No-reason-for-Israel-to-fear-Islamic-State-374415> citované 15. 4. 2015.

- *Tenth Iron Dome battery deployed to protect Israel from rockets.* (15. 7. 2014.) <http://www.jpost.com/Operation-Protective-Edge/Third-new-Iron-Dome-battery-deployed-362830> citované 26. 3. 2015.

- ZILBER, A. (25. 1. 2015). *Analysis: Secret Israeli-Saudi ties likely to continue despite Abdullah's death.* <http://www.jpost.com/Middle-East/Analysis-Secret-

Israeli-Saudi-ties-likely-to-continue-despite-Abdullahs-death-388784> citované 23. 4. 2015.

The New York Post. (18. 9. 2012). *No More Israel.* <http://pagesix.com/2012/09/18/no-more-israel/> citované 22. 4. 2015.

The New York Times <http://www.nytimes.com>

- *Just How Far Did They Go, Those Words Against Israel?* Autor: E. Bronner. <http://www.nytimes.com/2006/06/11/weekinreview/11bronner.html.> citované 26. 7. 2011.

The Sunday Morning Herald <http://www.smh.com.au>

- O'MALLEY, N. (4. 4. 2015). *Nuclear deal 'would increase Iran's aggression', says Israel's Benjamin Netanyahu.* <http://www.smh.com.au/world/nuclear-deal-would-increase-irans-aggression-says-israels-benjamin-netanyahu-20150403-1me8s1.html> citované 4. 4. 2015.

The Sunday Times <http://www.timesonline.co.uk/>

- *Hamas leader accepts Israel's right to exist after Carter visit.* Autor: S. Frenkel. (21. 4. 2008). <http://www.timesonline.co.uk/tol/news/world/middle_east/article3791655.ece> citované 6. 9. 2011.
- *Mordechai Vanunu: The Sunday Times articles*. (21. 4. 2004). <http://www.timesonline.co.uk/tol/news/article830147.ece?token=null&offset=0&page=1> citované 19. 9. 2011.

The Telegraph <http://www.telegraph.co.uk>

- COUGHLIN, C. (9. 11. 2011). *Why Iran wants the bomb*. <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/iran/8879463/Why-Iran-wants-the-bomb.html> citované 18. 3. 2015.

The Time <http://nation.time.com>

- THOMSON, M. (19. 11. 2012). *Iron Dome: A Missile Shield That Works.* <http://nation.time.com/2012/11/19/iron-dome-a-missile-shield-that-works/#ixzz2Ci0JS7Us> citované 26. 3. 2015.

The Times Of Israel. <http://www.timesofisrael.com>

- *David's Sling success caught on film.* (27. 11. 2012). <http://www.timesofisrael.com/first-successful-davids-sling-interception-caught-on-film/> citované 26. 3. 2015.
- *Iran marks Army Day with cries of 'Death to Israel, US'.* (18. 4. 2015). <http://www.timesofisrael.com/iran-marks-army-day-with-cries-of-death-to-israel-us/> citované 23. 4. 2015.
- *US intel report scrapped Iran from list of terror threats.* (16. 3. 2015) <http://www.timesofisrael.com/us-report-scraps-iran-hezbollah-from-list-of-terror-threats/> citované 2. 4. 2015

The US Campaign to free Mordechai Vanunu < http://www.vanunu.com/uscampaign/photos.html.> citované 22. 4. 2015.

The Wall Street Journal <http://www.wsj.com>

- CASEY, N. (1. 4. 2015). *Israel Readies Next Steps to Counter Any Iran Nuclear Deal.* <http://www.wsj.com/articles/israel-readies-next-steps-to-counter-any-iran-nuclear-deal-1427818967> citované > 1. 4. 2015.
- ENTOUS, A. & CASEY, N. (6. 8. 2014). *Gaza Tension Stoked by Unlikely Alliance Between Israel and Egypt.* <http://www.wsj.com/articles/unlikely-alliance-between-israel-and-egypt-stoked-gaza-tension-1407379093> citované 14. 4. 2015.

The World Post <http://www.huffingtonpost.com>

- HADID, D. (15. 1. 2015). *Syrian Rebels And Government Reach Truce In Besieged Area.* <http://www.huffingtonpost.com/2015/01/15/syria-rebel-truce_n_6478226.html?ncid=txtlnkusaolp00000592> citované 1. 4. 2015.

Trading Economics <http://www.tradingeconomics.com>

- *Israel - Economic Forecasts - 2014-2050 Outlook* <http://www.tradingeconomics.com/israel/forecast> citované 26. 3. 2015

United with Israel <http://unitedwithisrael.org>

- AVRAHAM, R. (7. 7. 2013). *Kuwaiti Officials Call For Trade Relations with Israel.* <http://unitedwithisrael.org/kuwaiti-officials-call-for-trade-relations-with-israel/> citované 23. 4. 2015.

- SAVIR, A. (2. 11. 2014). *Israeli Arabs Join ISIS, Get Scared and Flee.* <http://unitedwithisrael.org/unwelcome-home-israeli-arabs-join-isis-get-scared-and-flee/> citované 15. 4. 2015.

U. S. Diplomacy. *Theories of international relations*. <http://www.usdiplomacy.org/diplomacytoday/values/theories.php> citované 29. 8. 2011.

Vox <http://www.vox.com>

- FISCHER, M. (13. 4. 2015). *Israel's dark future.* <http://www.vox.com/2015/4/13/8390387/israel-dark-future> citované 23. 4. 2015.

World Atlas <http://www.worldatlas.com/webimage/countrys/asia/ciamaps/il.htm> citované 28. 2. 2010.

World Bank. *Data: West Bank and Gaza.* <http://data.worldbank.org/country/west-bank-gaza> citované 11. 4. 2015.

World News Daily Report <http://worldnewsdailyreport.com>

- FLANAGAN, B. (10. 11. 2014). *Suprerme Leader of Iran claims ISIS Leader is an Israeli Mossad Agent.* <http://worldnewsdailyreport.com/supreme-leader-of-iran-claims-isis-leader-is-an-israeli-mossad-agent/> citované 15. 4. 2015.

Y Net News <http://www.ynetnews.com>

- YADLIN, A. (3. 9. 2014). *ISIS is no existential threat to Israel.* <http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-4567128,00.html> citované 18. 3. 2015.
- *Israel's Iron Dome changes the face of battle.* (7. 12. 2014). <http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-4541496,00.html> citované 26. 3. 2015.
- MARGALIT, M. (21. 8. 2014). *Inside Israel's targeted killing operations.* <http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-4561162,00.html> citované 8. 4. 2015.

Yahoo News <http://news.yahoo.com>

- PERRY, D. & SCHRECK, A. (17. 3. 2015). *Analysis: An Iran deal could have broader implications*. <http://news.yahoo.com/analysis-iran-deal-could-broader-implications-060527886.html> citované 4. 4. 2015.

YouTube. (27. 11. 2012). Test zostrelu systémom Dávidov Prak. <https://www.youtube.com/watch?t=70&v=tv4zoxi3knE> citované 23. 4. 2015.

YouTube. (6. 9. 2014). *Hey Israel, Why Aren't You Afraid of ISIS- flv.* <https://www.youtube.com/watch?v=uRXLDBBEBdY> citované 15. 4. 2015.

YouTube. (1. 5. 2008). *Never Again - Israel, 60 Years After The Holocaust.* <http://www.youtube.com/watch?v=dtG7mJeFZrI> citované 27. 8. 2011.

Zionism and Israel Information Center. International Court of Justice (ICJ) *Ruling on the Israeli Security Barrier ("Wall")* - July 9, 2004. <http://www.zionism-israel.com/hdoc/ICJ_fence.htm> citované 13. 9. 2011.

PRÍLOHY

Príloha 1 - Mapa oblasti

Zdroj: Worldatlas <http://www.worldatlas.com/webimage/countrys/asia/ciamaps/il.htm>

Vysvetlivky: West Bank = Západný breh, Gaza Strip = pásmo Gazy (obe patria k Palestínskym teritóriám).

Príloha 2 – Schopnosť Izraela úspešne sa vyrovnať s rôznymi hrozbami, 2004-2007 (percento kladne odpovedajúcich)

Table 6. Ability of Israel to Cope Successfully with a Variety of Threats, 2004-2007 (percentage answering in the affirmative)

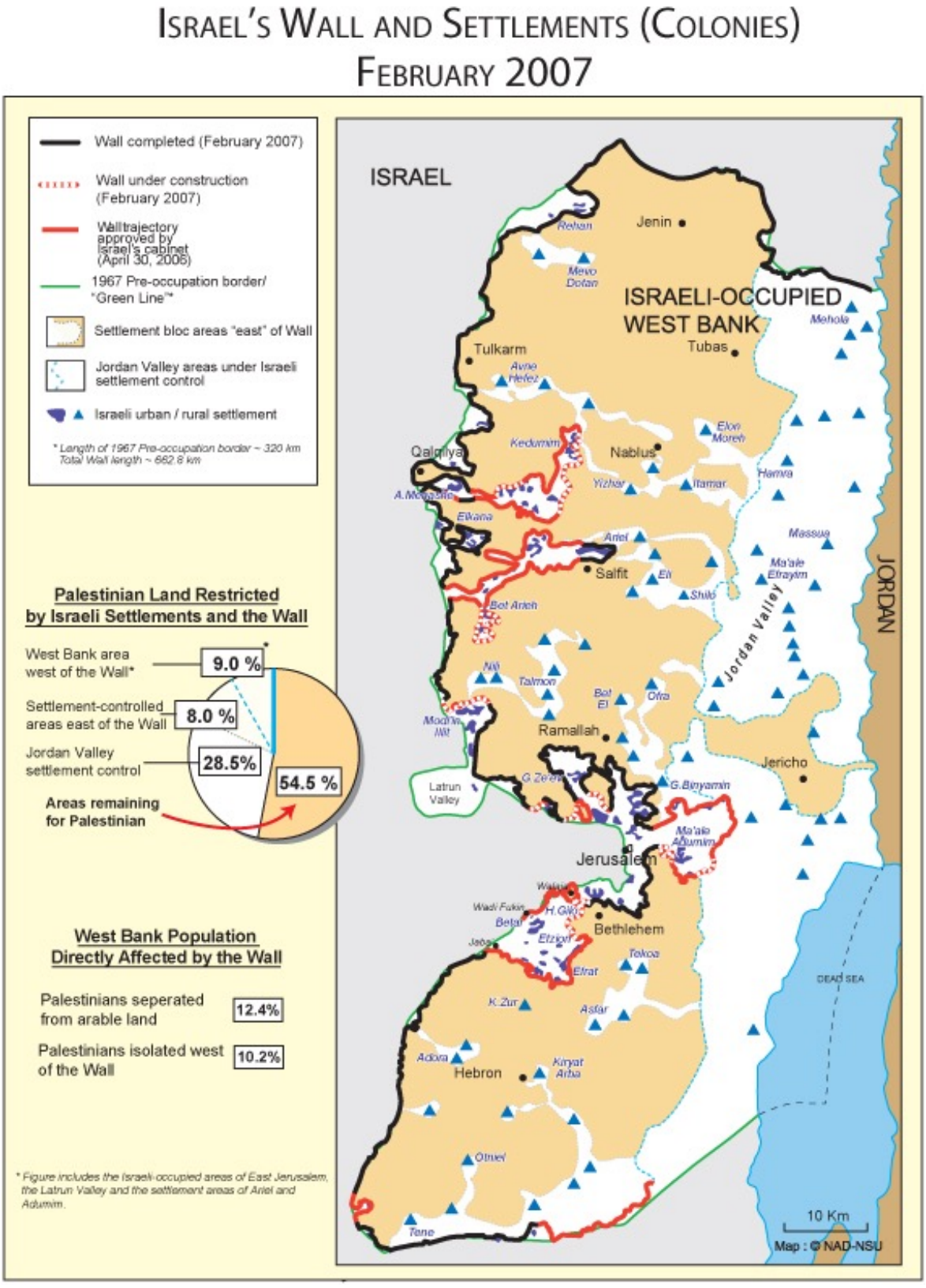
		2004	2005	2006	2007
1.	All-out war with all the Arab countries	67	72	76	64
2.	War launched by Syria against Israel	96	96	96	90
3.	Potential for an enemy state to attack Israel with biological and chemical weapons	70	78	79	74
4.	Potential for an enemy state to attack Israel with nuclear weapons	52	65	66	55
5.	Continuous and significant terrorist activity	84	87	88	86
6.	A revolt by Israeli Arabs	52	88	89	90
7.	Internal dissent with regard to the territories and peace	85	86	91	89
8.	A threat of surface to surface missile attacks on Israel	86	92	93	90
9.	Social and religious divisions	72	78	83	86
10.	America will reduce its support for Israel	53	58	62	62

Zdroj: MEIR, Y. B. & SHAKED, D. (2005-07). *The People Speak: Israeli Public Opinion on National Security.* s. 46.

Príloha 3 - Bariéra

Zdroj: Archív autorky.

Zdroj: Palestine Monitor (15. 3. 2010). *Israeli settlements*.

Príloha 4 - Porovnanie výdavkov na obranu a vojenských síl

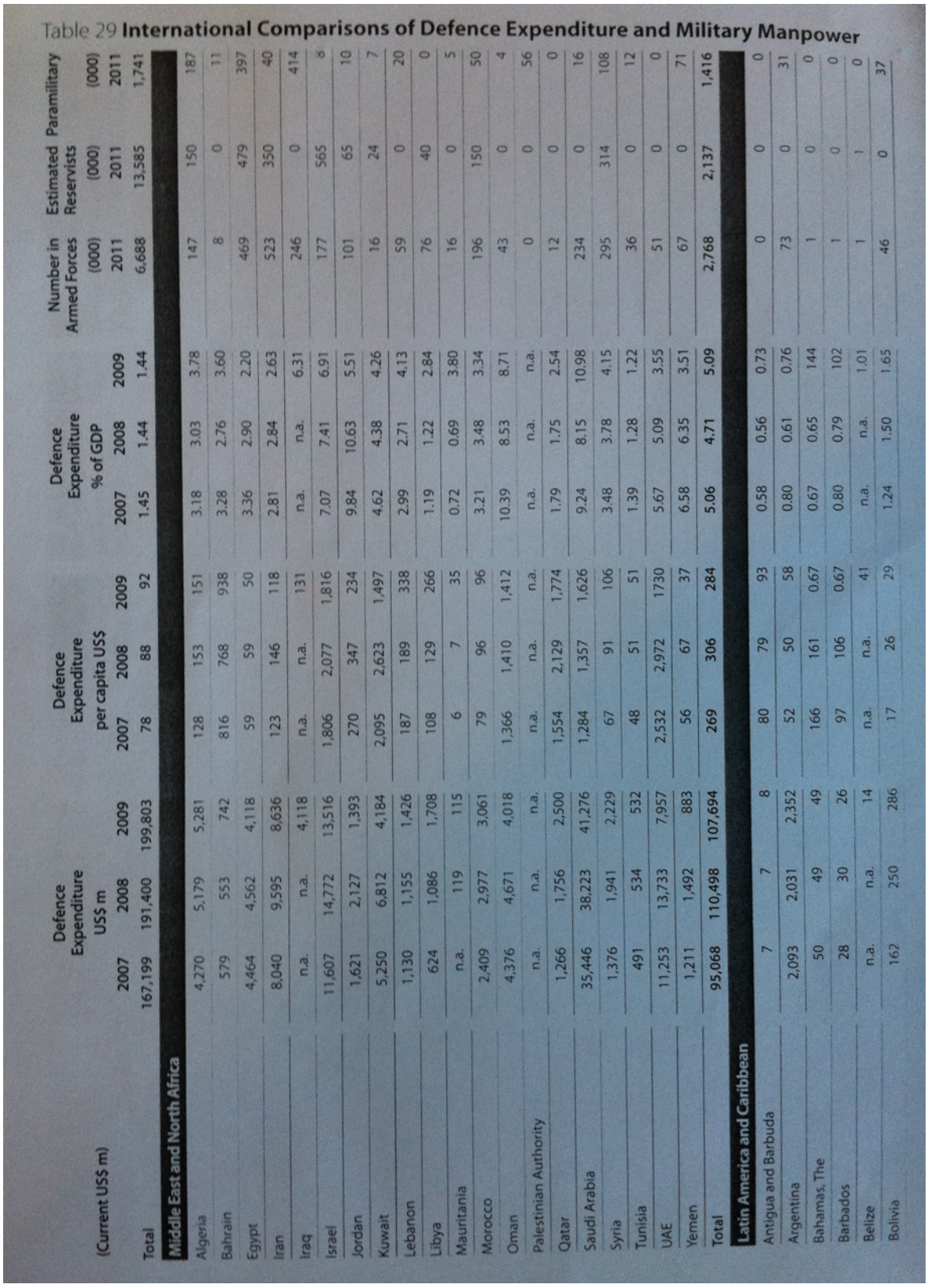
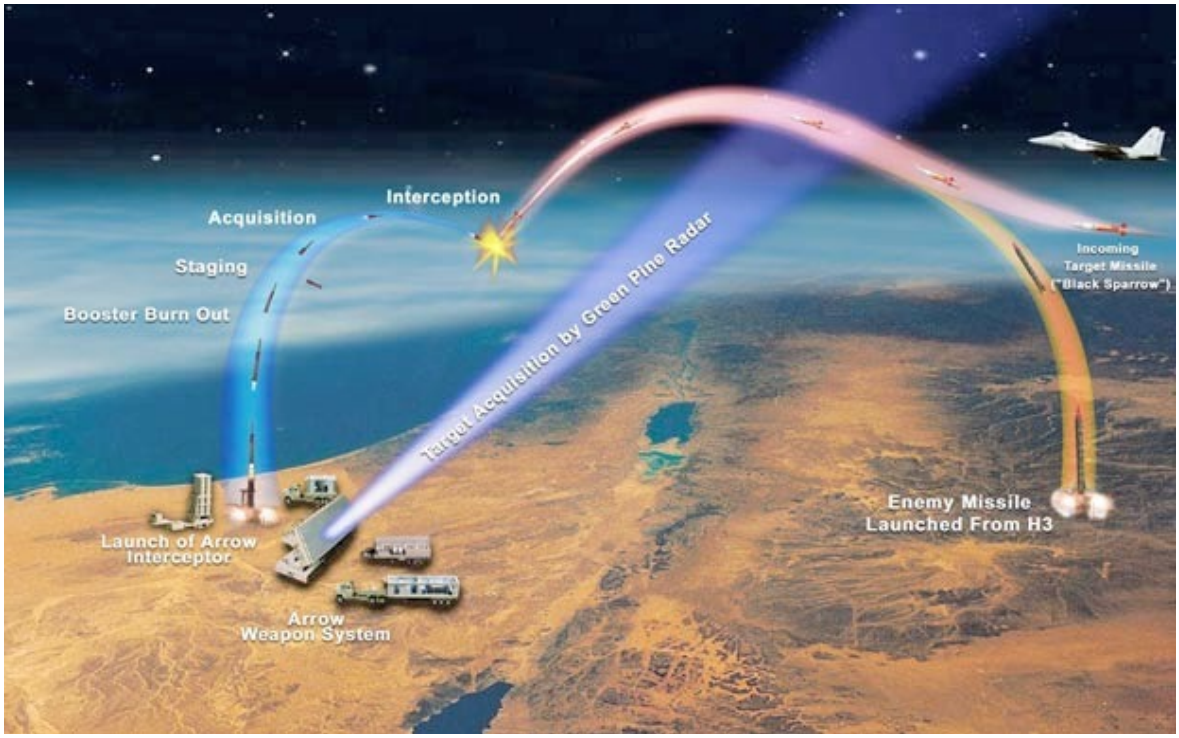

Table 29 **International Comparisons of Defence Expenditure and Military Manpower**

(Current US$ m)	Defence Expenditure US$ m			Defence Expenditure per capita US$			Defence Expenditure % of GDP			Number in Armed Forces (000)	Estimated Reservists (000)	Paramilitary (000)
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2011	2011	2011
Total	167,199	191,400	199,803	78	88	92	1.45	1.44	1.44	6,688	13,585	1,741
Middle East and North Africa												
Algeria	4,270	5,179	5,281	128	153	151	3.18	3.03	3.78	147	150	187
Bahrain	579	553	742	816	768	938	3.28	2.76	3.60	8	0	11
Egypt	4,464	4,562	4,118	59	59	50	3.36	2.90	2.20	469	479	397
Iran	8,040	9,595	8,636	123	146	118	2.81	2.84	2.63	523	350	40
Iraq	n.a.	n.a.	4,118	n.a.	n.a.	131	n.a.	n.a.	6.31	246	0	414
Israel	11,607	14,772	13,516	1,806	2,077	1,816	7.07	7.41	6.91	177	565	8
Jordan	1,621	2,127	1,393	270	347	234	9.84	10.63	5.51	101	65	10
Kuwait	5,250	6,812	4,184	2,095	2,623	1,497	4.62	4.38	4.26	16	24	7
Lebanon	1,130	1,155	1,426	187	189	338	2.99	2.71	4.13	59	0	20
Libya	624	1,086	1,708	108	129	266	1.19	1.22	2.84	76	40	0
Mauritania	n.a.	119	115	6	7	35	0.72	0.69	3.80	16	0	5
Morocco	2,409	2,977	3,061	79	96	96	3.21	3.48	3.34	196	150	50
Oman	4,376	4,671	4,018	1,366	1,410	1,412	10.39	8.53	8.71	43	0	4
Palestinian Authority	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	0	0	56
Qatar	1,266	1,756	2,500	1,554	2,129	1,774	1.79	1.75	2.54	12	0	0
Saudi Arabia	35,446	38,223	41,276	1,284	1,357	1,626	9.24	8.15	10.98	234	0	16
Syria	1,376	1,941	2,229	67	91	106	3.48	3.78	4.15	295	314	108
Tunisia	491	534	532	48	51	51	1.39	1.28	1.22	36	0	12
UAE	11,253	13,733	7,957	2,532	2,972	1730	5.67	5.09	3.55	51	0	0
Yemen	1,211	1,492	883	56	67	37	6.58	6.35	3.51	67	0	71
Total	**95,068**	**110,498**	**107,694**	**269**	**306**	**284**	**5.06**	**4.71**	**5.09**	**2,768**	**2,137**	**1,416**
Latin America and Caribbean												
Antigua and Barbuda	7	7	8	80	79	93	0.58	0.56	0.73	0	0	0
Argentina	2,093	2,031	2,352	52	50	58	0.80	0.61	0.76	73	0	31
Bahamas, The	50	49	49	166	161	0.67	0.67	0.65	144	1	0	0
Barbados	28	30	26	97	106	0.67	0.80	0.79	102	1	0	0
Belize	n.a.	n.a.	14	n.a.	n.a.	41	n.a.	n.a.	1.01	1	1	0
Bolivia	162	250	286	17	26	29	1.24	1.50	1.65	46	0	37

Zdroj: INTERNATIONAL INSTITUTE FOR STRATEGIC STUDIES. (2011). The Military Balance 2011. s. 474.

Príloha 5 - Znázornenie prerušenia prichádzajúcej rakety systémom Arrow

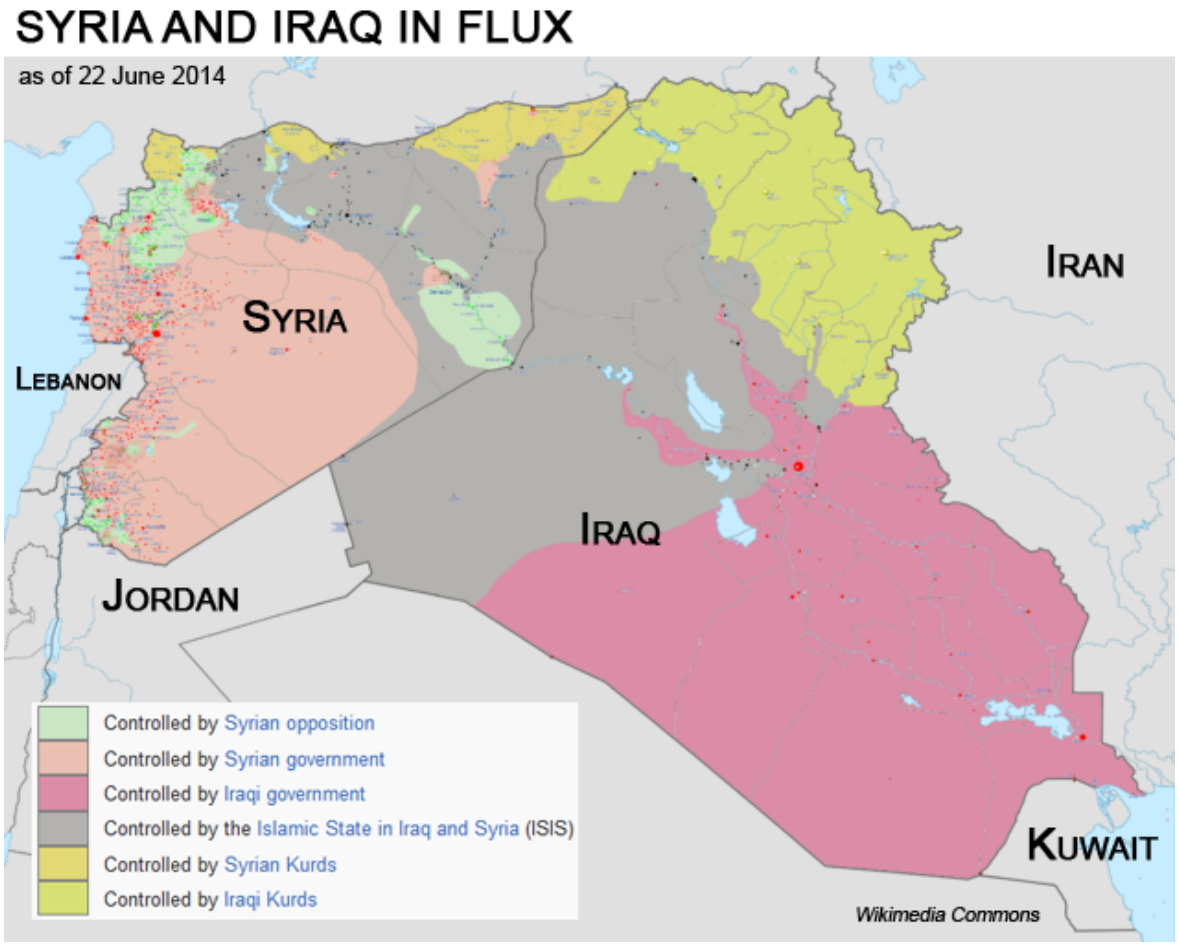
Zdroj: Defence Industry Diary. (3. 8. 2010). *Israel's Arrow Theater Missile Defense.*

Príloha 6 - Konflikty na Blízkom východe v roku 2014

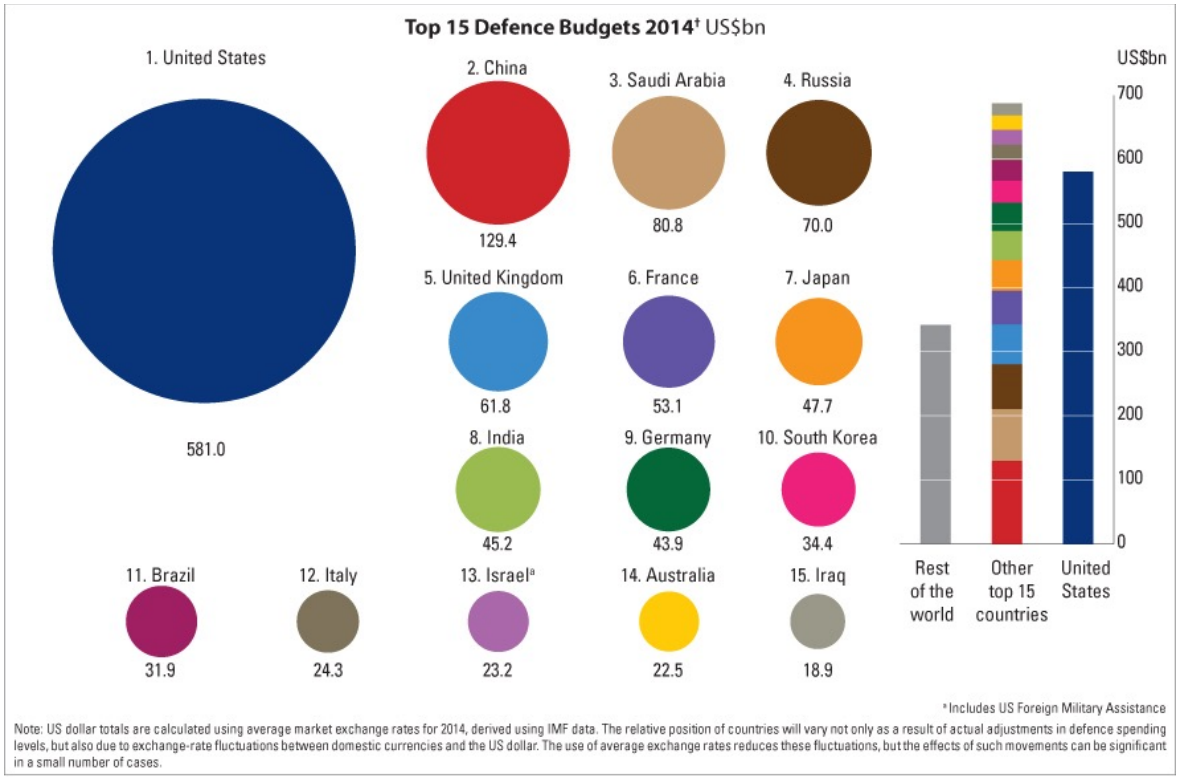
Zdroj: Council on Foreign Relations. *Global Conflict Tracker.*

Príloha 7 - Mapa Islamského štátu

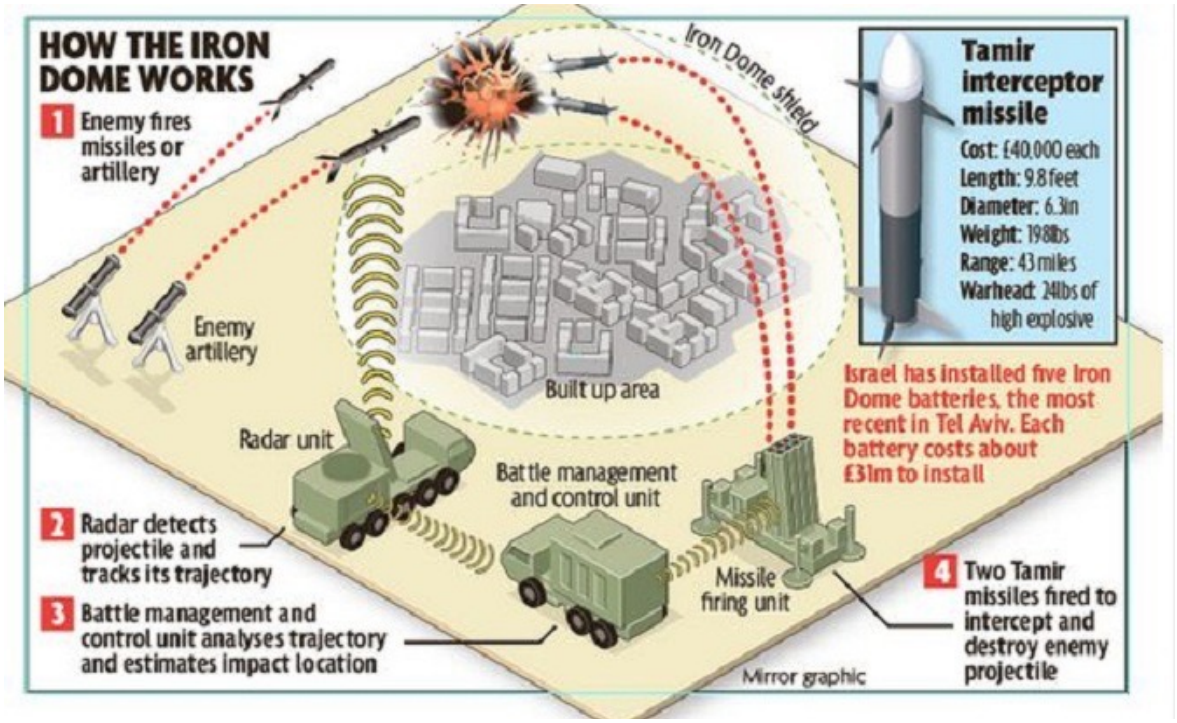
Zdroj: Roaming Chile. *Re-drawing the Middle East Map.*

Príloha 8 - Top 15 rozpočtov na obranu za rok 2014 (v miliardách $)

Zdroj: The International Institute for Strategic Studies

Príloha 9 - Ako funguje Železná kupola

Zdroj: Inquisitr. (11. 1. 2015). *Israel To Deploy 'Iron Beam,' World's First Laser-Based Air Defense System*

1. Nepriateľ vystrelí raketu
2. Radar zistí projektil a sleduje jeho trajektóriu
3. Riadenie boja a kontrolná jednotka analyzuje trajektóriu a odhadne miesto dopadu
4. Dve rakety Tamir sú vystrelené na prerušenie a zničenie nepriateľovej rakety